

Кәсіптік стандарт: «Теңіз кемелерін және ішкі жүзу кемелерін кеме жүргізу (Кеме жүргізуші)»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) біліктілік – қызметкердің нақты еңбек функцияларын сапалы орындауға дайындық дәрежесі
 - 2) біліктілік деңгейі – күрделілік, стандартты емес еңбек әрекеттері, жауапкершілік және тәуелсіздік параметрлері бойынша сараланатын қызметкердің дайындығы мен құзыреттілік деңгейіне қойылатын талаптар жиынтығы
 - 3) кәсіби кіші топ – еңбек функцияларының тұтас жиынтығымен және олардың құзыреттерін орындау үшін қажетті кәсіби топтың бөлігі
 - 4) кәсіптік стандарт – кәсіби қызметтің нақты саласында біліктілік пен құзыреттілік деңгейіне, еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын талаптарды айқындайтын стандарт
 - 5) кәсіби топ – жалпы интеграциялық негізі бар және оларды орындау үшін еңбек функциялары мен құзыреттерінің ұқсас жиынтығын көздейтін саланың кәсіптік кіші топтарының жиынтығы
 - 6) кәсіп – арнайы дайындық нәтижесінде алынған және білімі туралы тиісті құжаттармен расталған белгілі бір білімді, іскерлікті және практикалық дағдыларды талап ететін адамның еңбек қызметі кәсібінің негізгі түрі
 - 7) құзыреттілік – еңбек қызметінде білім, машықтар және тәжірибені қолдану қабілеті
 - 8) салалық біліктілік шеңбері – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы
 - 9) ұлттық біліктілік шеңбері – еңбек нарығында танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) СБШ – салалық біліктілік шеңбері
 - 2) БА – басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы
 - 3) БТБА – жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы
 - 4) АРТҚ – автоматты радиолокациялық төсеу құралдары
 - 5) ЭКНАЖ – электрондық-картографиялық навигациялық-ақпараттық жүйе
 - 6) АСЖ – автоматты сәйкестендіру жүйесі
 - 7) ДТАБЖ – Дүниежүзілік теңіз апаттарының байланыс жүйесі
 - 8) ТР – төтенше радиошу
 - 9) ССҚ – сандық сайлау қоңырауы
 - 10) КҮО – құтқару-үйлестіру орталықтары
 - 11) ЖЖС – жағалау жер станциясы
 - 12) КЖС – кеме жер станциясы
 - 13) ТЖҚ – теңіздегі жылжымалы қызмет
 - 14) ТЖЖҚ – теңіздегі жылжымалы жерсеріктік қызмет
 - 15) ТТ – тіркеу тоннасы

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Теңіз кемелерін және ішкі жүзу кемелерін кеме жүргізу (Кеме жүргізуші)
5. Кәсіптік стандарттың коды: H50200009
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - Н Көлік және қоймалау
 - 50 Су көлігінің қызметі
 - 50.2 Теңіз және су жағасындағы жүк көлігінің қызметі
 - 50.20 Теңіз және су жағасындағы жүк көлігінің қызметі
 - 50.20.0 Теңіз және су жағасындағы жүк көлігінің қызметі
 - Н Көлік және қоймалау
 - 50 Су көлігінің қызметі
 - 50.3 Өзендегі жолаушылар көлігінің қызметі
 - 50.30 Өзендегі жолаушылар көлігінің қызметі
 - 50.30.0 Өзендегі жолаушылар көлігінің қызметі
 - Н Көлік және қоймалау
 - 50 Су көлігінің қызметі
 - 50.4 Өзендегі жүк көлігінің қызметі
 - 50.40 Өзендегі жүк көлігінің қызметі
 - 50.40.1 Ағаш ағызудан басқа, өзендегі жүк көлігінің қызметі
7. Краткое описание профессионального стандарта: Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Матрос - 1 уровень ОРК
- 2) Матрос - 2 уровень ОРК
- 3) Шкипер көмекшісі - 3 уровень ОРК
- 4) Матрос - 3 уровень ОРК
- 5) Боцман - 4 уровень ОРК
- 6) Лоцман - 5 уровень ОРК
- 7) Шкипер - 5 уровень ОРК
- 8) Кеме капитаны - 5 уровень ОРК
- 9) Кеме штурманы - 5 уровень ОРК
- 10) Радиоэлектроника маманы - 5 уровень ОРК
- 11) Лоцман - 6 уровень ОРК
- 12) Радиоэлектроника маманы - 6 уровень ОРК
- 13) Кеме штурманы - 6 уровень ОРК
- 14) Кеме капитаны - 6 уровень ОРК
- 15) Штурман (флот бойынша) - 7 уровень ОРК
- 16) Капитан-төлімгер - 8 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Матрос»:			
Топтың коды:	8350-2		
Қызмет атауының коды:	8350-2-004		
Кәсіптің атауы:	Матрос		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	1		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. Матрос		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Матрос 2-клас Матросы 1-клас Матросы Рульші Моторис Боцман		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру 2. Кеме жұмыстарын орындау 3. Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру 4. Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүріс және тұрақ вахталарын алып			

жүру	Дағды 1: Қауіпсіз жүріс вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Командаларды түсіну және вахтаны атқаратын командалық құрамның адамымен вахтаны атқару жөніндегі міндеттерді орындауға байланысты мәселелер бойынша қарым-қатынас жасау. 2. Рульге берілген командаларды орындаңыз. 3. Тереңдікті қолмен лотпен өлшеңіз, лотлиндерді бөліңіз, артта қалушылықты есептеңіз. 4. Вахтаны алып жүру жөніндегі міндеттерді орындауға байланысты мәселелер бойынша командаларды түсіну және вахтаны көтеріп жүрген командалық құрамның адамымен қарым-қатынас жасау; вахтадан кету, вахтаны алып жүру және беру. 5. Жалған апат сигналдарын беруден аулақ болыңыз және кездейсоқ апат сигналын беру кезінде әрекеттерді орындаңыз. 6. Жүріс вахтасын өткізу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау. Білімдер: 1.Кемедегі вахталық матростың міндеттері, вахтаны қабылдау, алып жүру және тапсыру қағидалары 2. Кемеде қолданылатын терминдер мен анықтамалар. 3. Кеменің құрылымы мен негізгі сипаттамалары, кеменің теңізде жүзу және пайдалану қасиеттері, ойықтар маркасы және жүк маркасы. 4. Апат сигналын кездейсоқ беру кезінде жасалатын әрекеттер. 5. Жүріс вахтасын өткізу кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Қауіпсіз тұрақ вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кеменің зәкірде тұруы кезінде қоршаған ортаға бақылау жүргізу, зәкірлік тізбектің жағдайы мен керілуін бақылау. 2. Кеменің портта тұруы кезінде арқандап байлауды қадағалап, борттардың тазалығын қамтамасыз ету; кемеде бақылау-өткізу режимін жүзеге асыру, траптар мен жолдарды жабдықтау және оларға күтім жасауды жүзеге асыру, борт сыртындағы жолдарды және жолдарды пайдалану, тереңдету маркалары бойынша кеменің жауын-шашынын өлшеуді жүзеге асыру. 3. Кемеде өртке қарсы режимнің сақталуын бақылауды, үлгілік маршруттар бойынша кеме үй-жайларын мерзімді аралауды, кеме капитанының вахталық көмекшісіне баяндамаларды жүзеге асыруға; кемеде немесе кеменің жанында жағалауда өрт немесе оның белгілері анықталған жағдайда белгіленген әрекеттерді орындауға міндетті. 4. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

	Білімдер: 1. Вахтаны қабылдау, вахтаны алып жүру, вахтаны беру және одан шығу рәсімдері. 2. Вахталық вахталарды алып жүру кезіндегі вахталық матростың міндеттері мен міндеттері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Көлік қауіпсіздігінің белгіленген деңгейінің талаптарын орындау	Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұrandаның астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 9. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде баяндамалар жасау. Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде орындалатын командалар. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Кеме жұмыстарын орындау	Дағды 1: Палубалық жабдықтар мен механизмдерді қауіпсіз пайдалануға жәрдемдесу	Машықтар:
		1. Кран жабдықтарын жұмысқа дайындауға қатысу. 2. Кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қоюға зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 3. Кемені зәкірден алып тастауға және зәкірді іріктеуге зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 4. Зәкірді кемпингке бекітіңіз. 5. Зәкірді қайтару және іріктеу кезінде брашпилмен/шпильмен, тығындармен жұмыс жасаңыз. 6. Кемені зәкірге қою және зәкірден алу бойынша жұмыстарды орындау кезінде командаларды орындау және баяндау. 7. Пилоттық трапты қаруландыру және қарусыздандыру, көтергіштер мен траптарды орнату. 8. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажетті негізгі сигналдарды, соның ішінде лебедкаларды, бөртпелерді, крандарды және көтеру құрылғыларын пайдаланыңыз. 9. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
		Білімдер:
		1. Лебедкалардың, бөренелердің, шпильдердің және басқа да тиісті жабдықтардың мақсаты мен қолданылуы. 2. Өсімдік және болат кабельдер, арқандар мен шынжырлар, олардың дизайны, қолданылуы, таңбалануы, күтімі және дұрыс төселуі. 3. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажет негізгі сигналдар, соның ішінде лебедкалар, бөртпелер, крандар және көтеру құрылғылары. 4. Жүктердің түрлері және оларды бекіту тәсілдері. 5. Кемеде қолданылатын таңбалаудың әртүрлі түрлері. 6. Буксирлік құрылғылармен жұмыс істеу тәртібі: буксирлік тросты гакқа бекіту және оны қайтару, вожжевтерді бекіту және оларды жинау, буксирлік тросты, вожжевтерді қысқарту немесе ойып салу тәртібі; ілінісу құрылғылары. 7. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кеме корпусына, палубаларға және кеме үй-жайларына күтім жасау	Машықтар: 1. Корпустың күтімін қамтамасыз ету: лалагүл құдықтарын жуу, қаптаманы бояу, жуу және тазалау. 2. Желдету құрылғыларының иллюминаторларының, есіктерінің, люктерінің, лаздарының, мойнының, сөндіргіштерінің және ауа жапқыштарының жарамды жай-күйі мен су өткізбейтіндігін қамтамасыз ету. 3. Палубаларға күтім жасауды қамтамасыз ету: суды, қарды, мұзды алып тастау; шпигаттарды, фальшборт жартылай порттарын жабуды ақаусыз күйде ұстау; ағаш палубалардың су өткізбейтіндігін сақтау, палубалық тақталардың буындарын құю және құюды жүзеге асыру; сумен домалату және ағаш палубалық палубаның гидрометеорологиялық және өзге де физикалық әсерлерінен қорғау; палубаны жуу. 4. Жүк үй-жайларына күтім жасауды қамтамасыз ету: тазалау, жуу жұмыстарын жүргізу және танктер мен жүк цистерналарының қорғаныш жабынын жұмыс күйінде ұстау. 5. Тұрғын, қызметтік және қосалқы үй-жайларды жинауды қамтамасыз ету; лас кір қоймаларын жинау және дезинфекциялау Білімдер: 1. Корпустық бөлікті, палубаларды және кеме үй-жайларын рейске шығар алдында дайындау қағидалары, орындалатын іс-шаралардың көлемі мен тізбесі. 2. Корпусты, кеме палубалары мен үй-жайларды күтіп-ұстау жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтардың талаптары; кемелердегі санитария және гигиена қағидалары, Кемелерді дезинфекциялауды, дератизациялауды және фумигациялауды жүргізу тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау.	Машықтар: 1. Металл беттерін бояуға дайындық: тотты, май мен май дақтарын, ескі бояудың нашар ұсталған қабаттарын кетіру; бояу бетін тазалау және праймерлеу. 2. Ағаш беттерін бояуға дайындық: кептіру, Кептіру майымен жабу, шпаклевка, тегістеу, праймер. 3. Бояу жұмыстарын жүргізу технологиясын сақтай отырып, металл және ағаш беттерін бояу. 4. Рангоутты, борттан тыс және жету қиын кеме бөліктерін бояу. 5. Қарапайым ағаш ұстасы мен ағаш ұстасын жасаңыз. 6. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы құралын қолданыңыз. 7. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

		Білімдер: 1. Бояулардың, праймерлердің, лактардың, еріткіштердің негізгі түрлері және оларды кемеде қолдану ерекшеліктері. 2. Кемеде бояу жұмыстарын жүргізу технологиясы. 3. Бояуға арналған арбаларды қолдану ережелері. 4. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындауға арналған құралдар мен құрылғылар. 5. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 6. Биіктікте, борттан тыс және жабық үй-жайларда жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 4: Такелаждық жұмыстарды орындау	Машықтар: 1. Өсімдік кабельдерінен кеме жабдықтарын жасаңыз. 2. Теңіз түйіндерін тоқу және қолдану. 3. Такелаждық жұмыстарға арналған құрал-саймандар мен материалдарды қолдану. 4. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау Білімдер: 1. Металл, өсімдік және синтетикалық кабельдердің негізгі сипаттамалары мен дизайны, кабельдердің салыстырмалы беріктігі. 2. Такелаждық тізбектерді қолдану. 3. Такелаждық жұмыстарды орындауға арналған құралдар мен материалдар. 4. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру	Дағды 1: Трюмдерді тазалау және түсіргеннен кейін палубаны тазалау	Машықтар: 1. Бөлуді сұрыптау, қоқысты бөлу және қоқысты палубаға түсіру. 2. Лалагүл құдықтарын тазалаңыз. 3. Жуғыш заттарды қолдана отырып, трюмдерді тазалау және жуу, кептіру және иісті кетіру. 4. Қажет болған жағдайда жүк танкерін тазалаңыз. Білімдер: 1. Жабық үй-жайларға кіру рәсімдері 2. Трюмдерді тазалау, қалдықтарды жинау және жоғарғы палубада сақтау. 3. Мұнай танкерлеріндегі танкерді жуу жүйелері; химовоздық танкерлердегі танкерді тазарту жүйелері. 4. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Еңбек функциясы 4: Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күреске қатысу	Машықтар: 1. Дабыл кестесіне сәйкес әр түрлі дабылдарда әрекет ету және төтенше жағдайлар кезінде процедураларды орындау. 2. Әр түрлі құралдармен апат сигналдарын бере білу. 3. Өрт оқпандарын, жеңдерді, көбік генераторларын және стационарлық өрт сөндіру жүйелерін пайдаланыңыз. 4. Кемені авариялық жабдықтауды пайдалану, патчты іске қосу, "цемент жәшігін" орнату, су өткізбейтін қалқандарды нығайтуды және құбырлардың зақымдануын жабуды жүзеге асыру. 5. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. 6. Әр түрлі маркалы оқшаулағыш аппараттар мен апаттық тыныс алу құрылғыларын қолданыңыз. 7. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.
		Білімдер: 1. Дабыл сигналдары, жинау жолдары мен орындары, дабыл міндеттері мен әрекеттері. 2. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері. 3. Авариялық-құтқару жабдығы мен құралы, оның кемеде орналасуы. 4. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты. 5. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелері. 6. Кемеде қолданылатын портативті және стационарлық өрт сөндіргіштердің түрлері, оларды әртүрлі өрт жағдайлары үшін таңдау. 7. Өртті сөндіру тактикасы. Кемелердің әртүрлі түрлеріндегі өрттермен күресу ерекшеліктері. 8. Кемедегі апаттық жүйелердің, апаттық мүліктің және сумен күресу құралдарының негізгі түрлері. 9. Шпангоуттарды, есіктерді, люктерді, қақпақтар мен мойындарды таңбалау түрлері. 10. Тесіктерді жабудың, су өткізбейтін қалқандарды нығайтудың негізгі әдістері мен тәсілдері, апаттық жабдықтауды қолдану. 11. Кемені авариялық және өртке қарсы жабдықтауды пайдалану ережесі. 12. Жеке қорғаныс құралдары, жіктелуі және мақсаты
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кемеде еңбекті қорғау, өртке қарсы және экологиялық қауіпсіздік нормаларының талаптарын сақтау	Машықтар:
	1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерін сақтау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау. 3. Қоршаған ортаның кеме, Мұнай және мұнай өнімдерімен тасымалданатын зиянды заттармен ластануын болдырмау. 4. Қоршаған ортаның ағынды сулармен, қоқыстармен ластануын болдырмау. 5. Атмосфераның ластануын болдырмаңыз.
	Білімдер:
	1. Кемелердегі еңбекті қорғау қағидаларының талаптары. 2. Өндірістік жарақаттың жіктелуі және себептері. 3. Еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік түрлері. 4. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар, жеке қорғанудың негізгі құралдары, кәсіптік аурулардың алдын алу тәсілдері. 5. Кемелердегі электр қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 6. Өрт факторлары, кемелердегі өрттердің себептері, материалдар мен заттардың өрт қаупі бойынша жіктелуі. 7. Кемеде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету, кемеде өртке қарсы бақылау жүйесі. 8. Су көлігімен тасымалданатын зиянды заттар туралы жалпы мәліметтер және оларды таңбалау; су ортасы мен адам денсаулығы үшін зиянды заттардың қауіптілік дәрежесі; кемелерден су ортасының ластану себептері мен көздері, Кемелерді қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жүйелермен және жабдықтармен жарақтандыру. 9. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар. 10. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін қажетті сақтық шаралары, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жабдықты пайдалану және пайдалану, су ластаушы заттарды жоюдың мақұлданған тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану	Машықтар:
	1. Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану. 2. Кемені қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану. 3. Суда қалған адамдарға көмек көрсету. 4. Құтқару құралында адамдарды басқаруды ұйымдастыруға қатысу.

		Білімдер:	
		1. Ұжымдық және жеке құралдардың түрлері және оларды жабдықтау, құтқару құралдарын таңбалау. 2. Құтқару қайықтары мен салдарын, кезекшілерді түсіру және көтеру тәртібі қайық. 3. Кемені қалдыру тәртібі, суда тіршілік ету тәсілдері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 4: Кеме бортында алғашқы көмек көрсету	Машықтар:	
		1. Алғашқы көмек жинағын қолданыңыз. 2. Кемеде алғашқы көмек көрсету.	
		Білімдер:	
		1. Кемеде алғашқы көмек көрсету тәртібі	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген құжаттардың болуы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Электр қондырғыларын пайдалану кезінде жұмыс нормалары мен ережелерін білуін тексеру Тікелей бақылаудағы қызмет		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	10. Кәсіптің карточкасы «Матрос»:		
Топтың коды:	8350-2		
Қызмет атауының коды:	8350-2-004		
Кәсіптің атауы:	Матрос		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
подуровень квалификации по ОКР:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. Матрос		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Вахталық матросы Біліктілікті матрос Рульші Матрос Моторис		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру. 2. Такелаждық жұмыстарды орындау 3. Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру 4. Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру.	Дағды 1: Қауіпсіз жүріс вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар:
		1. Кемені компас, жағалау және қалқымалы навигациялық белгілер бойынша рульмен белгіленген бағытта ұстаңыз. 2. Рульдi Автоматты басқарудан қолмен және кері қарай жылжытыңыз. 3. Рульге берілген командаларды, соның ішінде ағылшын тіліндегі командаларды орындаңыз. 4. Гиро және магниттік компастарды қолданыңыз; компас курсы, курс бұрышын анықтаңыз. 5. Қоршаған ортаға көрнекі және есту арқылы бақылау жүргізу, халықаралық сигналдар жинағына сәйкес негізгі біржақты сигналдардың мәні мен көтеру ережелерін білу, тиісті ішкі байланыс құралдарын – авариялық – алдын алу сигнализациясын, сондай-ақ пиротехникалық құралдарды пайдалану. 6. Вахтаны алып жүру жөніндегі міндеттерді орындауға байланысты мәселелер бойынша командаларды түсіну және вахтаны көтеріп жүрген командалық құрамның адамымен қарым-қатынас жасау; вахтадан кету, вахтаны алып жүру және беру. 7. Жалған апат сигналдарын беруден аулақ болыңыз және кездейсоқ апат сигналын беру кезінде әрекеттерді орындаңыз. Жүріс вахтасын өткізу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
		Білімдер:
		1. Вахтаны қабылдау, вахтаны алып жүру, вахтаны беру және одан шығу рәсімдері. 2. Вахталық вахталарды алып жүру кезіндегі вахталық матростың міндеттері мен міндеттері. 3. Зәкірлік құрылғылардың әртүрлі түрлерінің мақсаты, жіктелуі, дизайн ерекшеліктері, олардың жұмыс принципі. 4. Зәкірлік механизмдердің мақсаты, құрылымы, жұмыс принципі. 5. Арқандап байлау құрылғылары мен арқандап байлау механизмдерінің мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс істеу принципі; олардың кемеде орналасуы. 6. Мақсаты, құрылғысы, қондырғысы, кеме ұқсастықтары мен траптарын бекіту. 7. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Қауіпсіз тұрақ вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу.	Машықтар: 1. Кеменің зәкірде тұруы кезінде қоршаған ортаға бақылау жүргізу, зәкірлік тізбектің жағдайы мен керілуін бақылау. 2. Кеменің портта тұруы кезінде арқандап байлауды қадағалап, борттардың тазалығын қамтамасыз ету; кемеде бақылау-өткізу режимін жүзеге асыру, траптар мен жолдарды жабдықтау және оларға күтім жасауды жүзеге асыру, борт сыртындағы жолдарды және жолдарды пайдалану, тереңдету маркалары бойынша кеменің жауын-шашынын өлшеуді жүзеге асыру. 3. Кемеде өртке қарсы режимнің сақталуын бақылауды, үлгілік маршруттар бойынша кеме үй-жайларын мерзімді аралауды, кеме капитанының вахталық көмекшісіне баяндамаларды жүзеге асыруға; кемеде немесе кеменің жанында жағалауда өрт немесе оның белгілері анықталған жағдайда белгіленген әрекеттерді орындауға міндетті. 4. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.
	Білімдер: 1. Вахтаны қабылдау, вахтаны алып жүру, вахтаны беру және одан шығу рәсімдері. 2. Вахталық вахталарды алып жүру кезіндегі вахталық матростың міндеттері мен міндеттері. 3. Зәкірлік құрылғылардың әртүрлі түрлерінің мақсаты, жіктелуі, дизайн ерекшеліктері, олардың жұмыс принципі. 4. Зәкірлік механизмдердің мақсаты, құрылымы, жұмыс принципі. 5. Арқандап байлау құрылғылары мен арқандап байлау механизмдерінің мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс істеу принципі; олардың кемеде орналасуы. 6. Мақсаты, құрылғысы, қондырғысы, кеме ұқсастықтары мен траптарын бекіту. 7. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: -

Дағды 3: Көлік қауіпсіздігінің белгіленген деңгейінің талаптарын орындау	Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұранданың астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Палуба механизмдерін қолданыңыз: шпильдер, бөртпелер, лебедкалар, автотіркемелер. 9. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 10. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде баяндамалар жасау
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау тетіктерін пайдалану тәртібі. 6. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде орындалатын командалар, олардың мағынасы. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
Еңбек функциясы 2:	-

Такелаждық жұмыстарды орындау	Дағды 1: Палубалық жабдықтар мен механизмдерді қауіпсіз пайдалануға жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кран жабдықтарын жұмысқа дайындауға қатысу. 2. Кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қоюға зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 3. Кемені зәкірден алып тастауға және зәкірді іріктеуге зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 4. Зәкірді кемпингке бекітіңіз. 5. Зәкірді қайтару және іріктеу кезінде брашпилмен/шпильмен, тығындармен жұмыс жасаңыз. 6. Кемені зәкірге қою және зәкірден алу бойынша жұмыстарды орындау кезінде командаларды орындау және баяндау. 7. Пилоттық трапты қаруландыру және қарусыздандыру, көтергіштер мен траптарды орнату. 8. Буксирді іске қосыңыз және беріңіз, буксир лебедкасын қолданыңыз. 9. Қайық құрылғысын басқару, құтқару құралдарын түсіру және көтеру. 10. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажетті негізгі сигналдарды, соның ішінде лебедкаларды, бөртпелерді, крандарды және көтеру құрылғыларын пайдаланыңыз. 11. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
-------------------------------	---	--

	Білімдер: 1. Лебедкалардың, бөренелердің, шпильдердің және басқа да тиісті жабдықтардың мақсаты мен қолданылуы. 2. Өсімдік және болат кабельдер, арқандар мен шынжырлар, олардың дизайны, қолданылуы, таңбалануы, күтімі және дұрыс төселуі. 3. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажет негізгі сигналдар, соның ішінде лебедкалар, бөртпелер, крандар және көтеру құрылғылары. 4. Жүктердің түрлері және оларды бекіту тәсілдері. 5. Зәкірлік, сүйреткіш және қайық құрылғыларының мақсаты, құрылысы, пайдалану тәртібі және техникалық қызмет көрсету. 6. Кемеде қолданылатын таңбалаудың әртүрлі түрлері. 7. Зәкірлік құрылғымен жұмыс істеу тәртібі: кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қою, зәкірлерді қайтару; кемені зәкірден алу, зәкірлерді іріктеу; шпильдер мен брашпильдерді басқару. 8. Буксирлік құрылғылармен жұмыс істеу тәртібі: буксирлік тросты гакқа бекіту және оны қайтару, вожжевтерді бекіту және оларды жинау, буксирлік тросты, вожжевтерді қысқарту немесе ойып салу тәртібі; ілінісу құрылғылары. 9. Қайық құрылғыларымен жұмыс істеу тәртібі: құтқару және кезекші қайықтарды түсіру және көтеру жөніндегі жұмыстар, оларды суға түсіру, оларға адамдарды отырғызу (түсіру) тәртібі, оларды көтеру және бекіту. 10. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кеме корпусына, палубаларға және кеме үй-жайларына күтім жасау	Машықтар: 1. Корпустың күтімін қамтамасыз ету: лалагүл құдықтарын жуу, қаптаманы бояу, жуу және тазалау. 2. Желдету құрылғыларының иллюминаторларының, есіктерінің, люктерінің, лаздарының, мойнының, сөндіргіштерінің және ауа жапқыштарының жарамды жай-күйі мен су өткізбейтіндігін қамтамасыз ету. 3. Палубаларға күтім жасауды қамтамасыз ету: суды, қарды, мұзды алып тастау; шпигаттарды, фальшборт жартылай порттарын жабуды ақаусыз күйде ұстау; ағаш палубалардың су өткізбейтіндігін сақтау, палубалық тақталардың буындарын құю және құюды жүзеге асыру; сумен домалату және ағаш палубалық палубаның гидрометеорологиялық және өзге де физикалық әсерлерінен қорғау; палубаны жуу. 4. Жүк үй-жайларына күтім жасауды қамтамасыз ету: тазалау, жуу жұмыстарын жүргізу және танктер мен жүк цистерналарының қорғаныш жабынын жұмыс күйінде ұстау. 5. Тұрғын, қызметтік және қосалқы үй-жайларды жинауды қамтамасыз ету; лас кір қоймаларын жинау және дезинфекциялау Білімдер: 1. Корпустық бөлікті, палубаларды және кеме үй-жайларын рейске шығар алдында дайындау қағидалары, орындалатын іс-шаралардың көлемі мен тізбесі. 2. Корпусты, кеме палубалары мен үй-жайларды күтіп-ұстау жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтардың талаптары; кемелердегі санитария және гигиена қағидалары, Кемелерді дезинфекциялауды, дератизациялауды және фумигациялауды жүргізу тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау.	Машықтар: 1. Металл беттерін бояуға дайындық: тотты, май мен май дақтарын, ескі бояудың нашар ұсталған қабаттарын кетіру; бояу бетін тазалау және праймерлеу. 2. Ағаш беттерін бояуға дайындық: кептіру, Кептіру майымен жабу, шпаклевка, тегістеу, праймер. 3. Бояу жұмыстарын жүргізу технологиясын сақтай отырып, металл және ағаш беттерін бояу. 4. Рангоутты, борттан тыс және жету қиын кеме бөліктерін бояу. 5. Қарапайым ағаш ұстасы мен ағаш ұстасын жасаңыз. 6. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы құралын қолданыңыз. 7. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

		Білімдер: 1. Бояулардың, праймерлердің, лактардың, еріткіштердің негізгі түрлері және оларды кемеде қолдану ерекшеліктері. 2. Кемеде бояу жұмыстарын жүргізу технологиясы. 3. Бояуға арналған арбаларды қолдану ережелері. 4. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындауға арналған құралдар мен құрылғылар. 5. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 6. Биіктікте, борттан тыс және жабық үй-жайларда жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 4: Такелаждық жұмыстарды орындау	Машықтар: 1. Кабельдермен такелаждық жұмыстарды орындау: біріктіру, торлау, маркалар мен бензельдерді салу, огондар жасау және коуштарды тығыздау. 2. Өсімдік кабельдерінен кеме жабдықтарын жасаңыз. 3. Теңіз түйіндерін тоқу және қолдану. 4. Такелаждық жұмыстарға арналған құрал-саймандар мен материалдарды қолдану. 5. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау Білімдер: 1. Металл, өсімдік және синтетикалық кабельдердің негізгі сипаттамалары мен дизайны, кабельдердің салыстырмалы беріктігі. 2. Жоспарланған жүктеме мен мақсатқа байланысты кабельдерді таңдау. 3. Такелаждық тізбектерді қолдану. 4. Теңіз түйіндерінің түрлері, тоқу технологиясы және қолданылуы. 5. Такелаждық жұмыстарды орындауға арналған құралдар мен материалдар. 6. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру	Дағды 1: Үй-жайларды, жүк трюмдерін, танктер мен палубаларды жүкті орналастыруға дайындау	Машықтар: 1. Жүк трюмдерін, танктерді және жүк құрылғыларын тиеу-түсіру жұмыстарына дайындауға қатысу. 2. Жүк көмекшісінің басшылығымен трюмдерді ашу және жабу; танктердегі жүк құбырындағы цистерналар мен клинкеттерді қабылдау клинкеттерін ашу және жабу. 3. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

		Білімдер:
		1. Жүк трюмдерін, танктер мен жүк құрылғыларын тиеу – түсіру жұмыстарына дайындау тәртібі. 2. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Трюмдерді тазалау және түсіргеннен кейін палубаны тазалау	Машықтар: 1. Бөлуді сұрыптау, қоқысты бөлу және қоқысты палубаға түсіру. 2. Лалагүл құдықтарын тазалаңыз. 3. Жуғыш заттарды қолдана отырып, трюмдерді тазалау және жуу, кептіру және иісті кетіру. 4. Қажет болған жағдайда жүк танктерін тазалаңыз. Білімдер: 1. Жабық үй-жайларға кіру рәсімдері 2. Трюмдерді тазалау, қалдықтарды жинау және жоғарғы палубада сақтау. 3. Мұнай танкерлеріндегі танктерді жуу жүйелері; химовоздық танкерлердегі танктерді тазарту жүйелері. 4. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күреске қатысу	Машықтар: 1. Дабыл кестесіне сәйкес әр түрлі дабылдарда әрекет ету және төтенше жағдайлар кезінде процедураларды орындау. 2. Әр түрлі құралдармен апат сигналдарын бере білу. 3. Өрт оқпандарын, жеңдерді, көбік генераторларын және стационарлық өрт сөндіру жүйелерін пайдаланыңыз. 4. Кемені авариялық жабдықтауды пайдалану, патчты іске қосу, "цемент жәшігін" орнату, су өткізбейтін қалқандарды нығайтуды және құбырлардың зақымдануын жабуды жүзеге асыру. 5. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. 6. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.

	Білімдер: 1. Дабыл сигналдары, жинау жолдары мен орындары, дабыл міндеттері мен әрекеттері. 2. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері. 3. Авариялық-құтқару жабдығы мен құралы, оның кемеде орналасуы. 4. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты. 5. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелері. 6. Кемеде қолданылатын портативті және стационарлық өрт сөндіргіштердің түрлері, оларды әртүрлі өрт жағдайлары үшін таңдау. 7. Өртті сөндіру тактикасы. Кемелердің әртүрлі түрлеріндегі өрттермен күресу ерекшеліктері. 8. Кемедегі апаттық жүйелердің, апаттық мүліктің және сумен күресу құралдарының негізгі түрлері. 9. Шпангоуттарды, есіктерді, люктерді, қақпақтар мен мойындарды таңбалау түрлері. 10. Тесіктерді жабудың, су өткізбейтін қалқандарды нығайтудың негізгі әдістері мен тәсілдері, апаттық жабдықтауды қолдану. 11. Кемені авариялық және өртке қарсы жабдықтауды пайдалану ережесі. 12. Жеке қорғаныс құралдары, жіктелуі және мақсаты
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кемеде еңбекті қорғау, өртке қарсы және экологиялық қауіпсіздік нормаларының талаптарын сақтау	Машықтар: 1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерін сақтау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау. 3. Қоршаған ортаның кеме, Мұнай және мұнай өнімдерімен тасымалданатын зиянды заттармен ластануын болдырмау. 4. Қоршаған ортаның ағынды сулармен, қоқыстармен ластануын болдырмау. 5. Атмосфераның ластануын болдырмаңыз.

	Білімдер: 1. Кемелердегі еңбекті қорғау қағидаларының талаптары. 2. Өндірістік жарақаттың жіктелуі және себептері. 3. Еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік түрлері. 4. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар, жеке қорғанудың негізгі құралдары, кәсіптік аурулардың алдын алу тәсілдері. 5. Кемелердегі электр қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 6. Өрт факторлары, кемелердегі өрттердің себептері, материалдар мен заттардың өрт қаупі бойынша жіктелуі. 7. Кемеде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету, кемеде өртке қарсы бақылау жүйесі. 8. Су көлігімен тасымалданатын зиянды заттар туралы жалпы мәліметтер және оларды таңбалау; су ортасы мен адам денсаулығы үшін зиянды заттардың қауіптілік дәрежесі; кемелерден су ортасының ластану себептері мен көздері, Кемелерді қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жүйелермен және жабдықтармен жарақтандыру. 9. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар. 10. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары: қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін қажетті сақтық шаралары, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жабдықты пайдалану және пайдалану, су ластағыштарын жоюдың мақұлданған тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кемеде еңбекті қорғау, өртке қарсы және экологиялық қауіпсіздік нормаларының талаптарын сақтау	Машықтар: 1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерін сақтау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау. 3. Қоршаған ортаның кеме, Мұнай және мұнай өнімдерімен тасымалданатын зиянды заттармен ластануын болдырмау. 4. Қоршаған ортаның ағынды сулармен, қоқыстармен ластануын болдырмау. 5. Атмосфераның ластануын болдырмаңыз.

	Білімдер: 1. Кемелердегі еңбекті қорғау қағидаларының талаптары. 2. Өндірістік жарақаттың жіктелуі және себептері. 3. Еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік түрлері. 4. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар, жеке қорғанудың негізгі құралдары, кәсіптік аурулардың алдын алу тәсілдері. 5. Кемелердегі электр қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 6. Өрт факторлары, кемелердегі өрттердің себептері, материалдар мен заттардың өрт қаупі бойынша жіктелуі. 7. Кемеде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету, кемеде өртке қарсы бақылау жүйесі. 8. Су көлігімен тасымалданатын зиянды заттар туралы жалпы мәліметтер және оларды таңбалау; су ортасы мен адам денсаулығы үшін зиянды заттардың қауіптілік дәрежесі; кемелерден су ортасының ластану себептері мен көздері, Кемелерді қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жүйелермен және жабдықтармен жарақтандыру. 9. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар. 10. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары: қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін қажетті сақтық шаралары, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жабдықты пайдалану және пайдалану, су ластағыштарын жоюдың мақұлданған тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану	Машықтар:
	1. Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану. 2. Құтқару құралдарын, кезекші қайықтар мен құтқару салдарын түсіруді және көтеруді жүргізу, оларды басқара білу. 3. Кемені қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану. 4. Суда қалған адамдарға көмек көрсету. 5. Құтқару құралында адамдарды басқаруды ұйымдастыруға қатысу.
	Білімдер: 1. Ұжымдық және жеке құралдардың түрлері және оларды жабдықтау, құтқару құралдарын таңбалау. 2. Құтқару қайықтары мен салдарын, кезекшілерді түсіру және көтеру тәртібі қайық. 3. Кемені қалдыру тәртібі, суда тіршілік ету тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 5: Кеме бортында алғашқы көмек көрсету	Машықтар:	
		1. Алғашқы көмек жинағын қолданыңыз. 2. Кемеде алғашқы көмек көрсету.	
		Білімдер:	
	1. Кемеде алғашқы көмек көрсету тәртібі		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген құжаттардың болуы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Электр қондырғыларын пайдалану кезінде жұмыс нормалары мен ережелерін білуін тексеру Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықтағы қызмет		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	11. Кәсіптің карточкасы «Шкипер көмекшісі»:		
Топтың коды:	8350-2		
Қызмет атауының коды:	8350-2-009		
Кәсіптің атауы:	Шкипер көмекшісі		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. Шкипер көмекшісі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық:	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Боцман		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өздігінен жүрмейтін кемені тиісті күтіп- ұстауды қамтамасыз ету 2. Өздігінен жүрмейтін кемені қадағалау органдарына қарауға және куәландыруға уақтылы ұсыну	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өздігінен жүрмейтін кемені тиісті күтіп- ұстауды қамтамасыз ету			

	Дағды 1: Кемеңі жөндеу және қызмет көрсету	Машықтар:
		1. Жабдықтың корпусын, такелажын, желкендерін жөндеу дағдылары. 2. Қозғалтқыштарға, жүйелерге, механизмдерге қарапайым қызмет көрсету қабілеті. 3. Кеме құрылысының негізгі принциптерін түсіну. 4. Әр түрлі жағдайларда орналасуды анықтау.
		Білімдер: 1. ҚР ішкі суда жүзу кемелерін техникалық пайдалану ережесі. 2. ҚР кемелерін куәландыру ережесі. 3. ҚР кемелерін жөндеу ережесі. 4. Жүк пен жүк операцияларының қонуға және тұрақтылыққа әсері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Өздігінен жүрмейтін кемеңі қадағалау органдарына қарауға және куәландыруға уақтылы ұсыну	Дағды 1: Кеме құжаттамасын жүргізу	Машықтар:
		1. Жөндеу ведомостарын жасау. 2. Кеме қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамалары. 3. Кеме қажеттіліктері үшін жабдықты, материалдарды, отын мен суды дұрыс пайдалану. 4. Техникалық құралдарды бөлу
		Білімдер: 1. ҚР ішкі суда жүзу кемелерін техникалық пайдалану ережесі. 2. Кеме құжаттамасы мен есептілігін жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар. 3. ҚР кемелерін жөндеу ережесі. 4. Өздігінен жүрмейтін кемеңің техникалық құралдарының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамалары. 5. Скиперлік мүлік пен мүкәммалды пайдалану, оны жөндеу және сақтау қағидалары. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтар, Жұмыстың қауіпсіз әдістері мен тәсілдері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген құжаттардың болуы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Электр қондырғыларын пайдалану кезінде жұмыс нормалары мен ережелерін білуін тексеру Қойылған міндетке сүйене отырып белгілі бір дербестік үлесі бар қызмет	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	12. Кәсіптің карточкасы «Матрос»:	
Топтың коды:	8350-2	
Қызмет атауының коды:	8350-2-004	

Кәсіптің атауы:	Матрос		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. Матрос		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Вахталық матрос Біліктілікті матрос Матрос Моторис Рульші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру 2. Кеме жұмыстарын орындау 3. Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру 4. Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру			

Дағды 1: Қауіпсіз жүріс вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кемені компас, жағалау және қалқымалы навигациялық белгілер бойынша рульмен белгіленген бағытта ұстаңыз. 2. Рульді Автоматты басқарудан қолмен және кері қарай жылжытыңыз. 3. Рульге берілген командаларды, соның ішінде ағылшын тіліндегі командаларды орындаңыз. 4. Гиро және магниттік компастарды қолданыңыз; компас курсың, курс бұрышын анықтаңыз. 5. Қоршаған ортаға көрнекі және есту арқылы бақылау жүргізу, халықаралық сигналдар жинағына сәйкес негізгі біржақты сигналдардың мәні мен көтеру ережелерін білу, тиісті ішкі байланыс құралдарын – авариялық – алдын алу сигнализациясын, сондай-ақ пиротехникалық құралдарды пайдалану. 6. Вахтаны алып жүру жөніндегі міндеттерді орындауға байланысты мәселелер бойынша командаларды түсіну және вахтаны көтеріп жүрген командалық құрамның адамымен қарым-қатынас жасау; вахтадан кету, вахтаны алып жүру және беру. 7. Жалған апат сигналдарын беруден аулақ болыңыз және кездейсоқ апат сигналын беру кезінде әрекеттерді орындаңыз. 8. Жүріс вахтасын өткізу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
---	---

	Білімдер: 1. Теңіз кемелерінде және ішкі жүзу кемелерінде қызметті ұйымдастыру жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілердің талаптары. 2. Кеменің құрылымы мен негізгі сипаттамалары, кеменің теңізде жүзу және пайдалану қасиеттері, ойықтар маркасы және жүк маркасы. 3. Кеменің рульдік машиналарының, арқандап байлау, сүйрету, тіркеп бекіту, зәкірлі, жүк көтергіш жабдығының, құтқару қайықтары мен салдарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі. 4. Кеме жүйелерінің мақсаты мен жіктелуі; бақылау және өрт дабылы жүйелері, стационарлық өрт сөндіру жүйелері. 5. Магниттік және гирокомпастардың мақсаты, құрылымы және жұмыс принципі. 6. Авторульдің мақсаты мен жұмыс принципі. 7. Кідірістердің мақсаты, жіктелуі және жұмыс принципі. 8. Эхолоттың мақсаты мен жұмыс принципі, есептеулерді алу. 9. Навигациялық қауіптердің жіктелуі, навигациялық картадағы навигациялық қауіптердің шартты белгілері. 10. Навигациялық жабдықтың жағалау және жүзу құралдары, жүзуге арналған нұсқаулықтар мен құралдар. 11. Теңіз лотосының және ішкі су жолдарының лотосының негіздері. 12. Кемелердің оттары мен белгілері, жарық және дыбыс дабылы, апат сигналдары. 13. Рульге орыс және ағылшын тілдерінде берілген командалар, олардың мағынасы. 14. Пиротехникалық құралдармен берілетін апат сигналдары; іздеу және құтқару кезінде пайдаланылатын спутниктік арбалар мен транспондерлер. 15. Апат сигналын кездейсоқ беру кезінде жасалатын әрекеттер. 16. Жүріс вахтасын өткізу кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Қауіпсіз тұрақ вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кеменің зәкірде тұруы кезінде қоршаған ортаға бақылау жүргізу, зәкірлік тізбектің жағдайы мен керілуін бақылау. 2. Кеменің портта тұруы кезінде арқандап байлауды қадағалап, борттардың тазалығын қамтамасыз ету; кемеде бақылау-өткізу режимін жүзеге асыру, траптар мен жолдарды жабдықтау және оларға күтім жасауды жүзеге асыру, борт сыртындағы жолдарды және жолдарды пайдалану, тереңдету маркалары бойынша кеменің жауын-шашынын өлшеуді жүзеге асыру. 3. Кемеде өртке қарсы режимнің сақталуын бақылауды, үлгілік маршруттар бойынша кеме үй-жайларын мерзімді аралауды, кеме капитанының вахталық көмекшісіне баяндамаларды жүзеге асыруға; кемеде немесе кеменің жанында жағалауда өрт немесе оның белгілері анықталған жағдайда белгіленген әрекеттерді орындауға міндетті. 4. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.
	Білімдер: 1. Вахтаны қабылдау, вахтаны алып жүру, вахтаны беру және одан шығу рәсімдері. 2. Вахталық вахталарды алып жүру кезіндегі вахталық матростың міндеттері мен міндеттері. 3. Зәкірлік құрылғылардың әртүрлі түрлерінің мақсаты, жіктелуі, дизайн ерекшеліктері, олардың жұмыс принципі. 4. Зәкірлік механизмдердің мақсаты, құрылымы, жұмыс принципі. 5. Арқандап байлау құрылғылары мен арқандап байлау механизмдерінің мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс істеу принципі; олардың кемеде орналасуы. 6. Мақсаты, құрылғысы, қондырғысы, кеме ұқсастықтары мен траптарын бекіту. 7. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: -

Дағды 3: Көлік қауіпсіздігінің белгіленген деңгейінің талаптарын орындау	Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұранданың астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Палуба механизмдерін қолданыңыз: шпильдер, бөртпелер, лебедкалар, автотіркемелер. 9. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 10. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде баяндамалар жасау	Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау тетіктерін пайдалану тәртібі. 6. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде орындалатын командалар, олардың мағынасы. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
		Дағдыны тану мүмкіндігі: -
Еңбек функциясы 2: Кеме жұмыстарын		

орындау	Дағды 1: Палубалық жабдықтар мен механизмдерді қауіпсіз пайдалануға жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кран жабдықтарын жұмысқа дайындауға қатысу. 2. Кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қоюға зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 3. Кемені зәкірден алып тастауға және зәкірді іріктеуге зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 4. Зәкірді кемпингке бекітіңіз. 5. Зәкірді қайтару және іріктеу кезінде брашпилмен/шпильмен, тығындармен жұмыс жасаңыз. 6. Кемені зәкірге қою және зәкірден алу бойынша жұмыстарды орындау кезінде командаларды орындау және баяндау. 7. Пилоттық трапты қаруландыру және қарусыздандыру, көтергіштер мен траптарды орнату. 8. Буксирді іске қосыңыз және беріңіз, буксир лебедкасын қолданыңыз. 9. Қайық құрылғысын басқару, құтқару құралдарын түсіру және көтеру. 10. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажетті негізгі сигналдарды, соның ішінде лебедкаларды, бөртпелерді, крандарды және көтеру құрылғыларын пайдаланыңыз. 11. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
---------	---	--

	Білімдер: 1. Лебедкалардың, бөренелердің, шпильдердің және басқа да тиісті жабдықтардың мақсаты мен қолданылуы. 2. Өсімдік және болат кабельдер, арқандар мен шынжырлар, олардың дизайны, қолданылуы, таңбалануы, күтімі және дұрыс төселуі. 3. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажет негізгі сигналдар, соның ішінде лебедкалар, бөртпелер, крандар және көтеру құрылғылары. 4. Жүктердің түрлері және оларды бекіту тәсілдері. 5. Зәкірлік, сүйреткіш және қайық құрылғыларының мақсаты, құрылысы, пайдалану тәртібі және техникалық қызмет көрсету. 6. Кемеде қолданылатын таңбалаудың әртүрлі түрлері. 7. Зәкірлік құрылғымен жұмыс істеу тәртібі: кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қою, зәкірлерді қайтару; кемені зәкірден алу, зәкірлерді іріктеу; шпильдер мен брашпильдерді басқару. 8. Буксирлік құрылғылармен жұмыс істеу тәртібі: буксирлік тросты гакқа бекіту және оны қайтару, вожжевтерді бекіту және оларды жинау, буксирлік тросты, вожжевтерді қысқарту немесе ойып салу тәртібі; ілінісу құрылғылары. 9. Қайық құрылғыларымен жұмыс істеу тәртібі: құтқару және кезекші қайықтарды түсіру және көтеру жөніндегі жұмыстар, оларды суға түсіру, оларға адамдарды отырғызу (түсіру) тәртібі, оларды көтеру және бекіту. 10. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кеме корпусына, палубаларға және кеме үй-жайларына күтім жасау	Машықтар: 1. Корпустың күтімін қамтамасыз ету: лалагүл құдықтарын жуу, қаптаманы бояу, жуу және тазалау. 2. Желдету құрылғыларының иллюминаторларының, есіктерінің, люктерінің, лаздарының, мойнының, сөндіргіштерінің және ауа жапқыштарының жарамды жай-күйі мен су өткізбейтіндігін қамтамасыз ету. 3. Палубаларға күтім жасауды қамтамасыз ету: суды, қарды, мұзды алып тастау; шпигаттарды, фальшборт жартылай порттарын жабуды ақаусыз күйде ұстау; ағаш палубалардың су өткізбейтіндігін сақтау, палубалық тақталардың буындарын құю және құюды жүзеге асыру; сумен домалату және ағаш палубалық палубаның гидрометеорологиялық және өзге де физикалық әсерлерінен қорғау; палубаны жуу. 4. Жүк үй-жайларына күтім жасауды қамтамасыз ету: тазалау, жуу жұмыстарын жүргізу және танктер мен жүк цистерналарының қорғаныш жабынын жұмыс күйінде ұстау. 5. Тұрғын, қызметтік және қосалқы үй-жайларды жинауды қамтамасыз ету; лас кір қоймаларын жинау және дезинфекциялау Білімдер: 1. Корпустық бөлікті, палубаларды және кеме үй-жайларын рейске шығар алдында дайындау қағидалары, орындалатын іс-шаралардың көлемі мен тізбесі. 2. Корпусты, кеме палубалары мен үй-жайларды күтіп-ұстау жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтардың талаптары; кемелердегі санитария және гигиена қағидалары, Кемелерді дезинфекциялауды, дератизациялауды және фумигациялауды жүргізу тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау	Машықтар: 1. Металл беттерін бояуға дайындық: тотты, май мен май дақтарын, ескі бояудың нашар ұсталған қабаттарын кетіру; бояу бетін тазалау және праймерлеу. 2. Ағаш беттерін бояуға дайындық: кептіру, Кептіру майымен жабу, шпаклевка, тегістеу, праймер. 3. Бояу жұмыстарын жүргізу технологиясын сақтай отырып, металл және ағаш беттерін бояу. 4. Рангоутты, борттан тыс және жету қиын кеме бөліктерін бояу. 5. Қарапайым ағаш ұстасы мен ағаш ұстасын жасаңыз. 6. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы құралын қолданыңыз. 7. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

		Білімдер: 1. Бояулардың, праймерлердің, лактардың, еріткіштердің негізгі түрлері және оларды кемеде қолдану ерекшеліктері. 2. Кемеде бояу жұмыстарын жүргізу технологиясы. 3. Бояуға арналған арбаларды қолдану ережелері. 4. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындауға арналған құралдар мен құрылғылар. 5. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 6. Биіктікте, борттан тыс және жабық үй-жайларда жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 4: Такелаждық жұмыстарды орындау	Машықтар: 1. Кабельдермен такелаждық жұмыстарды орындау: біріктіру, торлау, маркалар мен бензельдерді салу, огондар жасау және коуштарды тығыздау. 2. Өсімдік кабельдерінен кеме жабдықтарын жасаңыз. 3. Теңіз түйіндерін тоқу және қолдану. 4. Такелаждық жұмыстарға арналған құрал-саймандар мен материалдарды қолдану. 5. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау Білімдер: 1. Металл, өсімдік және синтетикалық кабельдердің негізгі сипаттамалары мен дизайны, кабельдердің салыстырмалы беріктігі. 2. Жоспарланған жүктеме мен мақсатқа байланысты кабельдерді таңдау. 3. Такелаждық тізбектерді қолдану. 4. Теңіз түйіндерінің түрлері, тоқу технологиясы және қолданылуы. 5. Такелаждық жұмыстарды орындауға арналған құралдар мен материалдар. 6. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру	Дағды 1: Үй-жайларды, жүк трюмдерін, танктер мен палубаларды жүкті орналастыруға дайындау	Машықтар: 1. Жүк трюмдерін, танктерді және жүк құрылғыларын тиеу-түсіру жұмыстарына дайындауға қатысу. 2. Жүк көмекшісінің басшылығымен трюмдерді ашу және жабу; танктердегі жүк құбырындағы цистерналар мен клинкеттерді қабылдау клинкеттерін ашу және жабу. 3. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

	Білімдер: 1. Жүк трюмдерін, танктер мен жүк құрылғыларын тиеу – түсіру жұмыстарына дайындау тәртібі. 2. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Жүк пен жабдықтау заттарын тиеуге және түсіруге, жолаушыларды отырғызуға және түсіруге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Жүк орындарының таңбалануын және сыртқы жай-күйін тексеру. 2. Жүкті көтеру және жылжыту үшін толтыруды орындау, жүкті өздігінен түсіру кезінде бекіту тәртібін сақтау. 3. Порт жұмысшыларының бригадасы жұмыс істеген кезде жүктер мен багажды дұрыс орналастыруды, төсеуді және бөлуді бақылауды жүзеге асыру. 4. Жолаушыларды қауіпсіз отырғызуды (түсіруді) жүзеге асыруға жәрдемдесу. 5. Жүк операцияларын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

	Білімдер: 1. Жүктердің көліктік сипаттамасы, олардың жіктелуі туралы түсінік. 2. Қауіпті, зиянды және улы заттар мен сұйықтықтарды қоса алғанда, жүктер мен жабдықтау заттарын қауіпсіз тиеу және түсіру, орналастыру және бекіту жөніндегі рәсімдерді білу. 3. Жүктерді пакеттеу және ілмектеу құралдары, жүк мүкәммалы; өсімдік талшықтарынан жасалған арқандарды және болат арқандардан жасалған арқандарды пайдалану жөніндегі талаптар, әртүрлі жүк түрлерін ілмектеу схемалары. 4. Жүк партияларын бөлу, бөлу материалдары. 5. Жоғарғы палубада тасымалдау үшін жүктерді қабылдау, оларды төсеуге және бекітуге қойылатын талаптар. 6. Көтеру және жылжыту үшін жүкті толтыру әдістері, кранмен өзара әрекеттесу. 7. Жүктерді төсеу ережесі, жүктерді таңбалау, ыдыстың зақымданбауы; жүктің жекелеген партияларын сепарациялау, үйінді жүктерді Тиеу кезінде штивканың дұрыстығы; трюмдегі жалпы тәртіпті қадағалау; капитанның жүк көмекшісіне баяндамалар жүйесі. 8. Құйма жүктердің жіктелуі, түрлері, физикалық және химиялық қасиеттері; құйма жүктерді тасымалдау ерекшеліктері. 9. Қауіпті жүктерді тасымалдау ерекшеліктері, қауіпті жүктерді тиеу және түсіру технологиясы, кемелерде қауіпті жүктерді орналастырудың техникалық шарттары. 10. Жүктің белгілі бір түрлеріне қатысты және қауіпті жүктерді теңізде тасымалдаудың халықаралық кодексінің таңбалануына сәйкес қабылданатын сақтық шаралары. 11. Мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс принципі, жүк құрылғысы мен жүк қармайтын құрылғыларды пайдалану, олардың кемеді орналасуы; жүк люктерінің жабдығы. 12. Құю кемесінде қауіпсіз тиеу және түсіру рәсімдері, жабық үй-жайларға қауіпсіз кіруді қамтамасыз ету; құю кемесінде жүк төгілген жағдайда қабылданатын шаралар. 13. Жолаушылар кемелерінің жіктелуі және конструктивтік ерекшеліктері. 14. Кемелерде жолаушыларды қауіпсіз отырғызу, түсіру тәртібі. 15. Тиеу – түсіру жұмыстарын орындау, жолаушыларды отырғызу және түсіру кезінде еңбекті қорғау қағидалары; қауіпті жүктермен жұмыс істеу кезінде өртке қарсы және санитарлық қауіпсіздік талаптарын сақтау
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 3: Трюмдерді тазалау және түсіргеннен кейін палубаны тазалау	Машықтар: 1. Бөлуді сұрыптау, қоқысты бөлу және қоқысты палубаға түсіру. 2. Лалагүл құдықтарын тазалаңыз. 3. Жуғыш заттарды қолдана отырып, трюмдерді тазалау және жуу, кептіру және иісті кетіру. 4. Қажет болған жағдайда жүк танктерін тазалаңыз.
		Білімдер: 1. Жабық үй-жайларға кіру рәсімдері 2. Трюмдерді тазалау, қалдықтарды жинау және жоғарғы палубада сақтау. 3. Мұнай танкерлеріндегі танктерді жуу жүйелері; химовоздық танкерлердегі танктерді тазарту жүйелері. 4. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күреске қатысу	Машықтар: 1. Дабыл кестесіне сәйкес әр түрлі дабылдарда әрекет ету және төтенше жағдайлар кезінде процедураларды орындау. 2. Әр түрлі құралдармен апат сигналдарын бере білу. 3. Өрт оқпандарын, жеңдерді, көбік генераторларын және стационарлық өрт сөндіру жүйелерін пайдаланыңыз. 4. Кемені авариялық жабдықтауды пайдалану, патчты іске қосу, "цемент жәшігін" орнату, су өткізбейтін қалқандарды нығайтуды және құбырлардың зақымдануын жабуды жүзеге асыру. 5. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. 6. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.

	Білімдер: 1. Дабыл сигналдары, жинау жолдары мен орындары, дабыл міндеттері мен әрекеттері. 2. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері. 3. Авариялық-құтқару жабдығы мен құралы, оның кемеде орналасуы. 4. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты. 5. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелері. 6. Кемеде қолданылатын портативті және стационарлық өрт сөндіргіштердің түрлері, оларды әртүрлі өрт жағдайлары үшін таңдау. 7. Өртті сөндіру тактикасы. Кемелердің әртүрлі түрлеріндегі өрттермен күресу ерекшеліктері. 8. Кемедегі апаттық жүйелердің, апаттық мүліктің және сумен күресу құралдарының негізгі түрлері. 9. Шпангоуттарды, есіктерді, люктерді, қақпақтар мен мойындарды таңбалау түрлері. 10. Тесіктерді жабудың, су өткізбейтін қалқандарды нығайтудың негізгі әдістері мен тәсілдері, апаттық жабдықтауды қолдану. 11. Кемені авариялық және өртке қарсы жабдықтауды пайдалану ережесі. 12. Жеке қорғаныс құралдары, жіктелуі және мақсаты
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кемеде еңбекті қорғау, өртке қарсы және экологиялық қауіпсіздік нормаларының талаптарын сақтау	Машықтар: 1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерін сақтау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау. 3. Қоршаған ортаның кеме, Мұнай және мұнай өнімдерімен тасымалданатын зиянды заттармен ластануын болдырмау. 4. Қоршаған ортаның ағынды сулармен, қоқыстармен ластануын болдырмау. 5. Атмосфераның ластануын болдырмаңыз.

	Білімдер: 1. Кемелердегі еңбекті қорғау қағидаларының талаптары. 2. Өндірістік жарақаттың жіктелуі және себептері. 3. Еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік түрлері. 4. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар, жеке қорғанудың негізгі құралдары, кәсіптік аурулардың алдын алу тәсілдері. 5. Кемелердегі электр қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 6. Өрт факторлары, кемелердегі өрттердің себептері, материалдар мен заттардың өрт қаупі бойынша жіктелуі. 7. Кемеде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету, кемеде өртке қарсы бақылау жүйесі. 8. Су көлігімен тасымалданатын зиянды заттар туралы жалпы мәліметтер және оларды таңбалау; су ортасы мен адам денсаулығы үшін зиянды заттардың қауіптілік дәрежесі; кемелерден су ортасының ластану себептері мен көздері, Кемелерді қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жүйелермен және жабдықтармен жарақтандыру. 9. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар. 10. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары: қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін қажетті сақтық шаралары, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жабдықты пайдалану және пайдалану, су ластағыштарын жоюдың мақұлданған тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану	Машықтар:
	1. Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану. 2. Құтқару құралдарын, кезекші қайықтар мен құтқару салдарын түсіруді және көтеруді жүргізу, оларды басқара білу. 3. Кемені қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану. 4. Суда қалған адамдарға көмек көрсету. 5. Құтқару құралында адамдарды басқаруды ұйымдастыруға қатысу.
	Білімдер: 1. Ұжымдық және жеке құралдардың түрлері және оларды жабдықтау, құтқару құралдарын таңбалау. 2. Құтқару қайықтары мен салдарын, кезекшілерді түсіру және көтеру тәртібі қайық. 3. Кемені қалдыру тәртібі, суда тіршілік ету тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 4: Кеме бортында алғашқы көмек көрсету	Машықтар:	
		1. Алғашқы көмек жинағын қолданыңыз. 2. Кемеде алғашқы көмек көрсету.	
		Білімдер:	
		1. Кемеде алғашқы көмек көрсету тәртібі	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-		
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Электр қондырғыларын пайдалану кезінде жұмыс нормалары мен ережелерін білуін тексеру Қойылған міндетке сүйене отырып белгілі бір дербестік үлесі бар қызмет		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	13. Кәсіптің карточкасы «Боцман»:		
Топтың коды:	8350-2		
Қызмет атауының коды:	8350-2-001		
Кәсіптің атауы:	Боцман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. Боцман		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық:	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1-класты Матрос Біліктілікті матрос		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру 2. Кеме жұмыстарын орындау 3. Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру 4. Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Палубалық команданың кемеге жаңадан келіп түскен мүшелерімен кіріспе нұсқама жүргізеді. 2. Кемені материалдық-техникалық жабдықтауды қамтамасыз ету туралы өтінім жасайды	
Еңбек функциясы 1:			

Жүріс және тұрақ вахталарын алып жүру	Дағды 1: Қауіпсіз жүріс вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кемені компас, жағалау және қалқымалы навигациялық белгілер бойынша рульмен белгіленген бағытта ұстаңыз. 2. Рульді Автоматты басқарудан қолмен және кері қарай жылжытыңыз. 3. Рульге берілген командаларды, соның ішінде ағылшын тіліндегі командаларды орындаңыз. 4. Гиро және магниттік компастарды қолданыңыз; компас курсың, курс бұрышын анықтаңыз. 5. Қоршаған ортаға көрнекі және есту арқылы бақылау жүргізу, халықаралық сигналдар жинағына сәйкес негізгі біржақты сигналдардың мәні мен көтеру ережелерін білу, тиісті ішкі байланыс құралдарын – авариялық – алдын алу сигнализациясын, сондай-ақ пиротехникалық құралдарды пайдалану. 6. Вахтаны алып жүру жөніндегі міндеттерді орындауға байланысты мәселелер бойынша командаларды түсіну және вахтаны көтеріп жүрген командалық құрамның адамымен қарым-қатынас жасау; вахтадан кету, вахтаны алып жүру және беру. 7. Жалған апат сигналдарын беруден аулақ болыңыз және кездейсоқ апат сигналын беру кезінде әрекеттерді орындаңыз. 8. Жүріс вахтасын өткізу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.
--	---	---

	Білімдер: 1. Теңіз кемелерінде және ішкі жүзу кемелерінде қызметті ұйымдастыру жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық актілердің талаптары. 2. Кеменің құрылымы мен негізгі сипаттамалары, кеменің теңізде жүзу және пайдалану қасиеттері, ойықтар маркасы және жүк маркасы. 3. Кеменің рульдік машиналарының, арқандап байлау, сүйрету, тіркеп бекіту, зәкірлі, жүк көтергіш жабдығының, құтқару қайықтары мен салдарының құрылысы мен жұмыс істеу принципі. 4. Кеме жүйелерінің мақсаты мен жіктелуі; бақылау және өрт дабылы жүйелері, стационарлық өрт сөндіру жүйелері. 5. Магниттік және гирокомпастардың мақсаты, құрылымы және жұмыс принципі. 6. Авторульдің мақсаты мен жұмыс принципі. 7. Кідірістердің мақсаты, жіктелуі және жұмыс принципі. 8. Эхолоттың мақсаты мен жұмыс принципі, есептеулерді алу. 9. Навигациялық қауіптердің жіктелуі, навигациялық картадағы навигациялық қауіптердің шартты белгілері. 10. Навигациялық жабдықтың жағалау және жүзу құралдары, жүзуге арналған нұсқаулықтар мен құралдар. 11. Теңіз лотосының және ішкі су жолдарының лотосының негіздері. 12. Кемелердің оттары мен белгілері, жарық және дыбыс дабылы, апат сигналдары. 13. Рульге орыс және ағылшын тілдерінде берілген командалар, олардың мағынасы. 14. Пиротехникалық құралдармен берілетін апат сигналдары; іздеу және құтқару кезінде пайдаланылатын спутниктік арбалар мен транспондерлер. 15. Апат сигналын кездейсоқ беру кезінде жасалатын әрекеттер. 16. Жүріс вахтасын өткізу кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Қауіпсіз тұрақ вахтасын қамтамасыз етуге жәрдемдесу	Машықтар: 1. Кеменің зәкірде тұруы кезінде қоршаған ортаға бақылау жүргізу, зәкірлік тізбектің жағдайы мен керілуін бақылау. 2. Кеменің портта тұруы кезінде арқандап байлауды қадағалап, борттардың тазалығын қамтамасыз ету; кемеде бақылау-өткізу режимін жүзеге асыру, траптар мен жолдарды жабдықтау және оларға күтім жасауды жүзеге асыру, борт сыртындағы жолдарды және жолдарды пайдалану, тереңдету маркалары бойынша кеменің жауын-шашынын өлшеуді жүзеге асыру. 3. Кемеде өртке қарсы режимнің сақталуын бақылауды, үлгілік маршруттар бойынша кеме үй-жайларын мерзімді аралауды, кеме капитанының вахталық көмекшісіне баяндамаларды жүзеге асыруға; кемеде немесе кеменің жанында жағалауда өрт немесе оның белгілері анықталған жағдайда белгіленген әрекеттерді орындауға міндетті. 4. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.
	Білімдер: 1. Вахтаны қабылдау, вахтаны алып жүру, вахтаны беру және одан шығу рәсімдері. 2. Вахталық вахталарды алып жүру кезіндегі вахталық матростың міндеттері мен міндеттері. 3. Зәкірлік құрылғылардың әртүрлі түрлерінің мақсаты, жіктелуі, дизайн ерекшеліктері, олардың жұмыс принципі. 4. Зәкірлік механизмдердің мақсаты, құрылымы, жұмыс принципі. 5. Арқандап байлау құрылғылары мен арқандап байлау механизмдерінің мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс істеу принципі; олардың кемеде орналасуы. 6. Мақсаты, құрылғысы, қондырғысы, кеме ұқсастықтары мен траптарын бекіту. 7. Палубалық механизмдерді пайдалану кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі: -

Дағды 3: Көлік қауіпсіздігінің белгіленген деңгейінің талаптарын орындау	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="655 80 1222 1352"> Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұранданың астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Палуба механизмдерін қолданыңыз: шпильдер, бөртпелер, лебедкалар, автотіркемелер. 9. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 10. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде баяндамалар жасау </td><td data-bbox="655 1352 1222 2038"> Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау тетіктерін пайдалану тәртібі. 6. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде орындалатын командалар, олардың мағынасы. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары. </td></tr> <tr> <td data-bbox="371 2038 655 2105"> Дағдыны тану мүмкіндігі: </td><td data-bbox="655 2038 1222 2105"> - </td></tr> </table>	Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұранданың астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Палуба механизмдерін қолданыңыз: шпильдер, бөртпелер, лебедкалар, автотіркемелер. 9. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 10. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде баяндамалар жасау	Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау тетіктерін пайдалану тәртібі. 6. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде орындалатын командалар, олардың мағынасы. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Машықтар: 1. Бос жүрісте арқандап байлау механизмдерінің жұмысын тексеруді жүзеге асыру, арқандап байлау тростарын дайындауды жүргізу. 2. Арқандап байлау ұшын отқа бекітуді және лақтыру ұшын жағаға, оның ішінде өткізгішті пайдалана отырып беруді жүзеге асыру. 3. Арқандап байлау (от және сырға) жағалау палаларына, жағалау ойықтарына және арқандап байлау бөшкелеріне, шлюз камерасының тұғырларына, қалқымалы/стационарлық ойықтарға төсеу. 4. Арқандап байлау механизмінің барабанынан кнехттерге арқандап байлау кезінде тізбекті және өсімдік тығындарын пайдалану, арқандап байлауларға "егеуқұйрыққа қарсы қалқан" орнату 5. Порт сүйреткіштерінен берілген сүйреткіш ұштарын алыңыз, қайықтың көмегімен арқандап байлауыштарды жағаға әкеліңіз. 6. Айлақтан шыққан, шлюзден шыққан кезде арқандап байлауды іріктеуді жүзеге асыру. 7. Швартовтың жұмыс істейтін бұранданың астына түсуіне жол бермейтін әдістер мен технологиялық операцияларды қолданыңыз. 8. Палуба механизмдерін қолданыңыз: шпильдер, бөртпелер, лебедкалар, автотіркемелер. 9. Арқандап байлау ұштарын сақтауды және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтімді қамтамасыз ету. 10. Командаларды орындау және арқандап байлау операцияларын орындау кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде баяндамалар жасау	Білімдер: 1. Арқандап байлау жөніндегі кеме кестесі, арқандап байлау жұмыстары кезіндегі теңізшінің міндеттері. 2. Арқандап байлау құрылғысын жұмысқа дайындау тәртібі. 3. Арқандап байлау және сүйреу арқандарының мақсаты. 4. Арқандап байлауға немесе арқандап байлау бөшкесіне байлауға байланысты іс-қимылдар тізбегі. 5. Арқандап байлау тетіктерін пайдалану тәртібі. 6. Арқандап байлау ұштарын сақтау және кеменің арқандап байлау құрылғысына күтім жасау тәртібі. 7. Арқандап байлау операциялары кезінде, оның ішінде ағылшын тілінде орындалатын командалар, олардың мағынасы. 8. Арқандап байлау жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.				
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-				
Еңбек функциясы 2:					

Кеме жұмыстарын орындау	Дағды 1: Кеменің палубалық жұмыстарының жоспарын жасау	Машықтар:
		1. Кеменің палубалық жұмыстарының жоспарын жасайды
		Білімдер:
		1. Жалпы кеме кестелері. 2. Палубалық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Палубалық жабдықтар мен механизмдерді қауіпсіз пайдалануға басшылық жасау	Машықтар:
		1. Кран жабдықтарын жұмысқа дайындауды басқарады. 2. Кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қоюға зәкірлік құрылғыны дайындауды басқарады. 3. Кемені зәкірден алып тастауға және зәкірді іріктеуге зәкірлік құрылғыны дайындауды жүзеге асыру. 4. Зәкірді кемпингке бекітіңіз. 5. Зәкірді қайтару және іріктеу кезінде брашпилмен/шпильмен, тығындармен жұмыс жасаңыз. 6. Кемені зәкірге қою және зәкірден алу бойынша жұмыстарды орындау кезінде командаларды орындау және баяндау. 7. Пилоттық трапты қаруландыру және қарусыздандыру, көтергіштер мен траптарды орнату. 8. Буксирді іске қосыңыз және беріңіз, буксир лебедкасын қолданыңыз. 9. Қайық құрылғысын басқару, құтқару құралдарын түсіру және көтеру. 10. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажетті негізгі сигналдарды, соның ішінде лебедкаларды, бөртпелерді, крандарды және көтеру құрылғыларын пайдаланыңыз. 11. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау.

Білімдер:

1. Лебедкалардың, бөренелердің, шпильдердің және басқа да тиісті жабдықтардың мақсаты мен қолданылуы.
2. Өсімдік және болат кабельдер, арқандар мен шынжырлар, олардың дизайны, қолданылуы, таңбалануы, күтімі және дұрыс төселуі.
3. Жабдықпен жұмыс істеу кезінде қажет негізгі сигналдар, соның ішінде лебедкалар, бөртпелер, крандар және көтеру құрылғылары.
4. Жүктердің түрлері және оларды бекіту тәсілдері.
5. Зәкірлік, сүйреткіш және қайық құрылғыларының мақсаты, құрылысы, пайдалану тәртібі және техникалық қызмет көрсету.
6. Кемеде қолданылатын таңбалаудың әртүрлі түрлері.
7. Зәкірлік құрылғымен жұмыс істеу тәртібі: кемені бір және екі зәкірге, артқы зәкірге қою, зәкірлерді қайтару; кемені зәкірден алу, зәкірлерді іріктеу; шпильдер мен брашпильдерді басқару.
8. Буксирлік құрылғылармен жұмыс істеу тәртібі: буксирлік тросты ғакқа бекіту және оны қайтару, вожжевтерді бекіту және оларды жинау, буксирлік тросты, вожжевтерді қысқарту немесе ойып салу тәртібі; ілінісу құрылғылары.
9. Қайық құрылғыларымен жұмыс істеу тәртібі: құтқару және кезекші қайықтарды түсіру және көтеру жөніндегі жұмыстар, оларды суға түсіру, оларға адамдарды отырғызу (түсіру) тәртібі, оларды көтеру және бекіту.
10. Зәкірлі, сүйреткіш және қайық құрылғыларымен, жүк көтергіш құрылғылармен және механизмдермен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.

Дағдыны тану
мүмкіндігі:

-

Дағды 3: Кеме корпусына, палубаларға және кеме үй-жайларына күтім жасауға басшылық жасау	Машықтар: 1. Корпусқа күтім жасау бойынша нұсқаулық: лалагүл құдықтарын жуу, қаптауды бояу, жуу және тазалау. 2. Желдету құрылғыларының иллюминаторларының, есіктерінің, люктерінің, лаздарының, мойнының, сөндіргіштерінің және ауа жапқыштарының жарамды жай-күйі мен су өткізбейтіндігін қамтамасыз ету. 3. Палубаларға күтім жасауды қамтамасыз ету: суды, қарды, мұзды алып тастау; шпигаттарды, фальшборт жартылай порттарын жабуды ақаусыз күйде ұстау; ағаш палубалардың су өткізбейтіндігін сақтау, палубалық тақталардың буындарын құю және құюды жүзеге асыру; сумен домалату және ағаш палубалық палубаның гидрометеорологиялық және өзге де физикалық әсерлерінен қорғау; палубаны жуу. 4. Жүк үй-жайларына күтім жасауды қамтамасыз ету: тазалау, жуу жұмыстарын жүргізу және танктер мен жүк цистерналарының қорғаныш жабынын жұмыс күйінде ұстау. 5. Тұрғын, қызметтік және қосалқы үй-жайларды жинауды қамтамасыз ету; лас кір қоймаларын жинау және дезинфекциялау Білімдер: 1. Корпустық бөлікті, палубаларды және кеме үй-жайларын рейске шығар алдында дайындау қағидалары, орындалатын іс-шаралардың көлемі мен тізбесі. 2. Корпусты, кеме палубалары мен үй-жайларды күтіп-ұстау жөніндегі қағидалар мен нұсқаулықтардың талаптары; кемелердегі санитария және гигиена қағидалары, Кемелерді дезинфекциялауды, дератизациялауды және фумигациялауды жүргізу тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарына басшылық жасау	Машықтар: 1. Металл беттерін бояуға дайындық бойынша нұсқаулық: тотты, майлы және майлы дақтарды, ескі бояудың нашар ұсталған қабаттарын кетіру; бояу үшін бетті тазарту және праймерлеу. 2. Ағаш беттерін бояуға дайындық бойынша басшылық: кептіру, Кептіру майымен жабу, шпаклевка, тегістеу, праймер. 3. Бояу жұмыстарын жүргізу технологиясын сақтай отырып, металл және ағаш беттерін бояуға басшылық жасау. 4. Дайындау бойынша басшылық жасау рангоутты, борттан тыс және жету қиын кеме бөліктерін бояу. 5. Ағаш ұстасы мен ағаш ұстасын басқарыңыз. 6. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

		Білімдер: 1. Бояулардың, праймерлердің, лактардың, еріткіштердің негізгі түрлері және оларды кемеде қолдану ерекшеліктері. 2. Кемеде бояу жұмыстарын жүргізу технологиясы. 3. Бояуға арналған арбаларды қолдану ережелері. 4. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындауға арналған құралдар мен құрылғылар. 5. Бояу, ағаш ұстасы және ағаш ұстасы жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 6. Биіктікте, борттан тыс және жабық үй-жайларда жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 5: Такелаждық жұмыстарға басшылық жасау	Машықтар: 1. Кабельдермен такелаждау жұмыстарын жүргізу: балқыту, торлау, маркалар мен бензельдерді салу, оттар жасау және коуштарды бітеу. 2. Кеме жабдықтарын өсімдік арқандарынан жасау бойынша басшылық ету. 3. Теңіз түйіндерін тоқу және қолдану. 4. Такелаждау жұмыстарына арналған құрал-саймандар мен материалдарды қолдануға басшылық жасау. 5. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидаларын сақтау Білімдер: 1. Металл, өсімдік және синтетикалық кабельдердің негізгі сипаттамалары мен дизайны, кабельдердің салыстырмалы беріктігі. 2. Жоспарланған жүктеме мен мақсатқа байланысты кабельдерді таңдау. 3. Такелаждық тізбектерді қолдану. 4. Теңіз түйіндерінің түрлері, тоқу технологиясы және қолданылуы. 5. Такелаждық жұмыстарды орындауға арналған құралдар мен материалдар. 6. Такелаждық жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Тиеу-түсіру жұмыстары және жолаушыларды отырғызу/түсіру	Дағды 1: Үй-жайлардың, жүк трюмдерінің, танктер мен палубалардың жүкті орналастыруға дайындығын қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Жүк трюмдерінің, танктердің және жүк құрылғыларының тиеу-түсіру жұмыстарына дайындығын қамтамасыз ету. 2. Жүк көмекшісінің басшылығымен трюмдерді ашу және жабу; танктердегі жүк құбырындағы цистерналар мен клинкеттерді қабылдау клинкеттерін ашу және жабу. 3. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

	Білімдер:
	1. Кемені жүкті орналастыруға дайындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Жүк пен жабдықтау заттарын тиеуге және түсіруге, жолаушыларды отырғызуға және түсіруге дайындығын қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Жүк орындарының таңбалануын және сыртқы жай-күйін тексеру. 2. Көтеру және жылжыту үшін жүктің төгілуін бақылайды, өздігінен түсіру кезінде жүкті бекіту тәртібін сақтайды. 3. Порт жұмысшыларының бригадасы жұмыс істеген кезде жүктер мен бағажды дұрыс орналастыруды, төсеуді және бөлуді бақылауды жүзеге асыру. 4. Жолаушыларды қауіпсіз отырғызуды (түсіруді) жүзеге асыруға жәрдемдесу. 5. Жүк операцияларын орындау кезінде еңбекті қорғау ережелерін сақтау.

	Білімдер: 1. Жүктердің көліктік сипаттамасы, олардың жіктелуі туралы түсінік. 2. Қауіпті, зиянды және улы заттар мен сұйықтықтарды қоса алғанда, жүктер мен жабдықтау заттарын қауіпсіз тиеу және түсіру, орналастыру және бекіту жөніндегі рәсімдерді білу. 3. Жүктерді пакеттеу және ілмектеу құралдары, жүк мүкәммалы; өсімдік талшықтарынан жасалған арқандарды және болат арқандардан жасалған арқандарды пайдалану жөніндегі талаптар, әртүрлі жүк түрлерін ілмектеу схемалары. 4. Жүк партияларын бөлу, бөлу материалдары. 5. Жоғарғы палубада тасымалдау үшін жүктерді қабылдау, оларды төсеуге және бекітуге қойылатын талаптар. 6. Көтеру және жылжыту үшін жүкті толтыру әдістері, кранмен өзара әрекеттесу. 7. Жүктерді төсеу ережесі, жүктерді таңбалау, ыдыстың зақымданбауы; жүктің жекелеген партияларын сепарациялау, үйінді жүктерді Тиеу кезінде штивканың дұрыстығы; трюмдегі жалпы тәртіпті қадағалау; капитанның жүк көмекшісіне баяндамалар жүйесі. 8. Құйма жүктердің жіктелуі, түрлері, физикалық және химиялық қасиеттері; құйма жүктерді тасымалдау ерекшеліктері. 9. Қауіпті жүктерді тасымалдау ерекшеліктері, қауіпті жүктерді тиеу және түсіру технологиясы, кемелерде қауіпті жүктерді орналастырудың техникалық шарттары. 10. Жүктің белгілі бір түрлеріне қатысты және қауіпті жүктерді теңізде тасымалдаудың халықаралық кодексінің таңбалануына сәйкес қабылданатын сақтық шаралары. 11. Мақсаты, құрамдас элементтері, жұмыс принципі, жүк құрылғысы мен жүк қармайтын құрылғыларды пайдалану, олардың кемеді орналасуы; жүк люктерінің жабдығы. 12. Құю кемесінде қауіпсіз тиеу және түсіру рәсімдері, жабық үй-жайларға қауіпсіз кіруді қамтамасыз ету; құю кемесінде жүк төгілген жағдайда қабылданатын шаралар. 13. Жолаушылар кемелерінің жіктелуі және конструктивтік ерекшеліктері. 14. Кемелерде жолаушыларды қауіпсіз отырғызу, түсіру тәртібі. 15. Тиеу – түсіру жұмыстарын орындау, жолаушыларды отырғызу және түсіру кезінде еңбекті қорғау қағидалары; қауіпті жүктермен жұмыс істеу кезінде өртке қарсы және санитарлық қауіпсіздік талаптарын сақтау
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 3: Трюмдерді тазалау және түсіргеннен кейін палубаны тазалау бойынша нұсқаулық	Машықтар: 1. Бөлуді сұрыптауды, қоқысты бөлуді және қоқысты палубаға шығаруды бақылау. 2. Лалагүл ұңғымаларын тазалауды бақылау. 3. Жуғыш заттарды қолдана отырып, трюмдерді тазалауды және жууды, көптіруді және иісті кетіруді бақылау. 4. Қажет болған жағдайда жүк танктерін тазалауды бақылау.
		Білімдер: 1. Жабық үй-жайларға кіру рәсімдері 2. Трюмдерді тазалау, қалдықтарды жинау және жоғарғы палубада сақтау. 3. Мұнай танкерлеріндегі танктерді жуу жүйелері; химовоздық танкерлердегі танктерді тазарту жүйелері. 4. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Жүзу қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтау	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күреске қатысу	Машықтар: 1. Дабыл кестесіне сәйкес әр түрлі дабылдарда әрекет ету және төтенше жағдайлар кезінде процедураларды орындау. 2. Әр түрлі құралдармен апат сигналдарын бере білу. 3. Өрт оқпандарын, жеңдерді, көбік генераторларын және стационарлық өрт сөндіру жүйелерін пайдаланыңыз. 4. Кемені авариялық жабдықтауды пайдалану, патчты іске қосу, "цемент жәшігін" орнату, су өткізбейтін қалқандарды нығайтуды және құбырлардың зақымдануын жабуды жүзеге асыру. 5. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. 6. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.

	Білімдер: 1. Дабыл сигналдары, жинау жолдары мен орындары, дабыл міндеттері мен әрекеттері. 2. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері. 3. Авариялық-құтқару жабдығы мен құралы, оның кемеде орналасуы. 4. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты. 5. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелері. 6. Кемеде қолданылатын портативті және стационарлық өрт сөндіргіштердің түрлері, оларды әртүрлі өрт жағдайлары үшін таңдау. 7. Өртті сөндіру тактикасы. Кемелердің әртүрлі түрлеріндегі өрттермен күресу ерекшеліктері. 8. Кемедегі апаттық жүйелердің, апаттық мүліктің және сумен күресу құралдарының негізгі түрлері. 9. Шпангоуттарды, есіктерді, люктерді, қақпақтар мен мойындарды таңбалау түрлері. 10. Тесіктерді жабудың, су өткізбейтін қалқандарды нығайтудың негізгі әдістері мен тәсілдері, апаттық жабдықтауды қолдану. 11. Кемені авариялық және өртке қарсы жабдықтауды пайдалану ережесі. 12. Жеке қорғаныс құралдары, жіктелуі және мақсаты
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кемеде еңбекті қорғау, өртке қарсы және экологиялық қауіпсіздік нормалары талаптарының сақталуын қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерін сақтау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау. 3. Қоршаған ортаның кеме, Мұнай және мұнай өнімдерімен тасымалданатын зиянды заттармен ластануын болдырмау. 4. Қоршаған ортаның ағынды сулармен, қоқыстармен ластануын болдырмау. 5. Атмосфераның ластануын болдырмаңыз.

	Білімдер: 1. Кемелердегі еңбекті қорғау қағидаларының талаптары. 2. Өндірістік жарақаттың жіктелуі және себептері. 3. Еңбекті қорғау ережелерін бұзғаны үшін жауапкершілік түрлері. 4. Қауіпті және зиянды өндірістік факторлар, жеке қорғанудың негізгі құралдары, кәсіптік аурулардың алдын алу тәсілдері. 5. Кемелердегі электр қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 6. Өрт факторлары, кемелердегі өрттердің себептері, материалдар мен заттардың өрт қаупі бойынша жіктелуі. 7. Кемеде өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету, кемеде өртке қарсы бақылау жүйесі. 8. Су көлігімен тасымалданатын зиянды заттар туралы жалпы мәліметтер және оларды таңбалау; су ортасы мен адам денсаулығы үшін зиянды заттардың қауіптілік дәрежесі; кемелерден су ортасының ластану себептері мен көздері, Кемелерді қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жүйелермен және жабдықтармен жарақтандыру. 9. Экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар. 10. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі халықаралық және ұлттық нормативтік құқықтық құжаттардың талаптары: қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін қажетті сақтық шаралары, қоршаған ортаның ластануын болдырмау үшін жабдықты пайдалану және пайдалану, су ластағыштарын жоюдың мақұлданған тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану	Машықтар:
	1. Жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану. 2. Құтқару құралдарын, кезекші қайықтар мен құтқару салдарын түсіруді және көтеруді жүргізу, оларды басқара білу. 3. Кемені қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану. 4. Суда қалған адамдарға көмек көрсету. 5. Құтқару құралында адамдарды басқаруды ұйымдастыруға қатысу.
	Білімдер: 1. Ұжымдық және жеке құралдардың түрлері және оларды жабдықтау, құтқару құралдарын таңбалау. 2. Құтқару қайықтары мен салдарын, кезекшілерді түсіру және көтеру тәртібі қайық. 3. Кемені қалдыру тәртібі, суда тіршілік ету тәсілдері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 4: Кеме бортында алғашқы көмек көрсету	Машықтар:
		1. Алғашқы көмек жинағын қолдау 2. Кемеде алғашқы көмек көрсету
		Білімдер:
		1. Кемеде алғашқы көмек көрсету тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 5: Корпустық бөліктің кеме және дауылды жүзу кеткенге дейін, рейске шыққанға дейін және жүзу кезінде жүкті, кеме жабдықтары мен мүлікті бекітуді дайындығын қамтамасыз етеді	Машықтар:
		1. Кеме корпусының жүзуге дайындығын бақылау. 2. Жүктер мен жабдықтардың дауыл жағдайында жүзуге бекітілуін бақылау.
		Білімдер:
		1. Кемеде жүктерді бекіту ережесі. 2. Жүк маркасы. 3. Кеменің тұрақтылығы туралы негізгі ұғымдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Палубалық команданың кемеге жаңадан келіп түскен мүшелерімен кіріспе нұсқама жүргізеді.	Дағды 1: Палубалық команданың кемеге жаңадан келіп түскен мүшелерімен кіріспе нұсқама жүргізу	Машықтар:
		1. Өндірістік қызмет процесінде Еңбекті қорғау ережелерінің сақталуын бақылау. 2. Кемедегі өрт қауіпсіздігі талаптарының сақталуын бақылау. 3. Нұсқау беру.
		Білімдер:
		1. Электр қондырғыларын пайдалану кезіндегі жұмыс нормалары мен ережелерін білу; 2. Орындалатын жұмыстардың көлемі мен ерекшелігіне қарай өртке қарсы нұсқаулық; 3. Еңбекті қорғау жөніндегі нұсқамалар: кіріспе (жұмысқа түскен кезде), бастапқы (жұмыс орнында).
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 2: Кемені материалдық-техникалық жабдықтауды қамтамасыз ету туралы өтінім жасайды	Дағды 1: -	Машықтар:
		-
		Білімдер:
		-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Электр қондырғыларын пайдалану кезінде жұмыс нормалары мен ережелерін білуін тексеру Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген құжаттардың болуы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Стандартты жұмысты басқару және басқаларды оқыту жауапкершілігі	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

	14. Кәсіптің карточкасы «Лоцман»:		
Топтың коды:	3152-1		
Қызмет атауының коды:	3152-1-005		
Кәсіптің атауы:	Лоцман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОКР:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. 5-разрядты лоцман		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	ішкі су жолдары кемелерінде капитан немесе капитанның аға көмекшісі лауазымында кемінде 5 жыл жұмыс өтілі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Кеме капитаны Кеме капитанының көмекшісі Штурман		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кеменің қауіпсіз жүзуін бақылау және кемелерді лоцмандық алып өтудің Теңіз ауданында вахталық кеме жүргізушіге ұсынымдар беру 2. Қарқынды кеме қатынасы аудандарында кемелердің қозғалысын жедел реттеуді қамтамасыз ету, оларға радиолокациялық және ақпараттық қызмет көрсету.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Кеменің қауіпсіз жүзуін бақылау және кемелерді лоцмандық алып өтудің Теңіз ауданында вахталық кеме жүргізушіге ұсынымдар беру			

Дағды 1: Ішкі су жолдарының учаскелері бойынша кемелерді лоцмандық алып өту	Машықтар: 1. Жергілікті навигация жағдайларын, фарватерді, кез келген қиындықтағы навигациялық аудандардағы жүзу жағдайларын бағалау. 2. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану. 3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау: а. астрономиялық әдістермен. б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар. в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс істеу принциптерін түсіну, шектеулерді, қателер көздерін, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және дәл орналасуды алу үшін түзету әдістерін меңгеру. 4. Іздеу-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және басқару, әсіресе пилоттық сымдар аймағында апат болған жағдайда. 5. Кемені лоцмандық алып өту кезінде кеменің және борттағы адамдардың жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 6. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокаторды қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау. 7. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару. 8. Кемені басқару және әртүрлі гидрометеорологиялық және навигациялық жағдайларда маневр жасау. 9. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.
--	--

	Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы" 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "ҚР Мемлекеттік кеме тізілімінде мемлекеттік тіркеуге жататын кемелердің командалық құрамының адамдарын дипломдау және аттестаттау қағидалары. 6. ҚР кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Ішкі су жолдарының лоциялары. 8. Кеме мен су ағынының өзара іс-қимылы, кеме қатынасы, жағалау және жүзу жағдайын анықтау. 9. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да басылымдар. 10. Навигациялық құрылғылар мен карталар. 11. Штаттық құтқару құралдары. 12. Су жолдарындағы оқиғаларды тергеу бойынша әдістемелік және нормативтік-құқықтық құжаттама.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кеме қатынасы су жолдары учаскелерінің жай-күйін бақылау және бақылау	Машықтар: 1. Кеме қатынасы су жолдары учаскелерінің жай-күйін қадағалау және бақылау. 2. Кеменің өтуі үшін терең су учаскелерін, әсіресе кеме қатынасы жағдайы және арнайы лотосы жоқ өзендердің учаскелерінде табу. 3. Кеме қатынасы трассасының тұрақты жағдайын бағалау. 4. Жол жұмыстарының ішкі су учаскелерінің экологиялық жағдайларына әсерін бағалау. 5. Кеме қатынасы учаскелерінің тереңдігін өлшеу. 6. Навигациялық қоршаудың болуын, жай-күйін және дұрыс орналасуын қадағалау және бақылау: А.Қалқымалы (бүйірлері, қалтқылары, кезеңдері). б. жағалау (белдеу, асу, жүру, көктемгі белгілер). в.шлюздер, тар (бағдаршамдар, семафорлар) арқылы кемелерді өткізу кезектілігін реттеу үшін, кеме жүрісінің тереңдігі, ені, дауылдың күші (сигналдық және дауылдық діңгектер) туралы көрсету және хабарлау үшін, құбырлардың, кабельдердің, сондай-ақ ауа кабельдерінің түбімен төсеу орындарын белгілеу үшін жағалау жағдайының жол белгілері мен сигналдары.

	Білімдер: 1. Су деңгейінің ауытқу белгілері және өзен ағысының бағыты мен жылдамдығын анықтау. 2. Кеме жолын су астындағы қауіптерден қорғау қағидаттары және кемелердің қауіпсіз қозғалысының бағытын көрсету. 3. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 4. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ұлттық және жергілікті ережелер, талаптар, кодекстер мен ұсынымдар. 6. Өзендердің күрделі учаскелерінде кеме қатынасы жағдайларын жақсарту әдістері. 7. Тереңдікті, тралингті және топырақ сипатын өлшеу әдістері мен құралдары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кеме қатынасы жолының жоспарын әзірлеуге, бекітуге және түзетуге қатысу	Машықтар: 1. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау. 2. Ішкі су жолдарына қызмет көрсету, жақсарту және дамыту жөніндегі техникалық тапсырма негізінде әзірленген жол жұмыстарының жоспарларына сәйкес кеме қатынасы жолының жоспарын орындау. 3. Кеме қатынасы жолының жоспарын орындау бойынша есеп пен есептілікті жүргізу. 4. Ішкі су жолдарындағы кеме қатынасы жағдайын қадағалау, есепке алу және бақылау: а. кеме жолын су астындағы қауіптерден қорғау, б. кеме жүрісінің бағытын, яғни кемелердің қауіпсіз қозғалысын көрсету. 5. Түбін тереңдету және түбін тазарту жұмыстарын жүргізуді бақылау, жер снарядтарының жұмыс жоспарларына сәйкестігі. 6. Ішкі су жолдарының навигациялық жабдықтары мен навигациялық жүйелерін ұстауға қойылатын талаптардың сақталуын бақылау. 7. Кеме жүрістерінің габариттерін есепке алу, ішкі су жолдарында өлшеу және траулау жөніндегі іс-шараларды жүргізу. 8. Су жолдары кәсіпорнының барлық құрылымдарымен өзара әрекеттесу. 9. Кеме жолдарының жай-күйін тұрақты негізде жақсарту мақсатында кеме қатынасы жолының жоспарын түзету бойынша уақтылы ескертулер.

		Білімдер: 1. Бірлескен жүйелік талдау және кәсіби жағдайларды жобалау негізінде кеме қатынасын жоспарлау. 2. Жалпы және өзен лоциясы. 3. Навигациялық жабдықты ұстауға және ішкі су жолдарының навигациялық жүйелерін пайдалануға қойылатын талаптар. 4. Кеме жағдайлары, технологиялық режимдер мен жабдықтардың жай-күйі туралы ақпаратты қабылдау, беру және пайдалану тәртібі. 5. Технологиялық процестерді жүргізу шеңберінде техникалық құжаттаманы әзірлеу және верификациялау. 6. Су жолдары кәсіпорнының барлық құрылымдарының функцияларын түсіну. 7. Жоғары деңгейдегі персоналмен дайындалған реттеуші шешімдердің орындалуын келісу. 8. Ішкі су жолдарында жоспарлау және жобалау бойынша әдістемелік құжаттама. 9. Ішкі су көлігі кәсіпорнының бөлімшелері мен қызметтерінің жұмысын жаңғырту және жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу мен енгізудің әдістемелерін, тәсілдері мен нысандарын меңгеру.
Еңбек функциясы 2: Қарқынды кеме қатынасы аудандарында кемелердің қозғалысын жедел реттеуді қамтамасыз ету, оларға радиолокациялық және ақпараттық қызмет көрсету.	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігі, қоршаған ортаны қорғау қағидаларының сақталуын бақылау	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а. кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б. қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Судағы адам өмірін қорғауды, су ортасын қорғау мен қорғауды, экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі ҚР нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарының орындалуын қадағалау және бақылау. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемені тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г. өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кеменің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Авариялық және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету. 6. Кеменің қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпарат. 2. Кеменің өміршеңдігі үшін күрес принциптері, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдары. 3. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі ереже.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Өз бетінше шешім қабылдау қабілеті Жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі Өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Ұйымдастырушылық, коммуникативтік, аналитикалық қабілеттер	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	15. Кәсіптің карточкасы «Шкипер»:		
Топтың коды:	2171-2		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Шкипер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2171-2-006 Капитан (старшина, шкипер)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жалпы кеме қызметін, палубалық және жүріс вахтасын ұйымдастыру және атқару 2. Өздігінен жүрмейтін кемеі тиісті күтіп-ұстауды қамтамасыз ету 3. Өздігінен жүрмейтін кемеі қадағалау органдарына қарауға және куәландыруға уақтылы ұсыну	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жалпы кеме қызметін, палубалық және жүріс вахтасын ұйымдастыру және атқару	Дағды 1: Кемеі басқару деңгейінде басқару	Машықтар:	
		1. Жалпы кеме қызметін, палубалық және жүріс вахтасын ұйымдастыру және алып жүру. 2. Кеме экипаждарының порт құрылыстары мен фарватерлерді күзету туралы ережелер мен заңдарды сақтауын бақылау	

		Білімдер: 1. ҚР ішкі суда жүзу кемелерін техникалық пайдалану ережесі. 2. Кеме құжаттамасы мен есептілігін жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар. 3. ҚР кемелерін жөндеу ережесі. 4. Жұмыс принциптері және өздігінен жүрмейтін кеменің техникалық құралдарының техникалық сипаттамалары. 5. Скиперлік мүлікті және мүкәммалды пайдалану, оны жөндеу және сақтау қағидалары. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, қауіпсіз жұмыс әдістері мен әдістері туралы нұсқаулар. 7. Порт әдет-ғұрыптарының жиынтығы. Кеме жүргізу және кемелерді заманауи жабдықтармен және навигация құралдарымен жарақтандыру. 8. Кемелерді навигациялық жабдықтармен, байланыс құралдарымен, авариялық мүлікпен, құтқару құралдарымен және жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін басқа да жабдықтармен жабдықтау нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 2: Өздігінен жүрмейтін кемені тиісті күтіп-ұстауды қамтамасыз ету	Дағды 1: Кемені пайдалану деңгейінде басқару Машықтар: 1. Кеме жүргізу мәселелерін шешуде кемені пайдалану және басқару саласындағы теориялық және практикалық білім мен дағдыларды қолдану. 2. Жабдықтың корпусын, такелажын, желкендерін жөндеу дағдылары. 3. Қозғалтқыштарға, жүйелерге, механизмдерге қарапайым қызмет көрсету қабілеті. 4. Кеме құрылысының негізгі принциптерін түсіну. 5. Әр түрлі жағдайларда орналасуды анықтау 6. Кеме экипаждарының порт құрылыстары мен фарватерлерді күзету туралы ережелер мен заңдарды сақтауын бақылау.

		Білімдер:
		1. ҚР ішкі суда жүзу кемелерін техникалық пайдалану ережесі. 2. Кеме құжаттамасы мен есептілігін жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар. 3. ҚР кемелерін жөндеу ережесі. 4. Өздігінен жүрмейтін кемеңің техникалық құралдарының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамалары. 5. Скиперлік мүлікті және мүкәммалды пайдалану, оны жөндеу және сақтау қағидалары. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, қауіпсіз жұмыс әдістері мен әдістері туралы нұсқаулар. 7. Порт әдет-ғұрыптарының жиынтығы. Кеме жүргізу және кемелерді заманауи жабдықтармен және навигация құралдарымен жарақтандыру. 8. Кемелерді навигациялық жабдықтармен, байланыс құралдарымен, авариялық мүлікпен, құтқару құралдарымен және жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ететін басқа да жабдықтармен жабдықтау нормалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Өздігінен жүрмейтін кемеңің қадағалау органдарына қарауға және куәландыруға уақтылы ұсыну	Дағды 1: Кеме құжаттамасын жүргізу	Машықтар:
		1. Жөндеу ведомостарын жасау. 2. Кеме қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамалары. 3. Кеме қажеттіліктері үшін жабдықты, материалдарды, отын мен суды дұрыс пайдалану. 4. Өздігінен жүрмейтін кемеңің техникалық құралдарын экипаж мүшелері арасында бөлу
		Білімдер:
		1. Ішкі суда жүзетін кемелерді техникалық пайдалану қағидалары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 21 маусымдағы № 680 қаулысымен бекітілген. 2. Кеме құжаттамасы мен есептілігін жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар. 3. Кемелерді жөндеу ережесі Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрінің 2011 жылғы 7 сәуірдегі № 201 бұйрығымен бекітілген. 4. Өздігінен жүрмейтін кемеңің техникалық құралдарының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамалары. 5. Скиперлік мүлік пен мүкәммалды пайдалану, оны жөндеу және сақтау қағидалары. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулықтар, Жұмыстың қауіпсіз әдістері мен тәсілдері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Денсаулық жағдайы бойынша кемелердегі жұмысқа жарамдылығы Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелері экипаждарының мүшелерін дипломдау туралы Ережеде белгіленген құжаттардың болуы Жұмысқа қабылдаудың ең төменгі жасы-18 жас Орындалатын жұмыстардың көлемі мен ерекшелігін негізге ала отырып өртке қарсы нұсқама; еңбекті қорғау жөніндегі НҰСҚАМА: кіріспе (жұмысқа түскен кезде), бастапқы (жұмыс орнында), қайталама, кезектен тыс, ағымдағы (нысаналы) Өз бетінше шешім қабылдау қабілеті Жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі Командада жұмыс істей алады		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	16. Кәсіптің карточкасы «Кеме капитаны»:		
Топтың коды:	2171-2		
Қызмет атауының коды:	2171-2-011		
Кәсіптің атауы:	Кеме капитаны		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОКР:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Кеме капитаны		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кеме капитанына қойылатын, заңнамада белгіленген тәртіппен бекітілген Біліктілік талаптарына сәйкес жұмыс өтілі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Жер-снаряды (түптазалағыш снаряды) командир		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Басқару деңгейінде кеме жүргізу 2. Жүктерді басқару деңгейінде орналастыру, тасымалдау және түсіру 3. Кеме операцияларын басқару және адамдарға қамқорлық жасау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Басқару деңгейінде кеме жүргізу			

Дағды 1:
Рейсті ұйымдастыру
және жоспарлау

Машықтар:

1. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану.
2. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау және кеме жүргізу:
 - а. тар сулар.
 - б. метеорологиялық жағдайлар.
 - в. мұз.
 - г. шектеулі көріну.
 - д. қозғалысты бөлу жүйелері.
 - е. СУДС аудандары.
3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау:
 - а. астрономиялық әдістермен.
 - б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар.
 - в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс принциптерін, шектеулерін, қателіктер көздерін жақсы білу негізінде, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және орынды дәл анықтау үшін түзету әдістерін меңгеру.
4. Белгіленген стандарттарға сәйкес іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру және басқару.
5. Кемелерде қызмет көрсетуді ұйымдастыру бойынша негізгі кестелерді бекіту.
6. Жүріс вахтасының өтуін және кеме жұмыстарының орындалуын бақылау және басқару, еңбек тәртібін сақтау, жүзу қауіпсіздігін, кеме мен борттағы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.
7. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокатор, SARP және ECNIS қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау.
8. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару.
9. Әр түрлі гидрометеорологиялық Кемені басқару және навигациялық жағдайлар, маневр жасау.
10. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.

		Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "Кәсіптік дипломның үлгілерін, кәсіптік дипломды Растауды, теңізшілерді дипломдау қағидаларын бекіту туралы", Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 26 шілдедегі № 504 бұйрығы. 6. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да ресми басылымдар. 8. Навигациялық құрылғылар мен карталар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жүктерді басқару деңгейінде орналастыру, тасымалдау және түсіру		

Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру	Машықтар:
	1. Жүк жоспарын бақылау және әзірлеу: а.жүктерді қауіпсіз өңдеуге, орналастыруға, бекітуге және тасымалдауға қатысты тиісті ережелерді, кодексті және стандарттарды қолдану. б.тұрақтылық пен дифференциалды диаграммаларды, корпустың кернеуін есептеуге арналған құрылғыларды, атап айтқанда, мәліметтер базасын пайдаланатын Автоматты жабдықты, сондай-ақ корпустың кернеуін қолайлы шектерде ұстау үшін жүктеу және балластинг ережелерін білу. в.жүктерді кемелерде орналастыру және бекіту, атап айтқанда кемеңің жүк құрылғылары мен жүктерді бекітуге арналған жабдықтар. г. тиеу-түсіру операциялары, жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы Кодексінде көрсетілген жүктерді тасымалдауға ерекше назар аудара отырып. д. танкерлердегі операциялар. Е. кемеде жүктемеге, рейс кезінде күтімге және жүктерді түсіруге қатысты барлық қолжетімді деректерді пайдалану. ж. тиісті нормативтік құжаттардың ережелеріне сәйкес жүктерді қауіпсіз өңдеу рәсімін орнату. з.кеме мен терминал персоналы арасындағы тиімді қарым-қатынас және қарым-қатынасты жақсарту. 2. Жүк үй-жайларының, Люк жабуларының және балласт танктерінің анықталған ақаулары мен зақымдануларын бағалау. 3. Үйінді кемелерге коррозияға, шаршауға және жүкті дұрыс өңдемеуге зиянды әсер етудің алдын алу. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру: а. қауіпті және зиянды жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру. б. тиеу және түсіру кезінде сақтық шараларын сақтау, рейс кезінде жүктерді дұрыс өңдеу.
	Білімдер:
1. Жүк пен жүк операцияларының қонуға және тұрақтылыққа әсері. 2. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 3. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ережелер, талаптар, Кодекстер және ұсынымдар. 5. "Қоршаған ортаны қорғау туралы" ҚР Заңы. 6. Жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы кодексі.	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Кеме операцияларын басқару және	

адамдарға қамқорлық жасау.	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау және кемеңің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а. кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б. қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарының орындалуын қадағалау және бақылау, сондай-ақ су көлігі және су ресурстары саласындағы халықаралық құқық нормаларының, судағы адам өмірін қорғауды және су ортасын қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі шаралардың орындалуы. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемеңің тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г. өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кемеңің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Авариялық және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес өміршеңдік үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету.
		Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпаратты иелену. 2. Кемеңің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар (кемеңің орнықтылығын жақсарту және кемеңің теңіз әрекетінен жалпы қорғауды қамтамасыз ету). 3. Кемеңің өміршеңдігі үшін күрес құралдарын, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдарын қоса алғанда, кемеңің конструкциясын түсіну. 4. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі басшылық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Өз бетінше шешім қабылдау, жауапкершілікті өз мойнына алу қабілеті Өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Ұйымдастырушылық, коммуникативтік, аналитикалық қабілеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Кеме капитаны	
17. Кәсіптің карточкасы «Кеме штурманы»:			
Топтың коды:	3152-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Кеме штурманы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Капитан аға көмекшісі Капитан вахталық көмекшісі Капитан 1-і көмекшісі Капитан 2-і көмекшісі Капитан 3-і көмекшісі Штурман (флотта) Капитан 1-і көмекшісі (багермейстер аға көмекшісі, жер-снаряды (түптазалағыш снаряды) командирдің ауыспалық көмекшісі)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кеме жүргізу, оның ішінде жалпы кеме қызметін атқаруды ұйымдастыру мен оның әрекеттерін қоса алғанда, басқару деңгейінде 2. Жүктерді, багажды және поштаны орналастыруды, тасымалдауды және түсіруді басқару, үйлестіру және бақылау, жүк жоспарын жасау 3. Кеме операцияларын басқару және адамдарға қамқорлық жасау	

	Қосымша еңбек функциялары:	1. Командирдің 1-і көмекшісі (багермейстердің аға көмекшісі, командирдің ауысымдық көмекшісі) жер снарядының (түптазалағыш снарядының) жұмыс құрылғыларын (шөміш тізбегі, балқытқыш және т.б.) орнату, құрастыру және бөлшектеу бойынша жұмыстарға жетекшілік етеді, сүйреу кезінде керуен учалкасының дұрыстығын қадағалайды, үлкен практикалық тәжірибені қажет ететін жауапты мақсаттағы жұмыстарға қатысады
Еңбек функциясы 1: Кеме жүргізу, оның ішінде жалпы кеме қызметін атқаруды ұйымдастыру мен оның әрекеттерін қоса алғанда, басқару деңгейінде	Дағды 1: Рейсті ұйымдастыру және жоспарлау	Машықтар: 1. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану. 2. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау және кеме жүргізу: а. тар сулар. б. метеорологиялық жағдайлар. в. Мұз. г. шектеулі көріну. д. қозғалысты бөлу жүйелері. е. Сот кемелерінің қозғалысын басқару жүйесінің аудандары. 3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау: а. астрономиялық әдістермен. б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар. в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс принциптерін, шектеулерін, қателіктер көздерін жақсы білу негізінде, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және орынды дәл анықтау үшін түзету әдістерін меңгеру. 4. Белгіленген стандарттарға сәйкес іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру және басқару. 5. Жүріс вахтасын алып жүруді ұйымдастыру және іс-қимылдары, жүзу қауіпсіздігін, кеме мен борттағы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 6. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокатор, SARP және ECNIS қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау. 7. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару. 8. Кемені әртүрлі гидрометеорологиялық және навигациялық жағдайларда басқару, маневр жасау. 9. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.

		Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы" 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "ҚР Мемлекеттік кеме тізілімінде мемлекеттік тіркеуге жататын кемелердің командалық құрамының адамдарын дипломдау және аттестаттау қағидалары". 6. ҚР кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да ресми басылымдар. 8. Навигациялық құрылғылар мен карталар. 9. Штаттық құтқару құралдары.
Еңбек функциясы 2: Жүктерді, багажды және поштаны орналастыруды, тасымалдауды және түсіруді басқару, үйлестіру және бақылау, жүк жоспарын жасау	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру.	Машықтар: 1. Жүк жоспарын бақылау және әзірлеу: а.жүктерді қауіпсіз өңдеуге, орналастыруға, бекітуге және тасымалдауға қатысты тиісті ережелерді, кодексті және стандарттарды қолдану. б. тұрақтылық диаграммалары мен дифференциалды, корпустың кернеуін есептеу құрылғыларын, атап айтқанда деректер базасын пайдаланатын Автоматты жабдық, сондай-ақ корпустың кернеуін қолайлы шектерде ұстау үшін жүктеу және балластинг ережелерін білу. в.жүктерді кемелерде орналастыру және бекіту, атап айтқанда кеменің жүк құрылғылары мен жүктерді бекітуге арналған жабдықтар. г. тиеу-түсіру операциялары, жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы Кодексінде көрсетілген жүктерді тасымалдауға ерекше назар аудара отырып. д. танкерлердегі операциялар. Е. кемеде жүктемеге, рейс кезінде күтімге және жүктерді түсіруге қатысты барлық қолжетімді деректерді пайдалану. ж. тиісті нормативтік құжаттардың ережелеріне сәйкес жүктерді қауіпсіз өңдеу рәсімін орнату. з.кеме мен терминал персоналы арасындағы тиімді қарым-қатынас және қарым-қатынасты жақсарту. 2. Жүк үй-жайларының, Люк жабуларының және балласт танктерінің анықталған ақаулары мен зақымдануларын бағалау; 3. Үйінді кемелерге коррозияға, шаршауға және жүкті дұрыс өңдемеуге зиянды әсер етудің алдын алу. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру: а. қауіпті және зиянды жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру; б. тиеу және түсіру кезінде сақтық шараларын сақтау, рейс кезінде жүктерді дұрыс өңдеу.
		Білімдер: 1. Жүк пен жүк операцияларының қонуға және тұрақтылыққа әсері. 2. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 3. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ережелер, талаптар, Кодекстер және ұсынымдар. 5. "Қоршаған ортаны қорғау туралы" ҚР Заңы. 6. Жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы кодексі.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:
Еңбек функциясы 3: Кеме операцияларын басқару және		

адамдарға қамқорлық жасау	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау және кемеңің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а.кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б.қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Талаптардың орындалуын бақылау және бақылау сондай-ақ су көлігі және су ресурстары саласындағы халықаралық құқық нормаларын, судағы адам өмірін қорғауды және су ортасын қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі шараларды орындау. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемеңің тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г.өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кемеңің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Авариялық және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес өміршеңдік үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпаратты иелену. 2. Кемеңің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар (кемеңің орнықтылығын жақсарту және кемеңің теңіз әрекетінен жалпы қорғауды қамтамасыз ету). 3. Кемеңің өміршеңдігі үшін күрес құралдарын, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдарын қоса алғанда, кемеңің конструкциясын түсіну. 4. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі басшылық.
		-
Қосымша еңбек функциясы 1: Командирдің 1-і көмекшісі (багермейстердің аға көмекшісі,	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-
		Білімдер:
		-

командирдің ауысымдық көмекшісі) жер снарядының (түптазалағыш снарядының) жұмыс құрылғыларын (шөміш тізбегі, балқытқыш және т.б.) орнату, құрастыру және бөлшектеу бойынша жұмыстарға жетекшілік етеді, сүйреу кезінде керуен учалкасының дұрыстығын қадағалайды, үлкен практикалық тәжірибені қажет ететін жауапты мақсаттағы жұмыстарға қатысады	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Өз бетінше шешім қабылдау қабілеті Жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі Өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Ұйымдастырушылық, коммуникативтік, аналитикалық қабілеттер		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	18. Кәсіптің карточкасы « Радиоэлектроника маманы»:		
Топтың коды:	2152-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Радиоэлектроника маманы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 119. Бақылау - өлшеу аспаптары мен автоматика инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			

Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-1-001 Инженер-радиоэлектроншы Радиотехник Радиооператор Оператор-радиотелефонист ДТАБЖ шектеулі аудан операторы ДТАБЖ операторы 2-класты радиоэлектроника маманы ДТАБЖ 1-класты радиоэлектроника маманы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану 2. ГМСБ жабдықтарын пайдалану және апат, жеделдік, қауіпсіздік жағдайларында және қалыпты жағдайларда радиобайланыс үшін міндеттерді орындау 3. Еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және кемелер мен порт құралдарын қорғау.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану		

Дағды 1: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану	Машықтар: 1. Конструкторлық құжаттаманың (ЕСКД) бірыңғай жүйесін, МемСТ-тарды, техникалық құжаттаманы және анықтамалық әдебиеттерді пайдалану; 2. МемСТ талаптарына сәйкес технологиялық және басқа да техникалық құжаттаманы ресімдеу; 3. Электр және электрондық құрылғылардың параметрлері мен элементтерін есептеңіз; 4. Электр тізбектерін жинап, олардың жұмысын тексеріңіз; 5. Электрондық схемалардың негізгі параметрлерін анықтау және талдау және олардың көмегімен электрондық техника құрылғыларының жұмыс қабілеттілігін анықтау; 6. Берілген параметрлер бойынша электрондық аппаратура элементтерін іріктеуді жүргізу; 7. Кәсіби қызметте есептеу техникасы мен бағдарламалық қамтамасыз етудің әртүрлі құралдарын пайдалану; 8. Ақпаратты өңдеудің әртүрлі түрлерін және оны компьютерде ұсыну әдістерін қолданыңыз; 9. Радиоэлектрондық құрылғыларда нақты қолдану үшін олардың қасиеттерін талдау негізінде материалдарды таңдау; 10. Анықтамалық материалдар бойынша электрондық құрылғыларға арналған радиокомпоненттерді таңдау; 11. Электр Радиотехникалық тізбектер мен компоненттердің параметрлері мен сипаттамаларын өлшеу; 12. Сигнал пішіндерін зерттеу, сигнал параметрлерін өлшеу; 13. Бақылау-сынау және өлшеу аппаратурасын пайдалану; 14. Өнімнің (көрсетілетін қызметтердің) және процестердің негізгі түрлеріне нормативтік құжаттардың талаптарын қолдану; 15. Сапа жүйесінің құжаттамасын қолдану.
--	---

	Білімдер: 1. Сызбалар мен сызбаларды құрудың негізгі ережелері; 2. Конструкторлық, технологиялық және басқа да нормативтік құжаттаманы әзірлеу мен ресімдеудің негізгі ережелері; 3. Электр тізбектеріндегі физикалық процестер; 4. Электр тізбектерін есептеу әдістері; 5. Электрондық құрылғылар мен құрылғыларда жүретін физикалық процестердің мәні; 6. Электрондық аспаптарды қосу және электрондық схемаларды құру принциптері; 7. Есептеу техникасының жіктелуі және типтік түйіндері; 8. Микропроцессорлық жүйелердің архитектурасы; 9. Сигналдарды сандық өңдеудің негізгі әдістері; 10. Электроадиоматериалдардағы физикалық құбылыстардың ерекшеліктері; 11. Типтік радио компоненттерінің параметрлері мен сипаттамалары; 12. Өлшеу құралдарының түрлері, өлшеу әдістері; 13. Өлшеу құралдарының метрологиялық көрсеткіштері, өлшеу қателіктері; 14. Өлшеу сигналдарын қалыптастыру аспаптары; 15. Электр және радиотехникалық шамаларды өлшеудің негізгі әдістері. 16. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету.	Машықтар: 1. Техникалық пайдалану кезеңінде кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарының жұмыс қабілеттілігін қолдау; 2. Кемелердің жарамдылығын, жұмыс қабілеттілігін және радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарының мақсаты бойынша пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету бойынша жоспарлы-алдын алу жұмыстарының кешенін жүргізу; 3. Пайдалану объектілерінің қызмет ету мерзімін, жұмыс істеу мерзімін, кеме Радиобайланыс және электррадионавигация жабдықтарының тоқтап қалу себептері мен ұзақтығын айқындау; 4. Радиожабдық микропроцессорларының бағдарламалық қамтамасыз етуін пайдалану; 5. Бағдарламалық жасақтаманың бұзылуын әртүрлі әдістермен шешіңіз; 6. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсетудің барлық түрлерін жүргізу; 7. Элементтер мен жүйелердің жұмысын талдаңыз және олардың істен шығуын болдырмаудың тиімді жолдарын табыңыз; 8. Бақылау-өлшеу аппаратурасын, құрал-саймандарды, механикаландыру құралдарын пайдалану; 9. Радио жабдықтардың техникалық құжаттамасын ресімдеу.
---	---

	Білімдер: 1. Радиоқабылдағыштар мен теледидар құрылғыларында болатын физикалық процестер; 2. Кеме радиоқабылдағыштарының негізгі сапалық сипаттамалары; 3. Радиоқабылдағыштардың схемалық схемалары мен техникалық сипаттамалары; 4. Теледидар құрылғыларының құрылымдық схемалары; 5. Радио таратқыштардағы физикалық процестер; радио таратқыштардың жіктелуі, құрылымдық және электрлік схемалары; 6. Теңіз кемелерінің радиожабдықтарының құрамы; техникалық байқаулардың, тексерулердің және профилактикалық жұмыстардың тәртібі; 7. Радио таратқыштардың құрылғысы және жұмыс принципі; 8. Теңіз спутниктік байланыс жүйесін, кеме спутниктік байланыс станцияларын құру принциптері; 9. Дабыл сигналдарын беру және қабылдау аспаптары; командалық хабар тарату құралдары; кеме радиожабдықтарын техникалық пайдалану қағидалары; 10. Теңіз радиолокациясының негіздері, оның міндеттері мен мүмкіндіктері; 11. Кеме радиолокациялық станцияларының жұмыс принципі және негізгі навигациялық техникалық сипаттамалары; 12. Радионавигациялық жүйелердің кеме қабылдау индикаторларының құрылысы мен пайдалану қағидалары; 13. Кеме радиолокациялық станцияларын техникалық пайдалану қағидалары, қауіпсіздік техникасы және станциялармен жұмыс істеу кезіндегі санитариялық қағидалар; 14. Кеме радионавигациялық жүйелерінің құрылысы және техникалық пайдалану қағидалары; 15. Радиобайланыс бойынша негізгі нормативтік құжаттар; теңіз жылжымалы қызметінде жылдам әрекет ететін, әріп басып шығаратын және факсимильді байланысты ұйымдастырудың негізгі ережелері; 16. "Q" халықаралық коды және радио қысқартулар кестелері, халықаралық радиотелефон алмасуында қолданылатын қызметтік терминология; 17. Іздестіру және құтқару кезінде радиобайланысты ұйымдастыру; радио бойынша медициналық консультациялар беру тәртібі; 18. Кәсіби қызметте ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды пайдалану құрамы, функциялары мен мүмкіндіктері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 3: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының жұмысындағы ақауларды іздеу және жою	Машықтар: 1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының элементтері мен жүйелерінің жұмысындағы іркілістерді талдау; 2. Блоктарды/модульдерді ауыстыру деңгейінде теңізде кеме радиожабдықтарын техникалық жөндеуді орындау үшін құралдар мен бақылау-өлшеу аспаптарын пайдалану; 3. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарын жөндеу жұмыстарын жоспарлау; 4. Техникалық жай-күйін және бұрын жүргізілген жөндеу жұмыстарын ескере отырып, кеме Радиобайланыс және электр радионавигация құралдарын жөндеу бойынша жұмыстардың барлық түрлерін орындау; 5. Кеме жөндеу және кеме жасау зауыттары, жөндеу-пайдалану базалары, сондай-ақ мердігерлік ұйымдар жүргізетін жөндеу жұмыстарының орындалу сапасын бақылау; 6. Жарамсыз болып қалған Радиобайланыс және электр радионавигация кеме жабдықтарын бағалау; 7. Радиобайланыс және электр радионавигация аппаратурасы үшін ауыстырылатын-қосалқы бөлшектер мен бөлшектердің жұмсалуына бақылау жүргізу; 8. Кемелерді қосалқы бөлшектермен, бөлшектермен және өлшеу аспаптарымен жабдықтауға өтінім жасау; 9. Кабельдік және блоктар аралық қосылыстарды, антеннофидерлік құрылғыларды және кемелердің Радиобайланыс және электр радионавигация жабдықтарын қоректендіру көздерін жыл сайын тексеру және жөндеу жүргізу; 10. Жөндеу жұмыстарын жүргізгеннен кейін аппаратураны жұмыста сынау және оқшаулау кедергісін тексеру; 11. Радиобайланыс жабдығының және кемелердің электр радионавигация құралдарының пайдалану-техникалық параметрлерін қалпына келтіру; 12. Жөндеу және баптау жұмыстары процесінде арнайы киімді, арнайы аяқ киімді және жеке қорғаныс құралдарын пайдалану
---	---

	Білімдер: 1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының негізгі ақауларын іздеу және жою әдістемесі; 2. Кеме жабдықтарының Радиобайланыс және кемелерді электррадионавигациялау ақауларын диагностикалау әдістері мен құралдары; 3. Радиоэлектрондық жабдықтағы ақауларды жою әдістері; 4. Жөндеу құжаттамасын жүргізу қағидаларына қойылатын негізгі талаптар; 5. Радиобайланыс және электррадионавигация құралдары істен шыққан кезде жүзу жағдайында аппаратураның жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру үшін барлық мүмкін шаралар. 6. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Кемелерді инсталляциялауды және қолданысқа енгізуді қоса алғанда, радиобайланыс жабдығын және электррадионавигация құралдарын монтаждау және бөлшектеу	Машықтар: 1. Қоректендіретін Күштік және сигнал беру желілері мен Антенналарды жүргізуді қоса алғанда, кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарын монтаждауды және бөлшектеуді жүзеге асыру; 2. Толық емес және ақаулы жабдыққа жарнама жасау; 3. Кеме жөндеу және кеме жасау зауыттары, жөндеу-пайдалану базалары, сондай-ақ мердігерлік ұйымдар жүргізетін орнату-монтаждау жұмыстарының орындалу сапасын бақылау; 4. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарын баптау және реттеу бойынша жұмыстардың барлық түрлерін орындау; 5. Жаңа орнатылған радиобайланыс жабдығына және кемелердің электррадионавигация құралдарына сынақтар жүргізу; 6. Кемелерде Радиобайланыс және электррадионавигация аппаратурасын бастапқы орнатуды және монтаждауды және ескірген жабдықты ауыстыруды қамтамасыз ету; 7. Навигация аралық кезеңде тұнып тұрған кемелерде аппаратураны бөлшектеуді, консервациялауды, сақтауды және консервациялауды жүзеге асыру; 8. Радиобайланыс және электррадионавигация аппаратурасының құрамы мен орналасуының өзгеруіне байланысты жұмыстар жүргізу; 9. Слесарлық жұмыстарды меңгеру; 10. Ұзақ үзілістен кейін кемелердің радиобайланыс жабдығы мен электр радионавигация құралдарын пайдалануға беру; 11. Реттеу жұмыстарының толық кешенін орындау.

		Білімдер: 1. Теңіз кемелерін радиобайланыс құралдарымен конвенциялық жабдықтау жөніндегі қағидалардың талаптары; 2. Кеме радиожабдықтарын монтаждау және орнату ережесі; 3. Аппаратураны орнатқаннан кейін оны арқандап байлау және жүріс сынақтарын жүргізу әдістемесі мен тәртібі; 4. Теңіз кемелерін радиобайланыс құралдарымен конвенциялық жабдықтау жөніндегі қағидалардың талаптары; 5. Теңіздегі адам өмірін қорғау жөніндегі халықаралық конвенцияның материалдары. 6. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: ГМСБ жабдықтарын пайдалану және апат, жеделдік, қауіпсіздік жағдайларында және қалыпты жағдайларда радиобайланыс үшін міндеттерді орындау	Дағды 1: Қауіпсіздікке және жеделдікке қатысты байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ навигациялық және метеорологиялық ескертулерді қоса алғанда, теңізде жүзу қауіпсіздігі үшін қажетті ақпаратты беру	Машықтар:
		1. Іздеу мен құтқаруды үйлестіру үшін хабарламаларды қабылдау және жіберу; 2. Апат болған жерде хабарламаларды қабылдау және жіберу; 3. Орналастыру және бағыттау үшін сигналдарды қабылдау және беру; 4. Теңіз қауіпсіздігі туралы ақпаратты қабылдау және беру; 5. Жағалау жүйелері немесе байланыс желілері арқылы жалпы мақсаттағы хабарламаларды қабылдау және жіберу; 6. "Көпір-көпір" сияқты хабарламаларды қабылдау және беру.

	Білімдер: 1. ДТАБЖ мақсаты және негізгі функциялары; 2. ДТАБЖ теңіз аудандарын анықтау; 3. Кеме станциясының жабдықтарының құрамына, кеме станциясының қоректендіру көздеріне қойылатын талаптар; 4. Радиожабдықтардың жұмысқа қабілеттілігін қамтамасыз ету тәсілдері; 5. ДТАБЖ радио мамандары дипломдарының тізбесі; 6. ITU талаптары және кемелер экипаждарын ДТАБЖ мамандарымен жасақтау жөніндегі ұлттық талаптар; 7. Кеме радиостанциясының құжаттамасы; 8. Жағалау радиостанцияларының анықтамалығы (жағалау станцияларының тізімі, ITU) 9. Апат жиілігінде радиовахтаны алып жүру ережесі және ДТАБЖ қауіпсіздігі, капитанның, капитанның вахталық көмекшісінің және апат кезінде байланысқа жауапты экипаж мүшесінің міндеттері; 10. Іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру бөлігінде түзетулермен радиобайланыс регламентінің, СОЛАС және ПДНВ 78 Конвенциясының талаптары; 11. Құтқару операцияларын жүргізудегі құтқару-үйлестіру орталықтарының рөлі; 12. Электр қауіптерін және иондамайтын сәулелену қауіптерін қоса алғанда, радиожабдықтарды пайдалану кезінде туындайтын қауіптерге байланысты кеме мен персоналдың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі алдын алу шаралары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Инмарсат-С байланысын ұйымдастыру	Машықтар:
	1. КЖС Инмарсат-С қосу және өшіру; 2. Басқа Мұхит ауданына КЖС қайта тіркеуді жүзеге асырыңыз; 3. Кеме орнының координаттарын енгізу; 4. КЖС редакторында жіберу үшін хабарлама дайындаңыз; 5. Апат болған жағдайда дабылды ЖЖС-ті алдын-ала таңдап, жіберілген деректерді тексеру арқылы жіберіңіз; 6. Апат басымдығы бар хабарламаны КҮО мекенжайына беру; 7. Хабарламаны әдеттегі басымдықпен мекен-жайға жіберіңіз: - Телекс желісінің жағалау абоненті; - Факс арқылы беру үшін жалпыға ортақ пайдаланылатын коммутацияланатын телефон желісінің жағалау абоненті; - Инмарсат желісінің кеме абоненті; - Инмарсат арнайы қызметтері; 8. Адресаттың хабарламаны алғаны туралы растауды сұрау 9. Берілген және қабылданған хабарламалардың электрондық журналдарын пайдалану 10. Кірістірілген индикация бойынша бағалау станцияның жағдайы (желіде тіркелген немесе тіркелмеген, таңдалған Мұхит ауданы, сигнал күші , кезекшілік, хабарламаны беру /қабылдау).
	Білімдер:
	1. Қызмет түрлері; 2. Кеме жабдықтарының құрамы; 3. Аралық жинақтау хабарламаларын беру әдісі; 4. КЖС Инмарсат-С комиссиялық сынау рәсімдері; 5. Спутниктік желіде тіркеу және спутниктік желіден шығу командалары (LOGIN және LOGOUT); 6. Хабарламаларды MTK-2, ASCII (7 және 8 Бит) кодтарын беру үшін пайдалану.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 3: Инмарсат-F байланысын ұйымдастыру	Машықтар:
	1. Графикалық теңіз карталары және метеорологиялық карталар сияқты графикалық ақпаратты таңдаңыз және реттеңіз; 2. E-mail-ге жедел, тұрақты және жылдам қол жеткізуді жүзеге асыру; 3. Желілік ақпаратқа немесе корпоративтік Интернет желісіне сенімді және қауіпсіз қол жеткізуді ұйымдастыру; 4. IP-ге қосылу арқылы Инмарсат-F тәулік бойы жұмыс істейтін желіге жылдам, икемді және қауіпсіз қол жеткізу; 5. Инмарсат-F арқылы бейнеконференцияларды ұйымдастыру; 6. Инмарсат-F көмегімен қауіпсіздіктің атаулы басым мәселелері мен апат жағдайларына қажеттілікті қамтамасыз ету үшін Дауыстық басымдықты және арнаны босатуды қамтамасыз ету; 7. Интеграцияланған дауыстық байланыс қызметі арқылы нақты, жедел цифрлық дауыстық байланысты ұйымдастыру. Қоғамдық қоңыраулар мен көптеген пайдаланушылар үшін SIM карталарын пайдаланыңыз; 8. Диагностика және телемедицина мақсатында кеме бортында жабдықты "сақтау-жөнелту" бейне режимінде пайдалану; 9. Мәселелерді талқылау және мәселелерді сол жерде шешу үшін виртуалды жиналыстар үшін бейнеконференциялар ұйымдастырыңыз.
	Білімдер:
	1. ISDN жоғары сапалы мобильді желі байланысы; 2. Инмарсат-F қауіпсіздігін қамтамасыз ету; 3. Жоғары жылдамдықты деректерді беру; 4. E-mail қызметтері, деректерді беру жылдамдығы 64 Кбит/с дейінгі Интернет пен Интернетке қауіпсіз қол жеткізу. 5. E-сауда; 6. Бейне / сандық сурет; 7. Апат кезіндегі байланыс және қауіпсіздік үшін.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 4: "Кеме – жағалау", "кеме – кеме" және "жағалау – кеме"бағыттарында сайлау шақыруы үшін жалпы мақсаттағы байланысты ұйымдастыру. Цифрлік сайлау шақыру жүйесі (ЦШС)	Машықтар: 1. ЦШЖ вахталық құрылғысының сканерлеу жиілігін экранға шығару; 2. Станцияның сайлау нөмірлерін экранға шығарыңыз; 3. Халықаралық қоңырау жиіліктерінде кезекшілік ету үшін ЦШЖ құрылғысын орнатыңыз; 4. Ағымдағы координаттар мен уақытты енгізіңіз; 5. Қоңырауларды орындау: - "Апат" форматында (толық және қысқа формалар); - УҚТ немесе АТ диапазонында қабылданған "апат" форматындағы шақыруды растау үшін; - Апат сигналын қолмен және жартылай автоматты режимде қайта тарату үшін; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, жағалау радиостанциясының мекенжайына; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, жеделдік немесе қауіпсіздік басымдығы бар барлық кемелердің атына; - Жағалау телефон желісі абонентімен автоматты/жартылай автоматты қосылу үшін жағалау станциясының мекенжайына; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, кеме радиостанциясының мекенжайына; - Қабылданған жеке шақыруды растау үшін; 6. Қабылданған қоңыраудың мазмұнын оқып, түсіндіріңіз; 7. Сақтау құрылғысының жадынан сақталған қоңырауды шақырыңыз; 8. Қоңырау мазмұнын принтерге шығару; 9. ЦШЖ құрылғысының ішкі тестілеуін орындаңыз және нәтижелерді бағалаңыз; 10. Тестті орындау және тестілеу нәтижелерін бағалау үшін шақыруды қалыптастырыңыз және жіберіңіз; 11. Халықаралық қоңырау жиіліктерін іздеу үшін радиобайланыс Регламентін және ТЖҚ және ТЖЖҚ радиобайланыс нұсқаулығын пайдаланыңыз; 12. Пайдалану ХТО анықтамалықтары үшін: - ЦШЖ пайдаланатын жағалау радиостанцияларының жиілігі туралы мәліметтерді анықтау; - ЦШЖ құрылғысын сыртқы тестілеу үшін станцияны таңдау; 13.ЦШЖ сайлау нөмірі бойынша кеме және жағалау радиостанциясының атауын анықтау.
---	---

	Білімдер: 1. ДТАБЖ-дағы ЦШЖ жүйесінің мақсаты мен функциялары; 2. Кеме және жағалау станцияларына сайлау нөмірлерін беру қағидаттары; 3. ЦШЖ жүйесі үшін жиілікті бөлу: - Апат жиілігі және ЦШЖ қауіпсіздігі; - Халықаралық шақыру жиілігі кеме-2 мгц диапазонындағы кеме; - 2 мгц диапазонындағы кеме-жағалау халықаралық шақыру жиіліктері; 4. ЦШЖ қоңырау тізбегінің техникалық форматы (Формат түрлерін, жеделдік категорияларын, мекен-жай түрлерін, телекомандалар мен хабарламаларды, "хабарламалардың соңы"кодтарының символдық белгілерін қоса); 5. "Апат" форматында берілетін деректер құрамы; 6. Шақыруды"апат" форматында беру тәсілдері; 7. Егер ЦШЖ құрылғысы радионавигациялық жүйенің қабылдау индикаторларына қосылмаған болса, координаттарды енгізу жиілігі; 8. CIV кеме құрылғыларының жалпыланған құрылымы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 5: Тар жолақты әріп басып шығару режимінде жұмыс істеу.	Машықтар: 1. Кеме радиостанциясын көрсетілген жиілікте (жиілікте)берілетін хабарламаларды қабылдауға дайындау; 2. Қабылданған хабарламаны принтерге басып шығарыңыз; 3. Хабарламаны FEC Collective режимінде жіберіңіз; 4. Алдын ала келісу әдісін қолдана отырып, ARQ режимінде кеме радиостанциясымен екі жақты байланыс орнатыңыз; 5. Жағалаудағы радиостанция арнасының бос немесе бос екенін анықтаңыз; 6. ARQ режимінде жағалау радиостанциясымен байланыс орнатыңыз және: - Командалар туралы ақпаратты сұрау (HELP+); - Абонентпен тікелей қосылу режимінде хабарлама жіберу (dirtlx++); - Хабарламаны аралық жинақтау режимінде беру (TLX++, FAX++, TGM+); - MED+, URG+, OPR+арнайы қызметтеріне кіру пәрмендерін пайдаланыңыз; - Жағалаудағы радиостанциядан хабарлама қабылдаңыз; 7. Жағалау радиостанцияларының сайлау нөмірлерін, жиіліктерін, жұмыс кестесін анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдалану; 8. Әріп басып шығару режимінде кемеаралық алмасу үшін жұмыс жиіліктерінің тізбесін анықтау үшін радиобайланыс Регламентін және ТЖҚ және ТЖЖҚ радиобайланыс жөніндегі нұсқаулықты пайдалану.

	Білімдер: 1. ТӘБ жүйесі теңіз радиобайланысы үшін қолданылатын радио толқындарының диапазондары; 2. ДТАБЖ-дағы ТӘБ функциялары; 3. ДТАБЖ жабдығында қолданылатын ақпаратты кодтау әдісі; 4. Сенімділікті арттыру әдістері (ARQ, FEC Collective, FEC Selective); 5. Кеме және жағалау радиостанцияларының сайлау нөмірлері мен автожауаптарын тағайындау; 6. ТӘБ кеме жабдықтарының жалпыланған құрылымы; 7. Еркін арна сенсорының мақсаты.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 6: Радиотелефония режимінде жұмыс істеу	Машықтар: 1. УҚТ радиостанциясы: - УҚТ радиостанциясын қосыңыз және өшіріңіз; - Дыбыс деңгейі мен шуды азайту деңгейін реттеңіз; - Радиостанцияны халықаралық, американдық және жеке арнаға орнатыңыз; - Вахтаны екі жиілікте өткізу режимін қосу; - Қуат деңгейін өзгерту; 2. АТ-ҚТ радиостанциясы: - АТ-ҚТ радиостанциясын қосу және өшіру; - Күшейту мен дыбыс деңгейін реттеңіз; - Қабылдағыштың өткізу қабілеттілігінің орнату; - Жұмыс режимін таңдау (сәулелену класы); - Таратқыштың қуатын орнату; - Қабылдағыш пен таратқышты берілген жиіліктерге орнату; - Антенналарды жерге қосу және оқшаулау; - Антеннаны 2182 кГц жиілікте қолмен реттеңіз; - Радиотелефондық дабыл генераторын тексеріңіз; - 2182 кГц жиілікте радиотелефондық дабыл сигналын беру; 3. УҚТ құтқару қайықтары мен салдарының екі жақты байланыс радиостанциясы: - Портативті УҚТ радиостанциясын қосыңыз және өшіру; - Дыбыс деңгейі мен шуды азайту деңгейін реттеу; - Радиостанцияны қажетті арнаға орнату; - Радиостанцияның қуат көзін ауыстыру; - Батарея түріндегі қуат көзін зарядтау; 4. УҚТ және ҚТ диапазонындағы ТЖҚ станцияларының арналарын анықтау үшін ТЖҚ және ТЖЖҚ радиобайланыс регламенті мен радиобайланыс нұсқаулығын пайдалану; 5. Жағалау радиостанцияларының шақыру және жұмыс жиіліктерін, олардың жұмыс кестесін және Парақ трафигін беру мерзімдерін анықтау үшін ХТО жағалау радиостанцияларының анықтамалығын пайдалану.

	Білімдер: 1. Мақсаты 6, 13, 16 УҚТ арналары; 2. Жиіліктердің мақсаты 2182, 4125, 6215, 8291, 12590 және 16420 кгц; 3. Халықаралық және Ұлттық шақыру және жұмыс жиіліктерінің мақсаты; 4. ДТАБЖ талаптары бойынша жабдықталмаған радиостанцияларды шақыру және телефон режимінде алмасу ережесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 7: КОСПАС-Sarsat халықаралық спутниктік жүйесін қолдана отырып, апатқа ұшыраған кемелер мен ұшақтарды табу және орналастыру	Машықтар: 1. ТРШ-ні бөліп, штаттық орынға дұрыс орнатыңыз; 2. Қолмен қосу және өшіру; 3. Ішкі тестілеуді орындаңыз; 4. Батареяны ауыстыру және ТРШ-ні автоматты түрде бөлу механизмін ауыстыру/тексеру күнін анықтаңыз. 5. РЖ және ААЖ-РЖ қосыңыз және өшіріңіз; 6. РЖ және ААЖ-РЖ тексеруін орындаңыз; 7. Қуат элементтерін ауыстыру мерзімін анықтаңыз; 8. Индикация бойынша РЖ және ААЖ-РЖ күйін анықтаңыз (қосылған, сәулелену). Білімдер: 1. ДТАБЖ кемелерінде пайдаланылатын авариялық радиобуевтердің (ТРШ) мақсаты мен түрлері; 2. КОСПАС - CAPSAT жүйесінің жалпы жұмыс принциптері; 3. ТРШ кодтау/бағдарламалауға рұқсат етілген хаттамалар; 4. Кемелерде ТРШ орнату бойынша талаптар; 5. ТРШ-ні халықаралық үйлестіру-есептеу орталығында тіркеу рәсімі, Мәскеу қ.; 6. Апат болған жағдайда ТРШ-ні пайдалану жөніндегі іс-қимылдар тәртібі; 7. ТРШ кешенді тексеру ережелері. 8. ДТАБЖ талаптары: - Қолмен қосу және өшіру; - Қосылған күйде және сәулелену режимінде индикацияның болуына; - РЖ және ААЖ-РЖ бояуға және таңбалауға; - Батарея сыйымдылығына; 9. РЖ және ААЖ-РЖ тестілеу және қызмет көрсету жөніндегі іс-шаралардың кезеңділігі мен мазмұны.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 8: Теңіз қауіпсіздігіне қатысты хабарламаларды жіберу үшін жүйелерді пайдалану	Машықтар: 1. Хабарламаларды қабылдау үшін НАВАРЕА/МЕТАРЕА аудандарын көрсетіңіз; 2. Инмарсат арқылы берілетін жағалаудағы хабарламаларды қабылдау параметрлерін енгізіңіз; 3. Инмарсат-КЖС-ны 2-сыныптан РТЖ қабылдағыш режиміне ауыстыру және станцияны қалыпты жұмыс режиміне қайтару; 4. ЖТВ қабылдағышын қажетті типтегі хабарламаларды қабылдауға дайындаңыз; 5. НАВАРЕА аудандарының диаграммаларын анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдаланыңыз; 6. Дұрыс таңдау (Мұхит ауданы) қажетті НАВАРЕА/МЕТАРЕА аудандары бойынша хабарламаларды қабылдау үшін. 7. Теңіздегі қауіпсіздік туралы жағалаудағы ақпаратты беру жүйесі (НАВТЕКС) және НАВТЕКС кеме қабылдағышы: - Навтекс қабылдағышын қосыңыз және өшіріңіз; - Таңдалған станциялардан хабарламаларды қабылдау үшін қабылдағышты дайындау; - Жеке типтегі хабарламаларды басып шығаруды өшіріңіз; - Құрылғының жұмысын тексеру және нәтижелерді бағалау; - Қызығушылық танытқан аудан бойынша ақпарат беретін радиостанциялар (идентификатор, тарату кестесі) туралы мәліметтерді анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдалану 8. Қауіпсіздік туралы ақпаратты теңізге ҚТ-қа беру жүйесі: - Кемелер үшін навигациялық және метеорологиялық ескертулер мен шұғыл ақпаратты қабылдау үшін мамандандырылған қабылдағышты орнату; - ТӘБ кеме жабдықтарын қолдана отырып, жүйенің хабарламаларын қабылдау; - Навигация қауіпсіздігі бойынша ақпарат берілетін жиіліктерді анықтау үшін радиобайланыс регламентін пайдалану; - Навигация қауіпсіздігі бойынша ақпарат тарататын радиостанцияларды және олардың жұмыс кестесін анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдалану.
---	---

	Білімдер: Safety net желісі: - Safety net арқылы берілетін хабарламалардың түрлері; - Жүйенің құрылымы - НАВАРЕА аймағына хабарлама жіберу үшін спутниктерді пайдалану; - Дөңгелек және тікбұрышты географиялық аудан ұғымдары; - Жіберілген хабарламаларды қайталау; КТҚҚ қабылдағышы: - Мұрагерді тағайындау; - Қызмет түрлері (Safetynet, Fleetnet, system messages). Теңіздегі қауіпсіздік туралы жағалаудағы ақпаратты беру жүйесі (НАВТЕКС) және НАВТЕКС кеме қабылдағышы: - НАВТЕКС жүйесінің мақсаты; - 490 кГц, 518 кГц және 4209.5 кГц жиіліктерінің мақсаты; - Жіберілетін хабарламалардың түрлері; - Қабылдауға міндетті хабарламалар тізбесі; - Хабарлама форматы; - Хабарламаларды нөмірлеу қағидаттары, "00"нөмірі бар хабарламалардың ерекшеліктері; - НАВТЕКС кеме қабылдағышы істен шыққан жағдайда НАВТЕКС хабарламаларын қабылдау тәсілдері. Теңіз қауіпсіздігі туралы ақпаратты ҚТ-қа беру жүйесі: берілетін хабарламалардың түрлері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 9: Апат болған жағдайда және қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін байланыс рәсімдері	Машықтар: 1. Апат болған жағдайда дабыл сигналын беру: - УҚТ диапазонындағы ЦШЖ жабдықтары; - КЖС Инмарсат-С; - Апаттық радиоқабылдағыш; 2. Апат туралы хабарды жеткізу: - Радиотелефон бойынша; - ЦШЖ тиісті шақыртудан кейін УҚТ, АТ және ҚТ диапазондарында ТӘБ жабдығын пайдалана отырып; -КЖС Инмарсат-С көмегімен; 3. Телефония мен ТӘБ көмегімен апат болған жағдайда дабыл қабылдауды растаңыз: - Дабыл сигналын (апат туралы хабарлама) қайта жіберуді растау; - Үйлестірілген құтқару операциясы кезінде ұшу аппараттарымен байланысуға бөлінген жиіліктерді анықтау үшін халықаралық авиациялық және теңізде іздеу және құтқару жөніндегі нұсқаулықты (ТЖҚ), радиобайланыс Регламентін және ТЖҚ және ТЖЖҚ радиобайланыс жөніндегі нұсқаулықты пайдалану. 4. Барлық станциялар мен нақты станцияларға жеделдік және қауіпсіздік санаттары бар ЦШЖ шақыруын қалыптастыру және беру; 5. Радиотелефон бойынша және ТӘБ жабдығын пайдалана отырып, ЦШЖ тиісті шақырылғаннан кейін жеделдік пен қауіпсіздік хабарламасын беру; 6. Инмарсат-С КЖС көмегімен госпитальға, құтқару-үйлестіру орталығына және навигациялық ескерту қызметіне хабарламалар беру үшін 32, 38, 39, 42 арнайы кіру кодтарын пайдалану; 7. Анықтамалық әдебиеттерден табыңыз және ЖЖС-тен басқа арнайы қызметтерге кіру кодтарын сұраңыз; 8. ЦШЖ, КМС Инмарсат-С, авариялық радиоқабылдағыш жабдықтарымен берілген жалған апат сигналын жою және ДТАБЖ радиожурналында тиісті жазбалар жасау.
	Білімдер: 1. Апат болған жағдайда дабыл беру туралы бұйрықты кім және қандай жағдайда бере алады 2. Жүзу аймағына байланысты пайдалану үшін ұсынылған апат болған жағдайда дабыл түрлері 3. Радиотелефон дабылының мақсаты 4. Радиотелефон арқылы беру үшін апат туралы хабарлау форматтары 5. Алу кезіндегі әрекеттер: - Кемелік станциядан "апат" форматында ЦШЖ шақыру; - Кеме немесе жағалау станциялары орындаған апат (апат туралы хабар) жағдайында дабыл сигналын қайта тарату; - 2182 кГц жиіліктегі радиотелефондық дабыл сигналы; 6. Кеме станциясы апат болған жағдайда дабыл сигналдарын және апат туралы

	хабарламаларды қайта таратуға тиіс жағдайлар; 7. Апат болған жағдайда айырбастау үшін қолданылатын жиіліктер; 8. Апат болған жағдайда алмасу кезінде апат болған жағдайда дабыл сигналын тағайындау; 9. SEELONCE MAYDAY, prudonce, SEELONCE FEENEE кілт сөздерінің мағынасы және тиісті хабарлама форматтары; 10. Іздестіру-құтқару операциялары кезінде апатқа ұшыраған кеменің орналасқан жерін және үйін анықтау үшін пайдаланылатын радиотехникалық құралдардың түрлері. 11. Басымдықтармен берілуі мүмкін хабарламалардың түрлері жеделдік және қауіпсіздік; 12. Жеделдік пен қауіпсіздік хабарламасын жіберуге дейінгі сигналдар; 13. Жедел және қауіпсіздік хабарламаларын беру туралы бұйрықты кім және қандай жағдайда бере алады; 14. Шұғылдық немесе қауіпсіздік сигналын және одан кейінгі хабарламаны қабылдаған вахталық көмекшінің іс-қимылы; 15. Радиотелефон бойынша жәнеЦШЖ жүйесі арқылы алдын ала хабардар ете отырып, ТӘБ көмегімен жеделдік және қауіпсіздік сигналдары бар хабарламаны беру рәсімдері; 16. Қоңырау мен хабарламаны жеделдік пен қауіпсіздікке жеткізу үшін пайдалануға болатын жиіліктер; 17. Радиотелефон арқылы және ТӘБ көмегімен беруге арналған хабарлама форматтары; 18. Жедел және қауіпсіздік хабарламаларын жіберу үшін Инмарсат жүйесін пайдалану; 19. Орындалуы апат сигналының байқаусызда берілу ықтималдығын төмендететін ұсыныстар; 20. ITU A. 814(19) қарарының жалған апат сигналдарын жою рәсімі бөлігіндегі талаптары; 21. Апат жиілігін және қауіпсіздікті бөлімдегі кедергілерден қорғау жөніндегі ережелер: - Апатқа байланысты емес хабарлардың басталуы; - Таратқыштарды тестілеу; - Қорғау дәліздері туралы келісімдер.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 10: Қоғамдық радиобайланыс және байланыс қызметтерінің құнын есептеу	Машықтар: 1. Анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдаланыңыз: - Беру кестесі трафик телефон режимінде және әріп басып шығару режимінде парақ; - Қоңыраудың Тиісті Жиіліктері (Арналары); 2. Радиотелеграмма, телекс желісі абонентіне хабарлама, жағалау телефон желісі абонентіне факсимильдік аппаратқа хабарлама беру: - Жағалау станциялары әріппен басып шығару режимінде; - Инмарсат Жүйесі; 3. Спутниктік байланыс жүйелерін қолдана отырып және ЦШЖ жабдықтарын қолдана отырып, жағалау станциясының операторы арқылы жағалау желісінің абонентімен телефон арқылы сөйлесуге тапсырыс беріңіз; 4. Адресеудің әртүрлі түрлерін дұрыс қолданыңыз; 5. Жағалау және жағалау жер станцияларының байланыс қызметтері үшін тарифтерді анықтау үшін МӘС анықтамалықтарын пайдаланыңыз; 6. Байланыс қызметтерінің құнын есептеңіз: - УҚТ, АТ және ҚТ диапазонындағы жиіліктерде және Инмарсат жүйесі арқылы телефон арқылы сөйлесуді ұсынғаны үшін; -АТ-ҚТ диапазонында және КЖС Инмарсат-В пайдалана отырып телекс хабарламасын бергені үшін; -Инмарсат-С КЖС арқылы түрлі жағалау байланыс желілерінің абоненттеріне хабарлама бергені үшін; Радиотелеграмманы беру үшін. Білімдер: 1. Жағалау станцияларының трафик Парақ хабарламаларын беру мақсаты; 2. Жағалау станцияларын телефон режимінде, әріп басып шығару режимінде және ЦШЖ жабдықтарын пайдалана отырып шақыру рәсімдері; 3. Телекс желісі арқылы берілетін радиотелеграммалар мен хабарламалардың форматы. 4. Байланыс үшін есеп айырысуды жүзеге асыру тәртібі; 5. ҚР туы бар кемелер үшін есеп айырысу ұйымының коды; 6. Байланыс қызметтерінің құнын есептеу үшін пайдаланылатын валюталық бірліктер; 7. Байланыс қызметтері үшін тарифтердің құрамдас бөліктері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 11: Ішкі су жолдарында радиобайланысты жүзеге асыру	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="659 76 1224 1541"> Машықтар: 1. Апат, жеделдік және қауіпсіздік сигналдарын беруге арналған радиобайланыс: - Апатқа шақыру және апат туралы хабарлау; - Шұғыл сигнал және хабарлама; - Сигнал және қауіпсіздік хабарламасы; 2. Арнайы: - Гидрометеорологиялық берілістер; - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар 3. Гидрометеорологиялық берілістер: - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар; 4. Радиотелефон және радиотелеграф байланысы: - Қоңырау шалу және қоңырауға жауап беру; - Алмасу; - Дециметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; - Радиобайланыс; - Теңіз жүзу жағдайлары бар сағалық аудандардағы радиобайланыс; - Ұзартылған навигация кезеңіндегі радиобайланыс; - Кеме керуенінің құрамындағы радиобайланыс; 5. Радиограммаларды өңдеу: - Вахталық және аппараттық журналдарды жүргізу; - Жіберушілерден Радиограммаларды қабылдау; - Радиограммаларды тіркеу және ресімдеу; - Радиограммалардағы сөздерді санау; - Санаттар, жеделдік белгілері, Радиограммаларды беру құқығы; - Жеке Радиограммаларды және жеке келіссөздерді өңдеу; - Адресаттарға Радиограммаларды жеткізу. 6. Декаметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; 7. Гектометрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; </td><td data-bbox="659 1541 1224 1939"> Білімдер: 1. Ішкі су жолдарында байланысты ұйымдастыру ; 2. Ішкі су жолдарындағы радиобайланыс ережелері ; 3. Жағалаудағы радиостанциялардың тізімі және олардың су жолдарындағы жұмыс кестелері; 4. Еуропалық теңіз бассейндерінде пайдалану кезінде аралас "өзен - теңіз" кемелерімен радиобайланысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулар. </td></tr> <tr> <td data-bbox="371 1939 659 2011"> Дағдыны тану мүмкіндігі: </td><td data-bbox="659 1939 1224 2011"> - </td></tr> </table>	Машықтар: 1. Апат, жеделдік және қауіпсіздік сигналдарын беруге арналған радиобайланыс: - Апатқа шақыру және апат туралы хабарлау; - Шұғыл сигнал және хабарлама; - Сигнал және қауіпсіздік хабарламасы; 2. Арнайы: - Гидрометеорологиялық берілістер; - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар 3. Гидрометеорологиялық берілістер: - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар; 4. Радиотелефон және радиотелеграф байланысы: - Қоңырау шалу және қоңырауға жауап беру; - Алмасу; - Дециметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; - Радиобайланыс; - Теңіз жүзу жағдайлары бар сағалық аудандардағы радиобайланыс; - Ұзартылған навигация кезеңіндегі радиобайланыс; - Кеме керуенінің құрамындағы радиобайланыс; 5. Радиограммаларды өңдеу: - Вахталық және аппараттық журналдарды жүргізу; - Жіберушілерден Радиограммаларды қабылдау; - Радиограммаларды тіркеу және ресімдеу; - Радиограммалардағы сөздерді санау; - Санаттар, жеделдік белгілері, Радиограммаларды беру құқығы; - Жеке Радиограммаларды және жеке келіссөздерді өңдеу; - Адресаттарға Радиограммаларды жеткізу. 6. Декаметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; 7. Гектометрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс;	Білімдер: 1. Ішкі су жолдарында байланысты ұйымдастыру ; 2. Ішкі су жолдарындағы радиобайланыс ережелері ; 3. Жағалаудағы радиостанциялардың тізімі және олардың су жолдарындағы жұмыс кестелері; 4. Еуропалық теңіз бассейндерінде пайдалану кезінде аралас "өзен - теңіз" кемелерімен радиобайланысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулар.	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Машықтар: 1. Апат, жеделдік және қауіпсіздік сигналдарын беруге арналған радиобайланыс: - Апатқа шақыру және апат туралы хабарлау; - Шұғыл сигнал және хабарлама; - Сигнал және қауіпсіздік хабарламасы; 2. Арнайы: - Гидрометеорологиялық берілістер; - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар 3. Гидрометеорологиялық берілістер: - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар; 4. Радиотелефон және радиотелеграф байланысы: - Қоңырау шалу және қоңырауға жауап беру; - Алмасу; - Дециметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; - Радиобайланыс; - Теңіз жүзу жағдайлары бар сағалық аудандардағы радиобайланыс; - Ұзартылған навигация кезеңіндегі радиобайланыс; - Кеме керуенінің құрамындағы радиобайланыс; 5. Радиограммаларды өңдеу: - Вахталық және аппараттық журналдарды жүргізу; - Жіберушілерден Радиограммаларды қабылдау; - Радиограммаларды тіркеу және ресімдеу; - Радиограммалардағы сөздерді санау; - Санаттар, жеделдік белгілері, Радиограммаларды беру құқығы; - Жеке Радиограммаларды және жеке келіссөздерді өңдеу; - Адресаттарға Радиограммаларды жеткізу. 6. Декаметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; 7. Гектометрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс;	Білімдер: 1. Ішкі су жолдарында байланысты ұйымдастыру ; 2. Ішкі су жолдарындағы радиобайланыс ережелері ; 3. Жағалаудағы радиостанциялардың тізімі және олардың су жолдарындағы жұмыс кестелері; 4. Еуропалық теңіз бассейндерінде пайдалану кезінде аралас "өзен - теңіз" кемелерімен радиобайланысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулар.				
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-				
Еңбек функциясы 3: Еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және кемелер мен порт құралдарын					

қорғау.	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар:
		1. Өрт сөндіру құралдары мен жүйелерін қолдану 2. Сумен күресу құралдарын қолданыңыз 3. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.
		Білімдер:
		1. Кемелердің суға батпауын және өртке қарсы қорғанысын конструктивті қамтамасыз ету 2. Дабыл кестесі, дабыл түрлері мен сигналдары 3. Кеменің өміршеңдігін ұйымдастырушылық-техникалық қамтамасыз ету жөніндегі негізгі іс-шаралар 4. Кеменің өміршеңдігін қамтамасыз етуді кемелік ұйымдастыру негіздері 5. Дабыл бойынша жеке міндеттер мен өкілеттіктер 6. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты 7. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелерінің түрлері 8. Әр түрлі кеме үй-жайларындағы өрттерді сөндіру ерекшеліктері 9. Кеменің суға батпауын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар 10. Авариялық кеменің орнықтылығын қалпына келтіру және түзету әдістері 11. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері 12. Тиісті нормативтік актілер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кеме қауіпсіздігін басқару жүйесін қолдану	Машықтар:
		1. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің тиімділігіне тексеру жүргізу және қажет болған жағдайда оны қайта қарау. 2. Рәсімдерді жүргізу тиісті куәландыруға радиожабдықтарды дайындау. Рәсімдерді жүргізу радио жабдықтарын тиісті тексерулерге дайындау.
		Білімдер:
		1. Қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саясаты, соның ішінде есірткіге қарсы және алкогольге қарсы саясат. 2. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің кемшіліктері туралы кеме иесіне хабарламалар беру. 3. Қауіпсіздікті басқару саласындағы ұлттық заңнама, кеме иесінің нұсқаулары мен ұсыныстары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің құжат айналымы тәртібі. 5. Кемені қауіпсіз пайдалануды және нормаларға сәйкес келетін қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі рәсімдер. Ішкі тексерулер, қауіпсіздікті басқару жүйесін қайта қарау және өзгерістер енгізу рәсімдері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кемеңің бортында көлік оқиғалары, авариялар мен жазатайым оқиғалар кезінде міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Көлік оқиғалары мен апаттар кезінде әрекет ету 2. Көлік оқиғалары мен авариялар кезінде кемелер экипажы мүшелерінің жаттығуларына қатысу 3. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қорғау шараларын қолдану 4. Көлік оқиғалары мен апаттардың салдарын жою. 5. Кеме бортында жарақат алған экипаж мүшелеріне алғашқы медициналық көмек көрсету
	Білімдер:
	1. Төтенше және штаттан тыс жағдайларға дайындық 2. Көлік оқиғалары мен авариялар кезіндегі іс-қимыл тәртібі 3. Көлік оқиғалары мен авариялар кезінде хабарламаларды қалыптастыруға және беруге қойылатын талаптар 4. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері 5. Кемеңің бортында өндірісте болған жазатайым оқиғаны тергеп-тексеру рәсімі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Кемеңі тастап кету, жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану кезіндегі міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Кемеңі қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану 2. Ұжымдық және жеке құтқару құралдарын пайдалану 3. Құтқару және кезекші қайықтарды, құтқару салдарын түсіруді және көтеруді жүргізу Ұжымдық құтқару құралдарын басқару
	Білімдер:
	1. Көлік оқиғасы мен авария ауданында құтқару құралына қону, қауіпсіз түсу, кету және маневр жасау тәртібі 2. Суда қалған адамдарға көмек көрсету 3. Суда өмір сүру жолдары 4. Ұжымдық құтқару құралдарын түсіру және көтеру құрылғылары 5. Ұжымдық және жеке құтқару құралдарының түрлері және оларды, соның ішінде тасымалданатын радиоаппаратураны, авариялық радиоқабылдағыштарды және пиротехниканы жабдықтау Іздеу және құтқару кезіндегі іс-қимыл тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 5: Қоршаған ортаның ластануының алдын алу және алдын алу жөніндегі міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Кеме тасымалдайтын зиянды заттармен ластанудың алдын алу 2. Ағынды сулардың ластануын болдырмау 3. Мұнай мен мұнай өнімдерінің ластануын болдырмау 4. Қоқыстың ластануын болдырмау - Атмосфераның ластануын болдырмау
	Білімдер:
	1. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі шаралар кешені 2. Мұнаймен және мұнай өнімдерімен ластануға қарсы күрес жөніндегі төтенше шаралардың кеме жоспары 3. Ұлттық және жергілікті деңгейде қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-қимылдарды үйлестіру 4. Қауіпті жүктермен тиеу-түсіру жұмыстарын жүзеге асыру кезіндегі қауіпсіздік шаралары 5. Мұнай мен мұнай өнімдерінің төгілуіне қарсы күрес әдістері 6. Кемеден төгінділерді бақылау шаралары 7. Атмосфераның ластануын болдырмау әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 6: Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Көлік құралының көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспарын іске асыру 2. Төтенше жағдайларда іс-қимылға дайындықты қамтамасыз ету 3. Қаруды, қауіпті заттарды және құрылғыларды тану және анықтау 4. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қауіп төндіруі мүмкін адамдардың мінез-құлқы мен мінез-құлқын тану 5. Көлік құралы персоналының жаттығулары мен жаттығуларына қатысу 6. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің техникалық құралдарын және олардың пайдалану шектеулерін пайдалану 7. Бағынысты персоналдың көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету сапасын ішкі тексеру әдістемесін меңгеруі 8. Мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының тексерулеріне радиожабдықтарды дайындау

		Білімдер:	
		1. Көлік құралының көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспарын іске асыру 2. Төтенше жағдайларда іс-қимылға дайындықты қамтамасыз ету тәсілдері 3. Қаруды, қауіпті заттар мен құрылғыларды тану және анықтау 4. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қауіп төндіруі мүмкін адамдардың мінез-құлқы мен мінез-құлқын тану 5. Көлік құралы персоналының жаттығулары мен жаттығуларын өткізу бойынша ұсыныстар 6. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің техникалық құралдарын пайдалану қағидалары және оларды пайдалану шектеулері 7. Бағынысты персоналдың көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету сапасын ішкі тексеру әдістемесі 8. Мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының тексерулеріне радиожабдықтарды дайындау әдістемесі	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Кемелердің радиобайланыс жабдықтарын және электррадионавигация құралдарын пайдалану дағдыларына ие болу Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Кемелердің радиобайланыс жабдықтарын және электррадионавигация құралдарын техникалық пайдалану, қызмет көрсету және жөндеу процестерін білу Радиожабдықтардың техникалық құжаттамасын жүргізе білу Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелерінің экипаж мүшелерін дипломдау туралы ережелерге сәйкес дипломдардың болуы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	19. Кәсіптің карточкасы «Лоцман»:		
Топтың коды:	3152-1		
Қызмет атауының коды:	3152-1-005		
Кәсіптің атауы:	Лоцман		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОКР:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	52-шығарылым. "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (52-шығарылым) бекіту туралы" 2022 жылғы 15 маусымдағы № 201 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 16 маусымда № 28475 болып тіркелді. 5-разрядты Лоцманы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық:	Біліктілік:
		-	-

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	капитан немесе аға көмекші лауазымында кемінде 5 жыл жұмыс өтілі	
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Кеме капитаны Кеме капитанының көмекшісі Штурман	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кеменің қауіпсіз жүзуін бақылау және кемелерді лоцмандық алып өтудің Теңіз ауданында вахталық кеме жүргізушіге ұсынымдар беру 2. Қарқынды кеме қатынасы аудандарында кемелердің қозғалысын жедел реттеуді қамтамасыз ету, оларға радиолокациялық және ақпараттық қызмет көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Кеменің қауіпсіз жүзуін бақылау және кемелерді лоцмандық алып өтудің Теңіз ауданында вахталық кеме жүргізушіге ұсынымдар беру	Дағды 1: Ішкі су жолдарының учаскелері бойынша кемелерді лоцмандық алып өту	Машықтар:
		1. Жергілікті навигация жағдайларын, фарватерді, кез келген қиындықтағы навигациялық аудандардағы жүзу жағдайларын бағалау. 2. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану. 3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау: а. астрономиялық әдістермен. б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар. в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс істеу принциптерін түсіну, шектеулерді, қателер көздерін, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және дәл орналасуды алу үшін түзету әдістерін меңгеру. 4. Іздеу-құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және басқару, әсіресе пилоттық сымдар аймағында апат болған жағдайда. 5. Кемені лоцмандық алып өту кезінде кеменің және борттағы адамдардың жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 6. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокаторды қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау. 7. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару. 8. Кемені басқару және әртүрлі гидрометеорологиялық және навигациялық жағдайларда маневр жасау. 9. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.

	Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы" 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "ҚР Мемлекеттік кеме тізілімінде мемлекеттік тіркеуге жататын кемелердің командалық құрамының адамдарын дипломдау және аттестаттау қағидалары. 6. ҚР кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Ішкі су жолдарының лоциялары. 8. Кеме мен су ағынының өзара іс-қимылы, кеме қатынасы, жағалау және жүзу жағдайын анықтау. 9. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да басылымдар. 10. Навигациялық құрылғылар мен карталар. 11. Штаттық құтқару құралдары. 12. Су жолдарындағы оқиғаларды тергеу бойынша әдістемелік және нормативтік-құқықтық құжаттама.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кеме қатынасы су жолдары учаскелерінің жай-күйін бақылау және бақылау	Машықтар: 1. Кеме қатынасы су жолдары учаскелерінің жай-күйін қадағалау және бақылау. 2. Кеменің өтуі үшін терең су учаскелерін, әсіресе кеме қатынасы жағдайы және арнайы лотосы жоқ өзендердің учаскелерінде табу. 3. Кеме қатынасы трассасының тұрақты жағдайын бағалау. 4. Жол жұмыстарының ішкі су учаскелерінің экологиялық жағдайларына әсерін бағалау. 5. Кеме қатынасы учаскелерінің тереңдігін өлшеу. 6. Навигациялық қоршаудың болуын, жай-күйін және дұрыс орналасуын қадағалау және бақылау: А.Қалқымалы (бүйірлері, қалтқылары, кезеңдері). б. жағалау (белдеу, асу, жүру, көктемгі белгілер). в.шлюздер, тар (бағдаршамдар, семафорлар) арқылы кемелерді өткізу кезектілігін реттеу үшін, кеме жүрісінің тереңдігі, ені, дауылдың күші (сигналдық және дауылдық діңгектер) туралы көрсету және хабарлау үшін, құбырлардың, кабельдердің, сондай-ақ ауа кабельдерінің түбімен төсеу орындарын белгілеу үшін жағалау жағдайының жол белгілері мен сигналдары.

	Білімдер: 1. Су деңгейінің ауытқу белгілері және өзен ағысының бағыты мен жылдамдығын анықтау. 2. Кеме жолын су астындағы қауіптерден қорғау қағидаттары және кемелердің қауіпсіз қозғалысының бағытын көрсету. 3. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 4. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 5. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ұлттық және жергілікті ережелер, талаптар, кодекстер мен ұсынымдар. 6. Өзендердің күрделі учаскелерінде кеме қатынасы жағдайларын жақсарту әдістері. 7. Тереңдікті, тралингті және топырақ сипатын өлшеу әдістері мен құралдары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кеме қатынасы жолының жоспарын әзірлеуге, бекітуге және түзетуге қатысу	Машықтар: 1. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау. 2. Ішкі су жолдарына қызмет көрсету, жақсарту және дамыту жөніндегі техникалық тапсырма негізінде әзірленген жол жұмыстарының жоспарларына сәйкес кеме қатынасы жолының жоспарын орындау. 3. Кеме қатынасы жолының жоспарын орындау бойынша есеп пен есептілікті жүргізу. 4. Ішкі су жолдарындағы кеме қатынасы жағдайын қадағалау, есепке алу және бақылау: а. кеме жолын су астындағы қауіптерден қорғау, б. кеме жүрісінің бағытын, яғни кемелердің қауіпсіз қозғалысын көрсету. 5. Түбін тереңдету және түбін тазарту жұмыстарын жүргізуді бақылау, жер снарядтарының жұмыс жоспарларына сәйкестігі. 6. Ішкі су жолдарының навигациялық жабдықтары мен навигациялық жүйелерін ұстауға қойылатын талаптардың сақталуын бақылау. 7. Кеме жүрістерінің габариттерін есепке алу, ішкі су жолдарында өлшеу және траулау жөніндегі іс-шараларды жүргізу. 8. Су жолдары кәсіпорнының барлық құрылымдарымен өзара әрекеттесу. 9. Кеме жолдарының жай-күйін тұрақты негізде жақсарту мақсатында кеме қатынасы жолының жоспарын түзету бойынша уақтылы ескертулер.

		Білімдер: 1. Бірлескен жүйелік талдау және кәсіби жағдайларды жобалау негізінде кеме қатынасын жоспарлау. 2. Жалпы және өзен лоциясы. 3. Навигациялық жабдықты ұстауға және ішкі су жолдарының навигациялық жүйелерін пайдалануға қойылатын талаптар. 4. Кеме жағдайлары, технологиялық режимдер мен жабдықтардың жай-күйі туралы ақпаратты қабылдау, беру және пайдалану тәртібі. 5. Технологиялық процестерді жүргізу шеңберінде техникалық құжаттаманы әзірлеу және верификациялау. 6. Су жолдары кәсіпорнының барлық құрылымдарының функцияларын түсіну. 7. Жоғары деңгейдегі персоналмен дайындалған реттеуші шешімдердің орындалуын келісу. 8. Ішкі су жолдарында жоспарлау және жобалау бойынша әдістемелік құжаттама. 9. Ішкі су көлігі кәсіпорнының бөлімшелері мен қызметтерінің жұмысын жаңғырту және жетілдіру жөніндегі шараларды әзірлеу мен енгізудің әдістемелерін, тәсілдері мен нысандарын меңгеру.
Еңбек функциясы 2: Қарқынды кеме қатынасы аудандарында кемелердің қозғалысын жедел реттеуді қамтамасыз ету, оларға радиолокациялық және ақпараттық қызмет көрсету.	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігі, қоршаған ортаны қорғау қағидаларының сақталуын бақылау	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а. кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б. қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Судағы адам өмірін қорғауды, су ортасын қорғау мен қорғауды, экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі ҚР нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарының орындалуын қадағалау және бақылау. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемені тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г. өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кеменің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Авариялық және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету. 6. Кеменің қауіпсіздігін қамтамасыз ету. Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпарат. 2. Кеменің өміршеңдігі үшін күрес принциптері, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдары. 3. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі ереже.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Өз бетінше шешім қабылдау қабілеті Жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі Ұйымдастырушылық, коммуникативтік, аналитикалық қабілеттер Еңбек және оқу қызметі процестерін дербес басқару және бақылау	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		

СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	20. Кәсіптің карточкасы «Радиоэлектроника маманы»:		
Топтың коды:	2152-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Радиоэлектроника маманы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. 119. Бақылау - өлшеу аспаптары мен автоматика инженері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2152-1-001 Радиоэлектроника инженері Радиотехника маманы Радио операторы Радиотелефон операторы ДТАБЖ шектеулі ауданының операторы ДТАБЖ операторы 2-і клас ДТАБЖ радиоэлектроника маманы 1-і клас ДТАБЖ радиоэлектроника маманы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану. 2. ДТАБЖ жабдықтарын пайдалану және апат, жеделдік, қауіпсіздік жағдайларында және қалыпты жағдайларда радиобайланыс үшін міндеттерді орындау. 3. Еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және кемелер мен порт құралдарын қорғау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану.			

Дағды 1: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету және пайдалану	Машықтар: 1. Конструкторлық құжаттаманың (КҚБЖ) бірыңғай жүйесін, МСТ-тарды, техникалық құжаттаманы және анықтамалық әдебиеттерді пайдалану; 2. МСТ талаптарына сәйкес технологиялық және басқа да техникалық құжаттаманы ресімдеу; 3. Электр және электрондық құрылғылардың параметрлері мен элементтерін есептеңіз; 4. Электр тізбектерін жинап, олардың жұмысын тексеріңіз; 5. Электрондық схемалардың негізгі параметрлерін анықтау және талдау және олардың көмегімен электрондық техника құрылғыларының жұмыс қабілеттілігін анықтау; 6. Берілген параметрлер бойынша электрондық аппаратура элементтерін іріктеуді жүргізу; 7. Кәсіби қызметте есептеу техникасы мен бағдарламалық қамтамасыз етудің әртүрлі құралдарын пайдалану; 8. Ақпаратты өңдеудің әртүрлі түрлерін және оны компьютерде ұсыну әдістерін қолданыңыз; 9. Радиоэлектрондық құрылғыларда нақты қолдану үшін олардың қасиеттерін талдау негізінде материалдарды таңдау; 10. Анықтамалық материалдар бойынша электрондық құрылғыларға арналған радиокомпоненттерді таңдау; 11. Электр Радиотехникалық тізбектер мен компоненттердің параметрлері мен сипаттамаларын өлшеу; 12. Сигнал пішіндерін зерттеу, сигнал параметрлерін өлшеу; 13. Бақылау-сынау және өлшеу аппаратурасын пайдалану; 14. Өлшеу схемаларын жасаңыз, анықтамалық материалдар бойынша өлшеу құралдарын таңдаңыз және әртүрлі электрлік және радиотехникалық шамаларды берілген дәлдікпен өлшеңіз; 15. Өнімнің (көрсетілетін қызметтердің) және процестердің негізгі түрлеріне нормативтік құжаттардың талаптарын қолдану; 16. Сапа жүйесінің құжаттамасын қолдану.
--	--

	Білімдер: 1. Сызбалар мен сызбаларды құрудың негізгі ережелері; 2. Конструкторлық, технологиялық және басқа да нормативтік құжаттаманы әзірлеу мен ресімдеудің негізгі ережелері; 3. Электр тізбектеріндегі физикалық процестер; 4. Электр тізбектерін есептеу әдістері; 5. Электрондық құрылғылар мен құрылғыларда жүретін физикалық процестердің мәні; 6. Электрондық аспаптарды қосу және электрондық схемаларды құру принциптері; 7. Есептеу техникасының жіктелуі және типтік түйіндері; 8. Микропроцессорлық жүйелердің архитектурасы; 9. Сигналдарды сандық өңдеудің негізгі әдістері; 10. Электроадиоматериалдардағы физикалық құбылыстардың ерекшеліктері; 11. Типтік радио компоненттерінің параметрлері мен сипаттамалары; 12. Өлшеу құралдарының түрлері, өлшеу әдістері; 13. Өлшеу құралдарының метрологиялық көрсеткіштері, өлшеу қателіктері; 14. Өлшеу сигналдарын қалыптастыру аспаптары; 15. Электр және радиотехникалық шамаларды өлшеудің негізгі әдістері. 16. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсету	Машықтар: 1. Техникалық пайдалану кезеңінде кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарының жұмыс қабілеттілігін қолдау; 2. Кемелердің жарамдылығын, жұмыс қабілеттілігін және радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарының мақсаты бойынша пайдалануға дайындығын қамтамасыз ету бойынша жоспарлы-алдын алу жұмыстарының кешенін жүргізу; 3. Пайдалану объектілерінің қызмет ету мерзімін, жұмыс істеу мерзімін, кеме Радиобайланыс және электррадионавигация жабдықтарының тоқтап қалу себептері мен ұзақтығын айқындау; 4. Радиожабдық микропроцессорларының бағдарламалық қамтамасыз етуін пайдалану; 5. Бағдарламалық жасақтаманың бұзылуын әртүрлі әдістермен шешіңіз; 6. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарына техникалық қызмет көрсетудің барлық түрлерін жүргізу; 7. Элементтер мен жүйелердің жұмысын талдаңыз және олардың істен шығуын болдырмаудың тиімді жолдарын табыңыз; 8. Бақылау-өлшеу аппаратурасын, құрал-саймандарды, механикаландыру құралдарын пайдалану; 9. Радио жабдықтардың техникалық құжаттамасын ресімдеу.
	Білімдер: 1. Радиоқабылдағыштар мен теледидар құрылғыларында болатын физикалық процестер; 2. Кеме радиоқабылдағыштарының негізгі сапалық сипаттамалары; 3. Радиоқабылдағыштардың схемалық схемалары мен техникалық сипаттамалары; 4. Теледидар құрылғыларының құрылымдық схемалары; 5. Радио таратқыштардағы физикалық процестер; радио таратқыштардың жіктелуі, құрылымдық және электрлік схемалары; 6. Теңіз кемелерінің радиожабдықтарының құрамы; техникалық байқаулардың, тексерулердің және профилактикалық жұмыстардың тәртібі; 7. Радио таратқыштардың құрылғысы және жұмыс принципі; 8. Теңіз спутниктік байланыс жүйесін, кеме спутниктік байланыс станцияларын құру принциптері; 9. Дабыл сигналдарын беру және қабылдау аспаптары; командалық хабар тарату құралдары; кеме радиожабдықтарын техникалық пайдалану қағидалары; 10. Теңіз радиолокациясының негіздері, оның міндеттері мен мүмкіндіктері; 11. Кеме радиолокациялық станцияларының жұмыс принципі және

	негізгі навигациялық техникалық сипаттамалары; 12. Радионавигациялық жүйелердің кеме қабылдау индикаторларының құрылысы мен пайдалану қағидалары; 13. Кеме радиолокациялық станцияларын техникалық пайдалану қағидалары, қауіпсіздік техникасы және станциялармен жұмыс істеу кезіндегі санитариялық қағидалар; 14. Кеме радионавигациялық жүйелерінің құрылысы және техникалық пайдалану қағидалары; 15. Гироазимуткомпастың негізгі техникалық деректері, оның жұмыс режимі, құрылымы және техникалық пайдалану ережелері; 16. Гирокомпас қондырғыларының негізгі техникалық сипаттамалары, олардың құрылысы және пайдалану ережелері; 17. Лагтардың жіктелуі, олардың пайдалану артықшылықтары мен кемшіліктері, жұмыс принципі; 18. Ультрадыбысты сәулелендіру және қабылдау әдістері; 19. Авторульдік құрылғылар және оларды пайдалану ережелері; 20. Эхолоттардың құрылғысы және пайдалану ерекшеліктері; 21. Радиобайланыс бойынша негізгі нормативтік құжаттар; теңіз жылжымалы қызметінде жылдам әрекет ететін, әріп басып шығаратын және факсимильді байланысты ұйымдастырудың негізгі ережелері; 22. "Q" халықаралық коды және радио қысқартулар кестелері, халықаралық радиотелефон алмасуында қолданылатын қызметтік терминология; 23. Іздестіру және құтқару кезінде радиобайланысты ұйымдастыру; радио бойынша медициналық консультациялар беру тәртібі; 24. Кәсіби қызметте ақпараттық және телекоммуникациялық технологияларды пайдалану құрамы, функциялары мен мүмкіндіктері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 3: Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының жұмысындағы ақауларды іздеу және жою	Машықтар: 1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының элементтері мен жүйелерінің жұмысындағы іркілістерді талдау; 2. Блоктарды/модульдерді ауыстыру деңгейінде теңізде кеме радиожабдықтарын техникалық жөндеуді орындау үшін құралдар мен бақылау өлшеу аспаптарын пайдалану; 3. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарын жөндеу жұмыстарын жоспарлау; 4. Техникалық жай-күйін және бұрын жүргізілген жөндеу жұмыстарын ескере отырып, кеме Радиобайланыс және электр радионавигация құралдарын жөндеу бойынша жұмыстардың барлық түрлерін орындау; 5. Кеме жөндеу және кеме жасау зауыттары, жөндеу-пайдалану базалары, сондай-ақ мердігерлік ұйымдар жүргізетін жөндеу жұмыстарының орындалу сапасын бақылау; 6. Жарамсыз болып қалған Радиобайланыс және электр радионавигация кеме жабдықтарын бағалау; 7. Радиобайланыс және электр радионавигация аппаратурасы үшін ауыстырылатын-қосалқы бөлшектер мен бөлшектердің жұмсалуына бақылау жүргізу; 8. Кемелерді қосалқы бөлшектермен, бөлшектермен және өлшеу аспаптарымен жабдықтауға өтінім жасау; 9. Кабельдік және блоктар аралық қосылыстарды, антеннофидерлік құрылғыларды және кемелердің Радиобайланыс және электр радионавигация жабдықтарын қоректендіру көздерін жыл сайын тексеру және жөндеу жүргізу; 10. Жөндеу жұмыстарын жүргізгеннен кейін аппаратураны жұмыста сынау және оқшаулау кедергісін тексеру; 11. Радиобайланыс жабдығының және кемелердің электр радионавигация құралдарының пайдалану-техникалық параметрлерін қалпына келтіру; 12. Жөндеу және баптау жұмыстары процесінде арнайы киімді, арнайы аяқ киімді және жеке қорғаныс құралдарын пайдалану
---	---

	Білімдер: 1. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарының негізгі ақауларын іздеу және жою әдістемесі; 2. Кеме жабдықтарының Радиобайланыс және кемелерді электррадионавигациялау ақауларын диагностикалау әдістері мен құралдары; 3. Радиоэлектрондық жабдықтағы ақауларды жою әдістері; 4. Жөндеу құжаттамасын жүргізу қағидаларына қойылатын негізгі талаптар; 5. Радиобайланыс және электррадионавигация құралдары істен шыққан кезде жүзу жағдайында аппаратураның жұмысқа қабілеттілігін қалпына келтіру үшін барлық мүмкін шаралар. 6. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Кемелерді инсталляциялауды және қолданысқа енгізуді қоса алғанда, радиобайланыс жабдығын және электррадионавигация құралдарын монтаждау және бөлшектеу	Машықтар: 1. Қоректендіретін Күштік және сигнал беру желілері мен Антенналарды жүргізуді қоса алғанда, кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электррадионавигация құралдарын монтаждауды және бөлшектеуді жүзеге асыру; 2. Толық емес және ақаулы жабдыққа жарнама жасау; 3. Кеме жөндеу және кеме жасау зауыттары, жөндеу-пайдалану базалары, сондай-ақ мердігерлік ұйымдар жүргізетін орнату-монтаждау жұмыстарының орындалу сапасын бақылау; 4. Кемелердің радиобайланыс жабдықтары мен электр радионавигация құралдарын баптау және реттеу бойынша жұмыстардың барлық түрлерін орындау; 5. Жаңа орнатылған радиобайланыс жабдығына және кемелердің электррадионавигация құралдарына сынақтар жүргізу; 6. Кемелерде Радиобайланыс және электррадионавигация аппаратурасын бастапқы орнатуды және монтаждауды және ескірген жабдықты ауыстыруды қамтамасыз ету; 7. Навигация аралық кезеңде тұнып тұрған кемелерде аппаратураны бөлшектеуді, консервациялауды, сақтауды және консервациялауды жүзеге асыру; 8. Радиобайланыс және электррадионавигация аппаратурасының құрамы мен орналасуының өзгеруіне байланысты жұмыстар жүргізу; 9. Слесарлық жұмыстарды меңгеру; 10. Ұзақ үзілістен кейін кемелердің радиобайланыс жабдығы мен электр радионавигация құралдарын пайдалануға беру; 11. Реттеу жұмыстарының толық кешенін орындау.

		Білімдер: 1. Теңіз кемелерін радиобайланыс құралдарымен конвенциялық жабдықтау жөніндегі қағидалардың талаптары; 2. Кеме радиожабдықтарын монтаждау және орнату ережесі; 3. Аппаратураны орнатқаннан кейін оны арқандап байлау және жүріс сынақтарын жүргізу әдістемесі мен тәртібі; 4. Теңіз кемелерін радиобайланыс құралдарымен конвенциялық жабдықтау жөніндегі қағидалардың талаптары; 5. Теңіздегі адам өмірін қорғау жөніндегі халықаралық конвенцияның материалдары. 6. Өз жұмыс орнындағы еңбек жағдайларын арнайы бағалау нәтижелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: ДТАБЖ жабдықтарын пайдалану және апат, жеделдік, қауіпсіздік жағдайларында және қалыпты жағдайларда радиобайланыс үшін міндеттерді орындау.	Дағды 1: Қауіпсіздікке және жеделдікке қатысты байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ навигациялық және метеорологиялық ескертулерді қоса алғанда, теңізде жүзу қауіпсіздігі үшін қажетті ақпаратты беру	Машықтар:
		1. Іздеу мен құтқаруды үйлестіру үшін хабарламаларды қабылдау және жіберу; 2. Апат болған жерде хабарламаларды қабылдау және жіберу; 3. Орналастыру және бағыттау үшін сигналдарды қабылдау және беру; 4. Теңіз қауіпсіздігі туралы ақпаратты қабылдау және беру; 5. Жағалау жүйелері немесе байланыс желілері арқылы жалпы мақсаттағы хабарламаларды қабылдау және жіберу; 6. "Көпір-көпір" сияқты хабарламаларды қабылдау және беру.

	Білімдер: 1. ДТАБЖ мақсаты және негізгі функциялары; 2. ДТАБЖ теңіз аудандарын анықтау; 3. Кеме станциясының жабдықтарының құрамына, кеме станциясының қоректендіру көздеріне қойылатын талаптар; 4. Радиожабдықтардың жұмысқа қабілеттілігін қамтамасыз ету тәсілдері; 5. ДТАБЖ радио мамандары дипломдарының тізбесі; 6. ИМО талаптары және кемелер экипаждарын ДТАБЖ мамандарымен жасақтау жөніндегі ұлттық талаптар; 7. Кеме радиостанциясының құжаттамасы; 8. Жағалау радиостанцияларының анықтамалығы (жағалау станцияларының тізімі, ITU) 9. Апат жиілігінде радиовахтаны алып жүру ережесі және ДТАБЖ қауіпсіздігі, капитанның, капитанның вахталық көмекшісінің және апат кезінде байланысқа жауапты экипаж мүшесінің міндеттері; 10. Іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру бөлігінде түзетулермен радиобайланыс регламентінің, СОЛАС және ПДНВ 78 Конвенциясының талаптары; 11. Құтқару операцияларын жүргізудегі құтқару-үйлестіру орталықтарының рөлі; 12. Электр қауіптерін және иондамайтын сәулелену қауіптерін қоса алғанда, радиожабдықтарды пайдалану кезінде туындайтын қауіптерге байланысты кеме мен персоналдың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі алдын алу шаралары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 2: Инмарсат-С байланысын ұйымдастыру	Машықтар:
	1. КЖС Инмарсат-С қосу және өшіру; 2. Басқа Мұхит ауданына КЖС қайта тіркеуді жүзеге асыру; 3. Кеме орнының координаттарын енгізу; 4. КЖС редакторында жіберу үшін хабарлама дайындаңыз; 5. Апат болған жағдайда дабылды ЖЖС-ті алдын-ала таңдап, жіберілген деректерді тексеру арқылы жіберіңіз; 6. Апат басымдығы бар хабарламаны ҚҰО мекенжайына беру; 7. Хабарламаны әдеттегі басымдықпен мекен-жайға жіберіңіз: - Телекс желісінің жағалау абоненті; - - Факс арқылы беру үшін жалпыға ортақ пайдаланылатын коммутацияланатын телефон желісінің жағалау абоненті; - Инмарсат желісінің кеме абоненті; - Инмарсат арнайы қызметтері; 8. Адресаттың хабарламаны алғаны туралы растауды сұрау 9. Берілген және қабылданған хабарламалардың электрондық журналдарын пайдалану 10. Кірістірілген индикация бойынша бағалау станцияның жағдайы (желіде тіркелген немесе тіркелмеген, таңдалған Мұхит ауданы, сигнал күші , кезекшілік, хабарламаны беру /қабылдау).
	Білімдер: 1. Қызмет түрлері; 2. Кеме жабдықтарының құрамы; 3. Аралық жинақтау хабарламаларын беру әдісі; 4. КЖС Инмарсат-С комиссиялық сынау рәсімдері; 5. Спутниктік желіде тіркеу және спутниктік желіден шығу командалары (LOGIN және LOGOUT); 6. Хабарламаларды ККМ-2, ASCII (7 және 8 Бит) кодтарын беру үшін пайдалану.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 3: Инмарсат-F байланысты ұйымдастыру	Машықтар: 1. Графикалық теңіз карталары және метеорологиялық карталар сияқты графикалық ақпаратты таңдайды және түзетеді; 2. E-mail-ге жедел, тұрақты және жылдам қол жеткізуді жүзеге асыру; 3. Желілік ақпаратқа немесе корпоративтік Интернет желісіне сенімді және қауіпсіз қол жеткізуді ұйымдастыру; 4. IP-ге қосылу арқылы Инмарсат-F тәулік бойы жұмыс істейтін желіге жылдам, икемді және қауіпсіз қол жеткізу; 5. Инмарсат-F арқылы бейнеконференция ұйымдастыру; 6. Инмарсат-F көмегімен қауіпсіздіктің атаулы басым мәселелері мен апат жағдайларына қажеттілікті қамтамасыз ету үшін Дауыстық басымдықты және арнаны босатуды қамтамасыз ету; 7. Интеграцияланған дауыстық байланыс қызметі арқылы нақты, жедел цифрлық дауыстық байланысты ұйымдастыру. Қоғамдық қоңыраулар мен көптеген пайдаланушылар үшін SIM карталарын пайдаланыңыз; 8. Диагностика және телемедицина мақсатында кеме бортында жабдықты "сақтау-жөнелту" бейне режимінде пайдалану; 9. Мәселелерді талқылау және мәселелерді сол жерде шешу үшін виртуалды жиналыстар үшін бейнеконференциялар ұйымдастырыңыз.
	Білімдер: 1. ISDN жоғары сапалы мобильді желі байланысы; 2. Инмарсат-F қауіпсіздігін қамтамасыз ету; 3. Жоғары жылдамдықты деректерді беру; 4. E-mail қызметтері, деректерді беру жылдамдығы 64 Кбит/с дейінгі Интернет пен Интернетке қауіпсіз қол жеткізу. 5. E-сауда; 6. Бейне / сандық сурет; 7. Апат кезіндегі байланыс және қауіпсіздік үшін.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 4: "Кеме – жағалау", "кеме – кеме" және "жағалау – кеме"бағыттарында сайлау шақыруы үшін жалпы мақсаттағы байланысты ұйымдастыру. Сандық сайлау шақыру жүйесі ("Кеме – жағалау", "кеме – кеме" және "жағалау – кеме"бағыттарында сайлау шақыруы үшін жалпы мақсаттағы байланысты ұйымдастыру. Сандық сайлау шақыру жүйесі (ЦШЖ))	Машықтар: 1. ЦШЖ вахталық құрылғысының сканерлеу жиілігін экранға шығарыңыз; 2. Станцияның сайлау нөмірлерін экранға шығарыңыз; 3. Халықаралық қоңырау жиіліктерінде кезекшілік үшін ЦШЖ құрылғысын орнатыңыз; 4. Ағымдағы координаттар мен уақытты енгізіңіз; 5. Қоңырауларды орындаңыз: - "Апат" форматында (толық және қысқа формалар); - УҚТ немесе АТ диапазонында қабылданған "апат" форматындағы шақыруды растау үшін; - Апат сигналын қолмен және жартылай автоматты режимде қайта тарату үшін; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, жағалау радиостанциясының мекенжайына; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, жеделдік немесе қауіпсіздік басымдығы бар барлық кемелердің атына; - Жағалау телефон желісі абонентімен автоматты/жартылай автоматты қосылу үшін жағалау станциясының мекенжайына; - Келесі байланыс түрін көрсете отырып, кеме радиостанциясының мекенжайына; - Қабылданған жеке шақыруды растау үшін; 6. Қабылданған қоңыраудың мазмұнын оқып, түсіндіріңіз; 7. Сақтау құрылғысының жадынан сақталған қоңырауды шақырыңыз; 8. Қоңырау мазмұнын принтерге шығарыңыз; 9. CIV құрылғысының ішкі тестілеуін орындаңыз және нәтижелерді бағалаңыз; 10. Тестті орындау және тестілеу нәтижелерін бағалау үшін қоңырауды қалыптастырыңыз және жіберіңіз; 11. Халықаралық қоңырау жиіліктерін іздеу үшін радиобайланыс Регламентін және MPS радиобайланыс нұсқаулығын пайдаланыңыз; 12. Пайдалану анықтамалықтары үшін: - ЦШЖ пайдаланатын жағалау радиостанцияларының жиілігі туралы мәліметтерді анықтау; - ЦШЖ құрылғысын сыртқы тестілеу үшін станцияны таңдау; ЦШЖ сайлау нөмірі бойынша кеме және жағалау радиостанциясының атауын анықтау.
---	---

	Білімдер: 1. ДТАБЖ-дағы ЦШЖ жүйесінің мақсаты мен функциялары; 2. Кеме және жағалау станцияларына сайлау нөмірлерін беру қағидаттары; 3. ЦШЖ жүйесі үшін жиілікті бөлу: - Апат жиілігі және ЦШЖ қауіпсіздігі; - Халықаралық шақыру жиілігі кеме-2 мгц диапазонындағы кеме; - 2 мгц диапазонындағы кеме-жағалау халықаралық шақыру жиіліктері; 4. ЦШЖ қоңырау тізбегінің техникалық форматы (Формат түрлерін, жеделдік категорияларын, мекен-жай түрлерін, телекомандалар мен хабарламаларды, "хабарламалардың соңы"кодтарының символдық белгілерін қоса); 5. "Апат" форматында берілетін деректер құрамы; 6. Шақыруды"апат" форматында беру тәсілдері; 7. Егер ЦШЖ құрылғысы радионавигациялық жүйенің қабылдау индикаторларына қосылмаған болса, координаттарды енгізу жиілігі; 8. ЦШЖ кеме құрылғыларының жалпыланған құрылымы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 5: Тар жолақты әріп басып шығару режимінде жұмыс істеу	Машықтар: 1. Кеме радиостанциясын көрсетілген жиілікте (жиілікте)берілетін хабарламаларды қабылдауға дайындау; 2. Қабылданған хабарламаны принтерге басып шығарыңыз; 3. Хабарламаны FEC collective режимінде жіберіңіз; 4. Алдын ала келісу әдісін қолдана отырып, ARQ режимінде кеме радиостанциясымен екі жақты байланыс орнатыңыз; 5. Жағалаудағы радиостанция арнасының бос немесе бос екенін анықтаңыз; 6. ARQ режимінде жағалау радиостанциясымен байланыс орнатыңыз және: - Командалар туралы ақпаратты сұрау (HELP+); - Абонентпен тікелей қосылу режимінде хабарлама жіберу (dirtlx++); - Хабарламаны аралық жинақтау режимінде беру (TLX++, FAX++, TGM+); - MED+, URG+, OPR+арнайы қызметтеріне кіру пәрмендерін пайдаланыңыз; - Жағалаудағы радиостанциядан хабарлама қабылдаңыз; 7. Жағалау радиостанцияларының сайлау нөмірлерін, жиіліктерін, жұмыс кестесін анықтау үшін МӨС анықтамалықтарын пайдалану; 8. Әріп басып шығару режимінде кемеаралық алмасу үшін жұмыс жиіліктерінің тізбесін анықтау үшін радиобайланыс Регламентін және МПС және МПс радиобайланыс жөніндегі нұсқаулықты пайдалану.

	Білімдер: 1. ТӘБ жүйесі теңіз радиобайланысы үшін қолданылатын радио толқындарының диапазондары; 2. ДТАБЖ-дағы ТӘБ функциялары; 3. ТӘБ жабдығында қолданылатын ақпаратты кодтау әдісі; 4. Сенімділікті арттыру әдістері (ARQ, FEC Collective, FEC Selective); 5. Кеме және жағалау радиостанцияларының сайлау нөмірлері мен автоматты жауаптарын тағайындау; 6. ТӘБ кеме жабдықтарының жалпыланған құрылымы; 7. Еркін арна сенсорының мақсаты.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 6: Радиотелефония режимінде жұмыс істеу	Машықтар: 1. УҚТ радиостанциясы: - УҚТ радиостанциясын қосыңыз және өшіріңіз; - Дыбыс деңгейі мен шуды азайту деңгейін реттеңіз; - Радиостанцияны халықаралық, американдық және жеке арнаға орнатыңыз; - Вахтаны екі жиілікте өткізу режимін қосу; - Қуат деңгейін өзгерту; 2. АТ-ҚТ радиостанциясы: - АТ-ҚТ радиостанциясын қосу және өшіру; - Күшейту мен дыбыс деңгейін реттеңіз; - Қабылдағыштың өткізу қабілеттілігінің Шири орнатыңыз; - Жұмыс режимін таңдаңыз (сәулелену класы); - Таратқыштың қуатын орнатыңыз; - Қабылдағыш пен таратқышты берілген жиіліктерге орнатыңыз; - Антенналарды жерге қосу және оқшаулау; - Антеннаны 2182 кГц жиілікте қолмен реттеңіз; - Радиотелефондық дабыл генераторын тексеріңіз; - 2182 кГц жиілікте радиотелефондық дабыл сигналын беру; 3. УҚТ құтқару қайықтары мен салдарының екі жақты байланыс радиостанциясы: - Портативті УҚТ радиостанциясын қосыңыз және өшіріңіз; - Дыбыс деңгейі мен шуды азайту деңгейін реттеңіз; - Радиостанцияны қажетті арнаға орнатыңыз; - Радиостанцияның қуат көзін ауыстырыңыз; - Батарея түріндегі қуат көзін зарядтаңыз; 4. УҚТ және ҚТ диапазонындағы ТЖҚ станцияларының арналарын анықтау үшін ТЖҚ және ТЖЖҚ радиобайланыс регламенті мен радиобайланыс нұсқаулығын пайдалане; 5. Жағалау радиостанцияларының шақыру және жұмыс жиіліктерін, олардың жұмыс кестесін және Парақ трафигін беру мерзімдерін анықтау үшін ITU жағалау радиостанцияларының анықтамалығын пайдалане. Білімдер: 1. Мақсаты 6, 13, 16 УҚТ арналары; 2. Жиіліктердің мақсаты 2182, 4125, 6215, 8291, 12590 және 16420 кГц; 3. Халықаралық және Ұлттық шақыру және жұмыс жиіліктерінің мақсаты; 4. ДТАБЖ талаптары бойынша жабдықталмаған радиостанцияларды шақыру және телефон режимінде алмасу ережесі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 7: КОСПАС-Sarsat халықаралық спутниктік жүйесін қолдана отырып, апатқа ұшыраған кемелер мен ұшақтарды табу және орналастыру	Машықтар: 1. ТРШ -ны бөліп, штаттық орынға дұрыс орнатыңыз; 2. Қолмен қосу және өшіру; 3. Ішкі тестілеуді орындаңыз; 4. Батареяны ауыстыру және ТРШ-ны автоматты түрде бөлу механизмін ауыстыру/тексеру күнін анықтаңыз. 5. РЖ және ААЖ-РЖ қосыңыз және өшіріңіз; 6. РЖ және ААЖ-РЖ тексеруін орындаңыз; 7. Қуат элементтерін ауыстыру мерзімін анықтаңыз; 8. Индикация бойынша РЖ және ААЖ-РЖ күйін анықтаңыз (қосылған, сәулелену). Білімдер: 1. ДТАБЖ кемелерінде пайдаланылатын төтенше радио шудің (ТРШ) мақсаты мен түрлері; 2. КОСПАС - САРСАТ жүйесінің жалпы жұмыс принциптері; 3. ТРШ кодтау/бағдарламалауға рұқсат етілген хаттамалар; 4. Кемелерде ТРШ орнату бойынша талаптар; 5. ТРШ-ны халықаралық үйлестіру-есептеу орталығында (УЕО) тіркеу рәсімі, Мәскеу қ.; 6. Апат болған жағдайда ТРШ-ты пайдалану жөніндегі іс-қимылдар тәртібі; 7. ТРШ кешенді тексеру ережелері. 8. ДТАБЖ талаптары: - Қолмен қосу және өшіру; - Қосылған күйде және сәулелену режимінде индикацияның болуына; - РЖ және ААЖ-РЖ бояуға және таңбалауға; - Батарея сыйымдылығына; 9. РЖ және ААЖ-РЖ тестілеу және қызмет көрсету жөніндегі іс-шаралардың кезеңділігі мен мазмұны.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 8: Теңіз қауіпсіздігіне қатысты хабарламаларды жіберу үшін жүйелерді пайдалану	Машықтар: 1. Хабарламаларды қабылдау үшін НАВАРЕА/МЕТАРЕА аудандарын көрсету; 2. Инмарсат арқылы берілетін жағалаудағы хабарламаларды қабылдау параметрлерін енгізу; 3. Инмарсат-КЖС-ны 2-сыныптан РЖ қабылдағыш режиміне ауыстыру және станцияны қалыпты жұмыс режиміне қайтару; 4. ЖТВ қабылдағышын қажетті типтегі хабарламаларды қабылдауға дайындаңыз; 5. НАВАРЕА аудандарының диаграммаларын анықтау үшін МӨС анықтамалықтарын пайдаланыңыз; 6. Дұрыс таңдау (Мұхит ауданы) қажетті НАВАРЕА/МЕТАРЕА аудандары бойынша хабарламаларды қабылдау үшін. 7. Теңіздегі қауіпсіздік туралы жағалаудағы ақпаратты беру жүйесі (ТҚАБЖ) және ТҚАБЖ кеме қабылдағышы: - Навтекс қабылдағышын қосыңыз және өшіріңіз; - Таңдалған станциялардан хабарламаларды қабылдау үшін қабылдағышты дайындау; - Жеке типтегі хабарламаларды басып шығаруды өшіріңіз; - Құрылғының жұмысын тексеру және нәтижелерді бағалау; - Қызығушылық танытқан аудан бойынша ақпарат беретін радиостанциялар (идентификатор, тарату кестесі) туралы мәліметтерді анықтау үшін МӨС анықтамалықтарын пайдалану 8. Қауіпсіздік туралы ақпаратты теңізге КВ-қа беру жүйесі: - Кемелер үшін навигациялық және метеорологиялық ескертулер мен шұғыл ақпаратты қабылдау үшін мамандандырылған қабылдағышты орнату; - ТӨБ кеме жабдықтарын қолдана отырып, жүйенің хабарламаларын қабылдау; - Навигация қауіпсіздігі бойынша ақпарат берілетін жиіліктерді анықтау үшін радиобайланыс регламентін пайдалану; - Навигация қауіпсіздігі бойынша ақпарат тарататын радиостанцияларды және олардың жұмыс кестесін анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдалану.
---	--

	Білімдер: Safety net желісі: - Safety net арқылы берілетін хабарламалардың түрлері; - Жүйенің құрылымы - НАВАРЕА аймағына хабарлама жіберу үшін спутниктерді пайдалану; - Дөңгелек және тікбұрышты географиялық аудан ұғымдары; - Жіберілген хабарламаларды қайталау; КТҚ қабылдағышы: - Мұрагерді тағайындау; - Қызмет түрлері (Safetynet, Fleetnet, system messages). Теңіздегі қауіпсіздік туралы жағалаудағы ақпаратты беру жүйесі (ТКАБЖ) және ТКАБЖ кеме қабылдағышы: - ТКАБЖ жүйесінің мақсаты; - 490 кГц, 518 кГц және 4209.5 кГц жиіліктерінің мақсаты; - Жіберілетін хабарламалардың түрлері; - Қабылдауға міндетті хабарламалар тізбесі; - Хабарлама форматы; - Хабарламаларды нөмірлеу қағидаттары, "00"нөмірі бар хабарламалардың ерекшеліктері; - ТКАБЖ кеме қабылдағышы істен шыққан жағдайда ТКАБЖ хабарламаларын қабылдау тәсілдері. Теңіз қауіпсіздігі туралы ақпаратты ҚТ-қа беру жүйесі: берілетін хабарламалардың түрлері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 9: Апат болған жағдайда және қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін байланыс рәсімдері	Машықтар: 1. Апат болған жағдайда дабыл сигналын беру: - УҚТ диапазонындағы ЦШЖ жабдықтары; - КЖС Инмарсат-С; - Апаттық радиоқабылдағыш; 2. Апат туралы хабарды жеткізу: - Радиотелефон бойынша; - ЦШЖ тиісті шақыртудан кейін УҚТ, АТ және ҚТ диапазондарында ТӘБ жабдығын пайдалана отырып; -КЖС Инмарсат-С көмегімен; 3. Телефония мен ТӘБ көмегімен апат болған жағдайда дабыл қабылдауды растау: - Дабыл сигналын (апат туралы хабарлама) қайта жіберуді растау; - Үйлестірілген құтқару операциясы кезінде ұшу аппараттарымен байланысуға бөлінген жиіліктерді анықтау үшін халықаралық авиациялық және теңізде іздеу және құтқару жөніндегі нұсқаулықты (ТЖЖҚ), радиобайланыс Регламентін және ТЖҚ және ТЖҚ радиобайланыс жөніндегі нұсқаулықты пайдалану, 4. Барлық станциялар мен нақты станцияларға жеделдік және қауіпсіздік санаттары бар ЦШЖ шақыруын қалыптастыру және беру; 5. Радиотелефон бойынша және ТӘБ жабдығын пайдалана отырып, ЦШЖ тиісті шақырылғаннан кейін жеделдік пен қауіпсіздік хабарламасын беру; 6. Инмарсат-С КЖС көмегімен госпитальға, құтқару-үйлестіру орталығына және навигациялық ескерту қызметіне хабарламалар беру үшін 32, 38, 39, 42 арнайы кіру кодтарын пайдалану; 7. Анықтамалық әдебиеттерден табыңыз және ЖЖС-тен басқа арнайы қызметтерге кіру кодтарын сұрау; 8. ЦШЖ, КЖС Инмарсат-С, авариялық радиоқабылдағыш жабдықтарымен берілген жалған апат сигналын жою және ДТАБЖ радиожурналында тиісті жазбалар жасау.
	Білімдер: 1. Апат болған жағдайда дабыл беру туралы бұйрықты кім және қандай жағдайда бере алады 2. Жүзу аймағына байланысты пайдалану үшін ұсынылған апат болған жағдайда дабыл түрлері 3. Радиотелефон дабылының мақсаты 4. Радиотелефон арқылы беру үшін апат туралы хабарлау форматтары 5. Алу кезіндегі әрекеттер: - Кемелік станциядан "апат" форматында ЦШЖ шақыру; - Кеме немесе жағалау станциялары орындаған апат (апат туралы хабар) жағдайында дабыл сигналын қайта тарату; - 2182 кГц жиіліктегі радиотелефондық дабыл сигналы; 6. Кеме станциясы апат болған жағдайда дабыл сигналдарын және апат туралы

	хабарламаларды қайта таратуға тиіс жағдайлар; 7. Апат болған жағдайда айырбастау үшін қолданылатын жиіліктер; 8. Апат болған жағдайда алмасу кезінде апат болған жағдайда дабыл сигналын тағайындау; 9. SEELONCE MAYDAY, prudonce, SEELONCE FEENEE кілт сөздерінің мағынасы және тиісті хабарлама форматтары; 10. Іздестіру-құтқару операциялары кезінде апатқа ұшыраған кеменің орналасқан жерін және үйін анықтау үшін пайдаланылатын радиотехникалық құралдардың түрлері. 11. Басымдықтармен берілуі мүмкін хабарламалардың түрлері жеделдік және қауіпсіздік; 12. Жеделдік пен қауіпсіздік хабарламасын жіберуге дейінгі сигналдар; 13. Жедел және қауіпсіздік хабарламаларын беру туралы бұйрықты кім және қандай жағдайда бере алады; 14. Шұғылдық немесе қауіпсіздік сигналын және одан кейінгі хабарламаны қабылдаған вахталық көмекшінің іс-қимылы; 15. Радиотелефон бойынша және СБЖ жүйесі арқылы алдын ала хабардар ете отырып, ТӘБ көмегімен жеделдік және қауіпсіздік сигналдары бар хабарламаны беру рәсімдері; 16. Қоңырау мен хабарламаны жеделдік пен қауіпсіздікке жеткізу үшін пайдалануға болатын жиіліктер; 17. Радиотелефон арқылы және ТӘБ көмегімен беруге арналған хабарлама форматтары; 18. Жедел және қауіпсіздік хабарламаларын жіберу үшін Инмарсат жүйесін пайдалану; 19. Орындалуы апат сигналының байқаусызда берілу ықтималдығын төмендететін ұсыныстар; 20. ITU A. 814(19) қарарының жалған апат сигналдарын жою рәсімі бөлігіндегі талаптары; 21. Апат жиілігін және қауіпсіздікті бөлімдегі кедергілерден қорғау жөніндегі ережелер: - Апатқа байланысты емес хабарлардың басталуы; - Таратқыштарды тестілеу; - Қорғау дәліздері туралы келісімдер.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 10: Қоғамдық Радиобайланыс және байланыс қызметтерінің құнын есептеу	Машықтар: 1. Анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдаланыңыз: - Беру кестесі трафик телефон режимінде және әріп басып шығару режимінде Парақ; - Қоңыраудың Тиісті Жиіліктері (Арналары); 2. Радиотелеграмма, телекс желісі абонентіне хабарлама, жағалау телефон желісі абонентіне факсимильдік аппаратқа хабарлама беру: - Жағалау станциялары әріппен басып шығару режимінде; - Инмарсат Жүйесі; 3. Спутниктік байланыс жүйелерін қолдана отырып және ЦШЖ жабдықтарын қолдана отырып, жағалау станциясының операторы арқылы жағалау желісінің абонентімен телефон арқылы сөйлесуге тапсырыс беріңіз; 4. Адресеудің әртүрлі түрлерін дұрыс қолданыңыз; 5. Жағалау және жағалау жер станцияларының байланыс қызметтері үшін тарифтерді анықтау үшін ХТО анықтамалықтарын пайдаланыңыз; 6. Байланыс қызметтерінің құнын есептеңіз: - УҚТ, АТ және ҚТ диапазонындағы жиіліктерде және Инмарсат жүйесі арқылы телефон арқылы сөйлесуді ұсынғаны үшін; -АТ-ҚТ диапазонында және КЖС Инмарсат-В пайдалана отырып телекс хабарламасын бергені үшін; -Инмарсат-С КЖС арқылы түрлі жағалау байланыс желілерінің абоненттеріне хабарлама бергені үшін; Радиотелеграмманы беру үшін. Білімдер: 1. Жағалау станцияларының трафик Парақ хабарламаларын беру мақсаты; 2. Жағалау станцияларын телефон режимінде, әріп басып шығару режимінде және ЦШЖ жабдықтарын пайдалана отырып шақыру рәсімдері; 3. Телекс желісі арқылы берілетін радиотелеграммалар мен хабарламалардың форматы. 4. Байланыс үшін есеп айырысуды жүзеге асыру тәртібі; 5. ҚР туы бар кемелер үшін есеп айырысу ұйымының коды; 6. Байланыс қызметтерінің құнын есептеу үшін пайдаланылатын валюталық бірліктер; 7. Байланыс қызметтері үшін тарифтердің құрамдас бөліктері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 11: Ішкі су жолдарында радиобайланысты жүзеге асыру	Машықтар:
	1. Апат, жеделдік және қауіпсіздік сигналдарын беруге арналған радиобайланыс: - Апатқа шақыру және апат туралы хабарлау; - Шұғыл сигнал және хабарлама; - Сигнал және қауіпсіздік хабарламасы; 2. Арнайы: - Гидрометеорологиялық берілістер; - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар 3. Гидрометеорологиялық берілістер: - Навигациялық хабарламалар; - Уақыт сигналдары; - Дөңгелек хабарламалар; 4. Радиотелефон және радиотелеграф байланысы: - Қоңырау шалу және қоңырауға жауап беру; - Алмасу; - Дециметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; - Радиобайланыс; - Теңіз жүзу жағдайлары бар сағалық аудандардағы радиобайланыс; - Ұзартылған навигация кезеңіндегі радиобайланыс; - Кеме керуенінің құрамындағы радиобайланыс; 5. Радиограммаларды өңдеу: - Вахталық және аппараттық журналдарды жүргізу; - Жіберушілерден Радиограммаларды қабылдау; - Радиограммаларды тіркеу және ресімдеу; - Радиограммалардағы сөздерді санау; - Санаттар, жеделдік белгілері, Радиограммаларды беру құқығы; - Жеке Радиограммаларды және жеке келіссөздерді өңдеу; - Адресаттарға Радиограммаларды жеткізу. 6. Декаметрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс; 7. Гектометрлік толқындар диапазонындағы радиобайланыс;
	Білімдер:
	1. Ішкі су жолдарында байланысты ұйымдастыру ; 2. Ішкі су жолдарындағы радиобайланыс ережелері ; 3. Жағалаудағы радиостанциялардың тізімі және олардың су жолдарындағы жұмыс кестелері; 4. Еуропалық теңіз бассейндерінде пайдалану кезінде аралас "өзен - теңіз" кемелерімен радиобайланысты ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулар.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және кемелер мен порт құралдарын	

қорғау	Дағды 1: Кеменің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар:
		1. Өрт сөндіру құралдары мен жүйелерін қолдану 2. Сумен күресу құралдарын қолданыңыз 3. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін шараларды қолдану.
		Білімдер:
		1. Кемелердің суға батпауын және өртке қарсы қорғанысын конструктивті қамтамасыз ету 2. Дабыл кестесі, дабыл түрлері мен сигналдары 3. Кеменің өміршеңдігін ұйымдастырушылық-техникалық қамтамасыз ету жөніндегі негізгі іс-шаралар 4. Кеменің өміршеңдігін қамтамасыз етуді кемелік ұйымдастыру негіздері 5. Дабыл бойынша жеке міндеттер мен өкілеттіктер 6. Өрттің түрлері және химиялық табиғаты 7. Кемедегі өрт сөндіру құралдары мен жүйелерінің түрлері 8. Әр түрлі кеме үй-жайларындағы өрттерді сөндіру ерекшеліктері 9. Кеменің суға батпауын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар 10. Авариялық кеменің орнықтылығын қалпына келтіру және түзету әдістері 11. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері 12. Тиісті нормативтік актілер.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кеме қауіпсіздігін басқару жүйесін қолдану	Машықтар:
		1. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің тиімділігіне тексеру жүргізу және қажет болған жағдайда оны қайта қарау. 2. Рәсімдерді жүргізу тиісті куәландыруға радиожабдықтарды дайындау. 3. Рәсімдерді жүргізу радио жабдықтарын тиісті тексерулерге дайындау.
		Білімдер:
		1. Қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саясаты, соның ішінде есірткіге қарсы және алкогольге қарсы саясат. 2. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің кемшіліктері туралы кеме иесіне хабарламалар беру. 3. Қауіпсіздікті басқару саласындағы ұлттық заңнама, кеме иесінің нұсқаулары мен ұсыныстары. 4. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің құжат айналымы тәртібі. 5. Кемені қауіпсіз пайдалануды және нормаларға сәйкес келетін қоршаған ортаны қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі рәсімдер. Ішкі тексерулер, қауіпсіздікті басқару жүйесін қайта қарау және өзгерістер енгізу рәсімдері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кеменің бортында көлік оқиғалары, авариялар мен жазатайым оқиғалар кезінде міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Көлік оқиғалары мен апаттар кезінде әрекет ету 2. Көлік оқиғалары мен авариялар кезінде кемелер экипажы мүшелерінің жаттығуларына қатысу 3. Авариялық жағдайларда жолаушылар мен экипаждың қорғалуын және қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қорғау шараларын қолдану 4. Көлік оқиғалары мен апаттардың салдарын жою. 5. Кеме бортында жарақат алған экипаж мүшелеріне алғашқы медициналық көмек көрсету
	Білімдер:
	1. Төтенше және штаттан тыс жағдайларға дайындық 2. Көлік оқиғалары мен авариялар кезіндегі іс-қимыл тәртібі 3. Көлік оқиғалары мен авариялар кезінде хабарламаларды қалыптастыруға және беруге қойылатын талаптар 4. Апат сигналдарының түрлері мен тәсілдері 5. Кеменің бортында өндірісте болған жазатайым оқиғаны тергеп-тексеру рәсімі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Кемені тастап кету, жеке және ұжымдық құтқару құралдарын пайдалану кезіндегі міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Кемені қалдыру тәсілдері мен тәсілдерін қолдану 2. Ұжымдық және жеке құтқару құралдарын пайдалану 3. Құтқару және кезекші қайықтарды, құтқару салдарын түсіруді және көтеруді жүргізу 4. Ұжымдық құтқару құралдарын басқару
	Білімдер:
	1. Көлік оқиғасы мен авария ауданында құтқару құралына қону, қауіпсіз түсу, кету және маневр жасау тәртібі 2. Суда қалған адамдарға көмек көрсету 3. Суда өмір сүру жолдары 4. Ұжымдық құтқару құралдарын түсіру және көтеру құрылғылары 5. Ұжымдық және жеке құтқару құралдарының түрлері және оларды, соның ішінде тасымалданатын радиоаппаратураны, авариялық радиоқабылдағыштарды және пиротехниканы жабдықтау 6. Іздеу және құтқару кезіндегі іс-қимыл тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 5: Қоршаған ортаның ластануының алдын алу және алдын алу жөніндегі міндеттерді орындау.	Машықтар:
	1. Кеме тасымалдайтын зиянды заттармен ластанудың алдын алу 2. Ағынды сулардың ластануын болдырмау 3. Мұнай мен мұнай өнімдерінің ластануын болдырмау 4. Қоқыстың ластануын болдырмау - Атмосфераның ластануын болдырмау
	Білімдер:
	1. Қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі шаралар кешені 2. Мұнаймен және мұнай өнімдерімен ластануға қарсы күрес жөніндегі төтенше шаралардың кеме жоспары 3. Ұлттық және жергілікті деңгейде қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-қимылдарды үйлестіру 4. Қауіпті жүктермен тиеу-түсіру жұмыстарын жүзеге асыру кезіндегі қауіпсіздік шаралары 5. Мұнай мен мұнай өнімдерінің төгілуіне қарсы күрес әдістері 6. Кемеден төгінділерді бақылау шаралары 7. Атмосфераның ластануын болдырмау әдістері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 6: Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді орындау	Машықтар:
	1. Көлік құралының көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспарын іске асыру 2. Төтенше жағдайларда іс-қимылға дайындықты қамтамасыз ету 3. Қаруды, қауіпті заттарды және құрылғыларды тану және анықтау 4. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қауіп төндіруі мүмкін адамдардың мінез-құлқы мен мінез-құлқын тану 5. Көлік құралы персоналының жаттығулары мен жаттығуларына қатысу 6. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің техникалық құралдарын және олардың пайдалану шектеулерін пайдалану 7. Бағынысты персоналдың көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету сапасын ішкі тексеру әдістемесін меңгеруі 8. Мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының тексерулеріне радиожабдықтарды дайындау

	Білімдер:		
	1. Көлік құралының көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету жоспарын іске асыру 2. Төтенше жағдайларда іс-қимылға дайындықты қамтамасыз ету тәсілдері 3. Қаруды, қауіпті заттар мен құрылғыларды тану және анықтау 4. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қауіп төндіруі мүмкін адамдардың мінез-құлқы мен мінез-құлқын тану 5. Көлік құралы персоналының жаттығулары мен жаттығуларын өткізу бойынша ұсыныстар 6. Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз етудің техникалық құралдарын пайдалану қағидалары және оларды пайдалану шектеулері 7. Бағынысты персоналдың көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету сапасын ішкі тексеру әдістемесі 8. Мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарының тексерулеріне радиожабдықтарды дайындау әдістемесі		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Кемелердің радиобайланыс жабдықтарын және электррадионавигация құралдарын пайдалану дағдыларына ие болу Кемелердің радиобайланыс жабдықтарын және электррадионавигация құралдарын техникалық пайдалану, қызмет көрсету және жөндеу процестерін білу Радиожабдықтардың техникалық құжаттамасын жүргізе білу Теңіз кемелері мен ішкі жүзу кемелерінің экипаж мүшелерін дипломдау туралы ережелерге сәйкес дипломдардың болуы		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	21. Кәсіптің карточкасы «Кеме штурманы»:		
Топтың коды:	3152-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Кеме штурманы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық:	Біліктілік:
		-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3152-1-007 Флоттағы штурман Капитанның аға көмекшісі Капитанның вахталық көмекшісі Капитанның 1-ші көмекшісі Капитанның 2-ші көмекшісі Капитанның 3-ші көмекшісі Штурман (флотта) Жер снаряды (түбін тазартатын снаряд) командирдің бірінші көмекшісі (багермейстердің аға көмекшісі, командирдің ауысымдық көмекшісі)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Кеме жүргізу, оның ішінде жалпы кеме қызметін атқаруды ұйымдастыру мен оның әрекеттерін қоса алғанда, басқару деңгейінде. 2. Жүктерді, багажды және поштаны орналастыруды, тасымалдауды және түсіруді басқару, үйлестіру және бақылау, жүк жоспарын жасау 3. Кеме операцияларын басқару және адамдарға қамқорлық жасау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Командирдің бірінші көмекшісі (багермейстердің аға көмекшісі, командирдің ауысымдық көмекшісі) жер снарядының (түбін тазартатын снарядтың) жұмыс құрылғыларын (шөміш тізбегі, балқытқыш және т.б.) орнату, құрастыру және бөлшектеу бойынша жұмыстарға жетекшілік етеді, сүйреу кезінде керуен учалкасының дұрыстығын қадағалайды, үлкен практикалық тәжірибені қажет ететін жауапты мақсаттағы жұмыстарға қатыс
Еңбек функциясы 1: Кеме жүргізу, оның ішінде жалпы кеме қызметін атқаруды ұйымдастыру мен оның әрекеттерін қоса алғанда, басқару деңгейінде.		

Дағды 1:
Рейсті ұйымдастыру
және жоспарлау

Машықтар:

1. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану.
2. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау және кеме жүргізу:
 - а. тар сулар.
 - б. метеорологиялық жағдайлар.
 - в. Мұз.
 - г. шектеулі көріну.
 - Д. қозғалысты бөлу жүйелері.
 - Е. Сот кемелерінің қозғалысын басқару жүйесінің аудандары.
3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау:
 - а. астрономиялық әдістермен.
 - б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар.
 - в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс принциптерін, шектеулерін, қателіктер көздерін жақсы білу негізінде, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және орынды дәл анықтау үшін түзету әдістерін меңгеру.
4. Белгіленген стандарттарға сәйкес іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру және басқару.
5. Жүріс вахтасын алып жүруді ұйымдастыру және іс-қимылдары, жүзу қауіпсіздігін, кеме мен борттағы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.
6. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокатор, SARP және EDNIS қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау.
7. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару.
8. Кемені әртүрлі гидрометеорологиялық және навигациялық жағдайларда басқару, маневр жасау.
9. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.

		Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы" 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "Теңізшілерді дипломдау ережелері". ҚР 6. ҚР кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да ресми басылымдар. 8. Навигациялық құрылғылар мен карталар. 9. Штаттық құтқару құралдары.
Еңбек функциясы 2: Жүктерді, багажды және поштаны орналастыруды, тасымалдауды және түсіруді басқару, үйлестіру және бақылау, жүк жоспарын жасау	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру	Машықтар:
	1. Жүк жоспарын бақылау және әзірлеу: а.жүктерді қауіпсіз өңдеуге, орналастыруға, бекітуге және тасымалдауға қатысты тиісті ережелерді, кодексті және стандарттарды қолдану. б. тұрақтылық диаграммалары мен дифференциалды, корпустың кернеуін есептеу құрылғыларын, атап айтқанда деректер базасын пайдаланатын Автоматты жабдық, сондай-ақ корпустың кернеуін қолайлы шектерде ұстау үшін жүктеу және балластинг ережелерін білу. в.жүктерді кемелерде орналастыру және бекіту, атап айтқанда кемеңіз жүк құрылғылары мен жүктерді бекітуге арналған жабдықтар. г. тиеу-түсіру операциялары, жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы Кодексінде көрсетілген жүктерді тасымалдауға ерекше назар аудара отырып. д. танкерлердегі операциялар. Е. кемеде жүктемеге, рейс кезінде күтімге және жүктерді түсіруге қатысты барлық қолжетімді деректерді пайдалану. ж. тиісті нормативтік құжаттардың ережелеріне сәйкес жүктерді қауіпсіз өңдеу рәсімін орнату. з.кеме мен терминал персоналы арасындағы тиімді қарым-қатынас және қарым-қатынасты жақсарту. 2. Жүк үй-жайларының, Люк жабуларының және балласт танктерінің анықталған ақаулары мен зақымдануларын бағалау; 3. Үйінді кемелерге коррозияға, шаршауға және жүкті дұрыс өңдемеуге зиянды әсер етудің алдын алу. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру: а. қауіпті және зиянды жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру; б. тиеу және түсіру кезінде сақтық шараларын сақтау, рейс кезінде жүктерді дұрыс өңдеу.
	Білімдер:
	1. Жүк пен жүк операцияларының қонуға және тұрақтылыққа әсері. 2. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 3. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ережелер, талаптар, Кодекстер және ұсынымдар. 5. "Қоршаған ортаны қорғау туралы" ҚР Заңы. 6. Жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы кодексі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Кеме операцияларын басқару және адамдарға қамқорлық	

жасау	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау және кемеңің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а. кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б. қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Талаптардың орындалуын бақылау және бақылау сондай-ақ су көлігі және су ресурстары саласындағы халықаралық құқық нормаларын, судағы адам өмірін қорғауды және су ортасын қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі шараларды орындау. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемеңің тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г. өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кемеңің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Авариялық және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес өміршеңдік үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету.
		Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпаратты иелену. 2. Кемеңің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар (кемеңің орнықтылығын жақсарту және кемеңің теңіз әрекетінен жалпы қорғауды қамтамасыз ету). 3. Кемеңің өміршеңдігі үшін күрес құралдарын, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдарын қоса алғанда, кемеңің конструкциясын түсіну. 4. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі басшылық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Командирдің бірінші көмекшісі (багермейстердің аға көмекшісі,	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-

командирдің ауысымдық көмекшісі) жер снарядының (түбін тазартатын снарядтың) жұмыс құрылғыларын (шөміш тізбегі, балқытқыш және т.б.) орнату, құрастыру және бөлшектеу бойынша жұмыстарға жетекшілік етеді, сүйреу кезінде керуен учалкасының дұрыстығын қадағалайды, үлкен практикалық тәжірибені қажет ететін жауапты мақсаттағы жұмыстарға қатыс		Білімдер:	
		-	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Өз бетінше шешім қабылдау қабілеті Жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі Өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі бақылау, өзін-өзі ұйымдастыру Ұйымдастырушылық, коммуникативтік, аналитикалық қабілеттер Еңбек және оқу қызметі процестерін дербес басқару және бақылау		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	22. Кәсіптің карточкасы «Кеме капитаны »:		
Топтың коды:	2171-2		
Қызмет атауының коды:	2171-2-011		
Кәсіптің атауы:	Кеме капитаны		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОКР:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Теңіз және су операцияларының қауіпсіздігі жөніндегі инженерлер; кеме капитаны		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық:	Біліктілік:
		-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кеме капитанына қойылатын, заңнамада белгіленген тәртіппен бекітілген Біліктілік талаптарына сәйкес жұмыс өтілі		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Жерснарядтың командирі (түбін тазартатын снаряд)		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Басқару деңгейінде кеме жүргізу 2. Жүктерді басқару деңгейінде орналастыру, тасымалдау және түсіру 3. Кеме операцияларын басқару және адамдарға қамқорлық жасау
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Жер снарядының (түбін тазалау снарядының) командирі жер снарядына бекітілген кемелердің жұмысына басшылық етеді
Еңбек функциясы 1: Басқару деңгейінде кеме жүргізу	Дағды 1: Рейсті ұйымдастыру және жоспарлау	Машықтар:
		1. Навигациялық және синоптикалық карталарды пайдалану. 2. Су жолдарын төсеудің қолайлы әдістерін қолдана отырып, кез келген жағдайда рейсті жоспарлау және кеме жүргізу: а. тар сулар. б. метеорологиялық жағдайлар. в. мұз. г. шектеулі көріну. D. қозғалысты бөлу жүйелері. E. СУДС аудандары. 3. Әр түрлі жағдайларда орналасуды келесі әдістермен анықтау: а. астрономиялық әдістермен. б. жағалау белгілерін пайдалану, соның ішінде тиісті карталарды пайдалану, теңізшілерге хабарлау және орналасу дәлдігін бағалау үшін басқа да нұсқаулықтар. в. қазіргі заманғы радионавигациялық құралдарды пайдалану, олардың жұмыс принциптерін, шектеулерін, қателіктер көздерін жақсы білу негізінде, дұрыс емес көрсеткіштерді анықтау және орынды дәл анықтау үшін түзету әдістерін меңгеру. 4. Белгіленген стандарттарға сәйкес іздеу-құтқару операцияларын ұйымдастыру және басқару. 5. Кемелерде қызмет көрсетуді ұйымдастыру бойынша негізгі кестелерді бекіту. 6. Жүріс вахтасының өтуін және кеме жұмыстарының орындалуын бақылау және басқару, еңбек тәртібін сақтау, жүзу қауіпсіздігін, кеме мен борттағы адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 7. Қауіпсіз навигацияны қамтамасыз ету үшін радиолокатор, SARP және ECDIS қоса алғанда, барлық көздерден алынған навигациялық ақпаратты бағалау. 8. Дабыл кестесіне сәйкес экипаждың әрекеттерін ұйымдастыру және басқару. 9. Әр түрлі гидрометеорологиялық Кемені басқару және навигациялық жағдайлар, маневр жасау. 10. Кеменің бүкіл маршрут бойынша қауіпсіз жылдамдығын таңдау үшін кеменің күштік қондырғыларының жұмыс принциптері мен техникалық сипаттамаларын, сондай-ақ қозғалыс қондырғысын қашықтан басқару жүйесін меңгеру.

		Білімдер: 1. ҚР "Ішкі су көлігі туралы" Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР" кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР" Ішкі су жолдарымен жүзу ережелері". 5. "Кәсіптік дипломның үлгілерін, кәсіптік дипломды Растауды, теңізшілерді дипломдау қағидаларын бекіту туралы", Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 26 шілдедегі № 504 бұйрығы. 6. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 7. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және түрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да ресми басылымдар. 8. Навигациялық құрылғылар мен карталар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жүктерді басқару деңгейінде орналастыру, тасымалдау және түсіру		

Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру	Машықтар:	1. Жүк жоспарын бақылау және әзірлеу: а.жүктерді қауіпсіз өңдеуге, орналастыруға, бекітуге және тасымалдауға қатысты тиісті ережелерді, кодексті және стандарттарды қолдану. б.тұрақтылық пен дифференциалды диаграммаларды, корпусың кернеуін есептеуге арналған құрылғыларды, атап айтқанда, мөлiмeттер базасын пайдаланатын Автоматты жабдықты, сондай-ақ корпусың кернеуін қолайлы шектерде ұстау үшін жүктеу және балластинг ережелерін білу. в.жүктерді кемелерде орналастыру және бекіту, атап айтқанда кемеңің жүк құрылғылары мен жүктерді бекітуге арналған жабдықтар. г. тиеу-түсіру операциялары, жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы Кодексінде көрсетілген жүктерді тасымалдауға ерекше назар аудара отырып. д. танкерлердегі операциялар. Е. кемеде жүктемеге, рейс кезінде күтімге және жүктерді түсіруге қатысты барлық қолжетімді деректерді пайдалану. ж. тиісті нормативтік құжаттардың ережелеріне сәйкес жүктерді қауіпсіз өңдеу рәсімін орнату. з.кеме мен терминал персоналы арасындағы тиімді қарым-қатынас және қарым-қатынасты жақсарту. 2. Жүк үй-жайларының, Люк жабуларының және балласт танктерінің анықталған ақаулары мен зақымдануларын бағалау. 3. Үйінді кемелерге коррозияға, шаршауға және жүкті дұрыс өңдемеуге зиянды әсер етудің алдын алу. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру: а. қауіпті және зиянды жүктерді тасымалдауды ұйымдастыру. б. тиеу және түсіру кезінде сақтық шараларын сақтау, рейс кезінде жүктерді дұрыс өңдеу.
		Білімдер: 1. Жүк пен жүк операцияларының қонуға және тұрақтылыққа әсері. 2. Үйінді кемелердің пайдалану және конструкциялық шектеулері. 3. Стандартты үйінді кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігі тұрғысынан шектеулер. 4. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі ережелер, талаптар, Кодекстер және ұсынымдар. 5. "Қоршаған ортаны қорғау туралы" ҚР Заңы. 6. Жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы кодексі.
		Дағдыны тану мүмкіндігі: -
Еңбек функциясы 3: Кеме операцияларын		

басқару және адамдарға қамқорлық жасау	Дағды 1: Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау және кемеңің өміршеңдігі үшін күрес	Машықтар: 1. Корпустағы қонуды, тұрақтылықты және кернеуді бақылау: а. кеме жұмысын тиімді басқару үшін кеме құрылысының негізгі принциптерін, қонуға және орнықтылыққа әсер ететін теориялар мен факторларды қолдану. б. қауіпсіз қону мен тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қолдану. 2. Қазақстан Республикасы заңнамасы талаптарының орындалуын қадағалау және бақылау, сондай-ақ су көлігі және су ресурстары саласындағы халықаралық құқық нормаларының, судағы адам өмірін қорғауды және су ортасын қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі шаралардың орындалуы. 3. Жолаушылар мен кеме экипажы мүшелерінің қауіпсіздігін, құтқару құралдары мен өртке қарсы жүйе құрылғыларының және басқа да қауіпсіздік жүйелерінің пайдалану жай-күйін қамтамасыз ету: а. өртке қарсы күрес және кемеңі тастап кету бойынша оқу-жаттығуларды ұйымдастыру. б. құтқару құралдары мен құрылғыларын, өртке қарсы жүйені және басқа да қауіпсіздік жүйелерін пайдалану жағдайында ұстау. в. апат болған жағдайда кемедегі барлық адамдарды қорғау және қорғау үшін жасалуы керек әрекеттер. г. өрттен, жарылыстан, соқтығысудан немесе жерге қонғаннан кейін кемеңің зақымдану салдарын оқшаулау және құтқару жөніндегі іс-қимылдар. 4. Апат және басқа да төтенше жағдайларда іс-қимыл жоспарларын және кемелердің өміршеңдігі үшін күрес жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес өміршеңдік үшін күрес жөніндегі схемаларды әзірлеу. 5. Кемеде медициналық көмек көрсетуді ұйымдастыру және басшылық ету.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: 1. Тұрақтылық және суға батпау туралы ақпаратты иелену. 2. Кемеңің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар (кемеңің орнықтылығын жақсарту және кемеңің теңіз әрекетінен жалпы қорғауды қамтамасыз ету). 3. Кемеңің өміршеңдігі үшін күрес құралдарын, өрттің алдын алу, анықтау және сөндіру әдістері мен құралдарын қоса алғанда, кемеңің конструкциясын түсіну. 4. Жазатайым оқиғалар кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету жөніндегі басшылық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Жер снарядының (түбін тазалау снарядының)	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-

командирі жер снарядына бекітілген кемелердің жұмысына басшылық етеді	Білімдер:		
	-		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және теңіз кемелерінде жұмыс істеуге жарамдылығы туралы тиісті медициналық комиссияның қорытындысының болуы Бөлімшенің немесе ұйымның стратегиясын, қызметін анықтау. Бөлімше деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік Кәсіби қызмет саласындағы жұмысты ұйымдастыруға жоғары жауапкершілік Кәсіби қызмет саласындағы бедел Тәуелсіздіктің жоғары дәрежесі, көшбасшылық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	23. Кәсіптің карточкасы «Штурман (флот бойынша)»:		
	Топтың коды:	1325-3	
	Қызмет атауының коды:	-	
	Кәсіптің атауы:	Штурман (флот бойынша)	
	СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7	
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Директор (бас директор, атқарушы директор, ұйымның президенті, басқарма төрағасы, басқарушы)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	Тіркеу директоры 1325-Мамандандырылған көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) 1325-3-Мамандандырылған теңіз және су көлігі бөлімшелерінің басшылары (менеджерлері) 1325-3-002- Бас штурман Порт капитаны Рейд капитаны Су көлігі бөлімшелері бөлімінің бастығы (директоры) Портты қадағалау инспекциясының бастығы Карталар мен лоцийлердің бас редакторы Бас штурман Кеме шаруашылығының бастығы Порт бастығы (теңіз, балық, тіркеу және т.б.) Портты қадағалау бастығы Порт флотының бастығы		

Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сауда мақсатында теңізде жүзу саласында қауіпсіздікті қамтамасыз ету 2. Кемелерді Мемлекеттік кеме тізіліміне енгізу және кемелерге меншік құқығын мемлекеттік тіркеу 3. Рұқсаттар мен куәліктер беру
	Қосымша еңбек функциялары:	1. Теңіз портының капитаны кәсіби дағдыларды сақтау үшін кемелер экипаждарының құрамында сапарға шыға алады
Еңбек функциясы 1: Сауда мақсатында теңізде жүзу саласында қауіпсіздікті қамтамасыз ету	Дағды 1: Кеменің теңізге шығуға дайындығын тексеру және теңізде жүзу жағдайында кетуге рұқсат беру	Машықтар:
		1. Кеме қатынасын және теңіз портындағы тәртіптің сақталуын, кемелер мен порт аумағында және акваториясында жүрген адамдардың қолданыстағы заңнама мен теңізде жүзу қағидаларын, сондай-ақ теңізде жүзу, жолаушылар мен жүктерді теңізде қауіпсіз тасымалдау туралы халықаралық шарттарды сақтауын қадағалауды жүзеге асыру. 2. Порт акваториясында және кіру жолдарында жүзу қауіпсіздігін бақылауды және кемелер қозғалысын реттеуді қамтамасыз ету. 3. Кемелер қозғалысын реттеу қызметіне басшылықты жүзеге асыру.
		Білімдер:
		1. "Ішкі су көлігі туралы" ҚР Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР "Кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР "Ішкі су жолдарында жүзу ережелері". 5. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 6. Навигациялық-гидрографиялық, гидрометеорологиялық, геофизикалық, астрономиялық және әртүрлі анықтамалық деректерді қамтитын навигациялық құралдар және кеме жүргізуге арналған басқа да ресми басылымдар. 7. Навигациялық аспаптар мен карталар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Кемелердің портқа келуін және олардың порттан шығуын белгіленген тәртіппен қалыптастыру	Машықтар:	
	Порт капитаны қызметінің тиімді жұмысын ұйымдастыру	

	Білімдер: 1. "Ішкі су көлігі туралы" ҚР Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР "Кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР "Ішкі су жолдарында жүзу ережелері". 5. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Кеме құжаттарын, сондай-ақ дипломдарды, біліктілік куәліктерін, дипломдарды растауды және командалық және қатардағы құрам адамдарының атақтарына жеңілдікті рұқсаттарды тексеру	Машықтар: 1. Порт шеберінің қызметін басқарыңыз. 2. Кемелерді Мемлекеттік кеме тізілімінде тіркеуді жүргізу. 3. Кеме құжаттарын беру. 4. Кеме құжаттарын, дипломдарды, сертификаттарды және кемелердің жүзу құрамының біліктілік куәліктерін тексеруді, сондай-ақ экипаж мүшелеріне теңізшілер куәліктерін беруді қамтамасыз ету. Білімдер: 1. "Ішкі су көлігі туралы" ҚР Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР "Кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР "Ішкі су жолдарында жүзу ережелері". 5. «Кәсіптік дипломның, кәсіптік дипломды растаудың үлгілерін, Теңізшілерді дипломдау қағидаларын бекіту туралы», Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2017 жылғы 26 шілдедегі № 504 бұйрығы. 6. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 4: Кеменің порттан шығуына рұқсат беруге кедергі келтіретін кемшіліктердің жойылуын тексеру мақсатында кемені бақылап қарап тексеруді жүргізу	Машықтар: 1. Портта жүктелетін кемелермен қауіпсіз тасымалдау мақсатында жүк туралы ақпаратты қамтитын құжаттарды зерделеу. 2. Кемелердің портқа келу және порттан шығу тәртібі бойынша талаптардың сақталуын қадағалауды жүзеге асыру. 3. Тиісті құжаттарды ресімдеуді ұйымдастыру. 4. Оның жүзуге жарамдылығын бағалау мақсатында кемені бақылау тексеруін қамтамасыз ету. 5. Кеме экипаждарының қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі талаптарды сақтауын қадағалауды жүзеге асыру.

	Білімдер: 1. "Ішкі су көлігі туралы" ҚР Заңы. 2. ҚР Су кодексі. 3. ҚР "Кемелердегі қызмет жарғысы". 4. ҚР "Ішкі су жолдарында жүзу ережелері". 5. Қазақстан Республикасының кеме қатынасы жөніндегі заңнамалық және өзге де құқықтық актілері, орындалатын жұмыс мәселелері бойынша әдістемелік және басқа да әдістемелік материалдар, еңбекті ұйымдастыру негіздері. 6. Жүк және жүк операцияларының қону мен тұрақтылыққа әсері. 7. Сусымалы кемелерді пайдалану және құрылымдық шектеулер. 8. Стандартты сусымалы кемелердің маңызды құрылымдық элементтерінің беріктігіне қатысты шектеулер 9. Қауіпті жүктерді тасымалдау жөніндегі қағидалар, талаптар, халықаралық кодекстер мен ұсынымдар. 10. "Қоршаған ортаны қорғау туралы" ҚР Заңы. 11. Жүктерді орналастыру мен бекітудің қауіпсіз практикасы кодексі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 5: Кемелермен апат жағдайларды тергеп-тексеру қағидаларына сәйкес апат жағдайларды тергеп-тексеру	Машықтар:
	Апат жағдайларды тергеуді ұйымдастыру
	Білімдер: ҚР-дағы кемелермен болған апат жағдайларды тергеу ережесі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 6: Кемелерді міндетті лоцмандық алып өтуді белгілеу және лоцмандық қызметтердің жұмысын бақылау	Машықтар:
	1. Лоцмандық қызметтің жұмысын ұйымдастыру
	Білімдер: 1. Лоцмандық қызмет туралы ережені бекіту туралы Көлік және коммуникация министрінің 2005 жылғы 17 қаңтардағы N 31-1 бұйрығы
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 7: Кемелердің портқа кіру және порттан шығу тәртібі туралы талаптардың сақталуын бақылауды жүзеге асыру	Машықтар:
	1. Портта жүктелетін кемелермен қауіпсіз тасымалдау мақсатында жүк туралы ақпаратты қамтитын құжаттарды зерделеу. 2. Кемелердің портқа келу және олардың порттан шығу тәртібі бойынша талаптардың сақталуын қадағалауды жүзеге асыру және 3. Тиісті құжаттарды ресімдеуді ұйымдастыру. 4. Оның жүзуге жарамдылығын бағалау мақсатында кемеңі бақылау тексеруін қамтамасыз ету. 5. Кеме экипаждарының қоршаған ортаның ластануын болдырмау жөніндегі талаптарды сақтауын қадағалауды жүзеге асыру.

	Білімдер:
	1. Кемелердің портқа кіруі және порттан шығуы, порттың акваториясы шегінде кемелердің жүзуі және портта тұрақ ережесі. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 27 наурыздағы № 361 бұйрығы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 8: Портқа жақындағанда және оның акваториясы шегінде кемелердің мұзжарғышпен өткізілуін бақылау	Машықтар:
	Мұз жағдайын бақылау
	Білімдер:
	1. Қазақстан Республикасының теңіз порттарында және оларға жақындау жолдарында кемелердің жүзу және тұру ережесі. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің м.а. 2015 жылғы 24 ақпандағы № 162 бұйрығы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 9: Тиісті тереңдіктердің сақталуын, порт акваториясында, кірме арналар мен фарватерлерде навигациялық қоршау құралдарының дұрыс жұмыс істеуін бақылау, сондай-ақ кемелердің портқа өтпелі шөгінділерін белгілеу	Машықтар:
	Навигациялық қоршау құралдарын жарамды күйде ұстау
	Білімдер:
	"Теңіз портының капитаны туралы ережені бекіту туралы" ҚР Көлік және коммуникация министрінің 2004 жылғы 10 ақпандағы № 55-І бұйрығына өзгерістер енгізілді. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрінің 2016 жылғы 19 қыркүйектегі № 675 бұйрығы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 10: Порттың акваториясы шегінде апатқа ұшыраған адамдар мен кемелерді құтқаруға қатысу үшін порттағы Кемелерді тарту	Машықтар:
	1. Портфолионың құтқару қызметтері мен кемелерінің жұмысын ұйымдастыру
	Білімдер:
	1. "Сауда мақсатында теңізде жүзу туралы" 2002 жылғы 17 қаңтардағы №284 Қазақстан Республикасының Заңы
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 11: Порт құрылыстарының техникалық жай-күйін және олардың пайдаланылуын бақылау	Машықтар: 1. Порт акваториясын, кіреберіс арналар мен фарватерлерді Мұнай және мұнай өнімдерімен, сондай-ақ кеме қатынасына кедергі келтіретін қалқымалы және батып кеткен заттармен ластанудан тазартуды қамтамасыз ету. 2. Айлақтардың, оның ішінде арқандап байлау және бөгеу жабдығының, рейдтік жабдықтың тиісті техникалық жай-күйі бойынша талаптардың орындалуын қадағалауды жүзеге асыру. 3. Портта және жақындау арналары мен фарватерлерде жарияланған тереңдіктерді, портта және оған жақындау жолдарында навигациялық қоршау құралдарының жарамды жай-күйі мен дұрыс жұмыс істеуін қолдау жөнінде шаралар қабылдау.
		Білімдер: 1. "Халықаралық маңызы бар теңіз порттарын, порт құрылыстарын және теңіз портының акваториясын пайдалану қағидалары." ҚР ИДМ 2015 жылғы 28 сәуірдегі № 519 бұйрығы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 12: Кемелерді порт капитанының қарамағындағы барлық навигациялық және гидрометеорологиялық ақпаратпен алу және қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Капитандардың порттан шығуға дайындалып жатқан кемелерді, навигациялық және гидрографиялық ақпаратты уақтылы алуын бақылау Білімдер: "Кеме қатынасы су жолдарын пайдалану ережелері."Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2005 жылғы 27 мамырдағы N 527 қаулысы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Кемелерді Мемлекеттік кеме тізіліміне енгізу және кемелерге меншік құқығын мемлекеттік тіркеу	Дағды 1: Кемелерді Мемлекеттік кеме тізіліміне, кеме кітабына, бербоут-чартерлік тізілімге және салынып жатқан кемелердің тізіліміне енгізу және Кеме құжаттарын беру	Машықтар: 1. Кемелерді Мемлекеттік кеме тізіліміне енгізу Білімдер: 1. Кемелерді теңіз сауда порттарында тіркеу ережесі.ҚР ККМ 1994 жылғы 2 ақпандағы №19 бұйрығы; Бербоут-чартерлік тізілімді жүргізу ережелері. ҚР ККМ Көліктік бақылау комитеті Төрағасының 2004 жылғы 8 қазандағы № 71-ө бұйрығы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кемелерге және салынып жатқан кемелерге меншік құқығын, кеме менің немесе жасалып жатқан кеме менің кепілін және оларға өзге де құқықтарды	Машықтар: 1. Соттарға меншік құқығын мемлекеттік тіркеуді жүргізу тәртібі

	мемлекеттік тіркеу және Кеме құжаттарын беру	Білімдер: 1. Кемелерді және оларға құқықтарды мемлекеттік тіркеу қағидалары. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 17 қаңтардағы N 49 Қаулысы. Күші жойылды-Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 10 тамыздағы қаулысы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Рұқсаттар мен куәліктер беру	Дағды 1: Теңізге батып кеткен мүлікті көтеруге, сондай-ақ портта құрылыс, гидротехникалық және өзге де жұмыстарды жүргізуге рұқсат беру	Машықтар: 1. Теңізге батып кеткен мүлікті көтеруге рұқсат беру тәртібін білу. 2. Портта құрылыс, гидротехникалық және өзге де жұмыстарды жүргізу тәртібін білу.
		Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының Заңы "Сауда навигациясы туралы" 2002 жылғы 17 қаңтардағы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Мұнаймен ластанудан келтірілген залал үшін сақтандыру немесе азаматтық жауапкершілікті өзге де қаржылық қамтамасыз ету туралы куәлік беру	Машықтар: 1. Сауда мақсатында теңізде жүзу саласында міндетті сақтандыруды жүргізу шарттары мен тәртібін қолдану
		Білімдер: 1. Қазақстан Республикасының Заңы "Сауда навигациясы туралы" 2002 жылғы 17 қаңтардағы
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Теңіз портының капитаны кәсіби дағдыларды сақтау үшін кемелер экипаждарының құрамында сапарға шыға алады	Дағды 1: -	Машықтар: - Білімдер: -
		-
		-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығының және тиісті медициналық комиссия Бөлімнің немесе ұйымның стратегиясын, қызметін анықтау Бөлімше деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	24. Кәсіптің карточкасы «Капитан-тәлімгер»:	
	Топтың коды:	1325-3
	Қызмет атауының коды:	-
	Кәсіптің атауы:	Капитан-тәлімгер
	СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8
подуровень квалификации по ОКР:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы "Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығын бекіту туралы" 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 553 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 болып тіркелді. Директор (бас директор, атқарушы директор, ұйымның президенті, басқарма төрағасы, басқарушы)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Капитан лауазымында апатсыз жүзу өтілі кемінде 5 жыл		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-Мамандандырылған көлік бөлімшелерінің басшылары (басқарушылары) 1325-3-Мамандандырылған теңіз және су көлігі бөлімшелерінің басшылары (менеджерлері) 1325-3-002-Бас штурман Департамент (бөлім) бастығы (директоры) су көлігі бөлімшелерінің Портты қадағалау инспекциясының бастығы Кеме шаруашылығының бастығы Порт бастығы (теңіз, балық, тіркеу және т.б.) Портты қадағалау бастығы Порт флотының бастығы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Теңіз кемелерін, ішкі және аралас (өзен-теңіз) жүзу кемелерін басқару және пайдалану деңгейінде кеме жүргізу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бекітілген кемелер тобында кеме және штурман қызметтерін ұйымдастыруды бақылау. Көлік қауіпсіздігін және кемелердің апатсыз жұмысын қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды әзірлеу және жүзеге асыру 2. Апат оқиғалар мен төтенше жағдайларды тергеуді ұйымдастыру, олардың алдын алу шараларын әзірлеу. Кемелердің өміршеңдігі үшін күресте және су ортасының ластануын болдырмау бойынша экипаждардың іс-қимылдарын ұйымдастыруды және қамтамасыз етуді бақылау	

	Қосымша еңбек функциялары: 1. Компания мен кемеңің қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптарына, тұрақ кезеңінде және рейстерде халықаралық және ұлттық нормативтік құжаттарға сәйкес кемелердің бекітілген тобында кеме және штурман қызметтерін ұйымдастыруды тұрақты тексеруді жүргізу 2. Бірінші тәуелсіз саяхатты орындайтын капитанға практикалық көмек көрсету. Кеме жүргізушілерінің жұмысын тексеріп, кәсіби, іскерлік және адами қасиеттерін зерттеңіз. Кеме жүргізушілерінің кәсіби білімі мен тәжірибесін арттыру бойынша жұмыс жүргізу 3. Жүзу ауданының гидрометеорологиялық жағдайларын, жүзуге арналған нұсқаулықтар мен навигациялық құралдардың талаптарын ескере отырып, бекітілген кемелер тобының рейстерін жоспарлау мен орындауды бақылауды жүзеге асыру 4. Кеме капитандарымен бірлесіп жауапты рейстердің теңізде жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды әзірлеу. Егер кеме ауданға бірінші рет жөнелтілсе немесе жүзу кеме қатынасы қарқынды немесе жаңа режимі бар ауданда жүзеге асырылса, ерекше назар аудару қажет 5. Капитанға жаңа кемеңің қабылдау кезеңінде немесе осындай кемеңің алғашқы пайдалану рейсі кезеңінде көмек көрсету 6. 6. Кемелердің, порттардың, айлақтардың, техникалық құрылыстардың, кемеңің техникалық навигация құралдарының, навигациялық жабдық белгілерінің жобаларын қарауға қатысу, сондай-ақ кемелерді авариялық-құтқару және техникалық навигация құралдарымен қайта жабдықтау, қосымша жабдықтау және қамтамасыз ету бойынша ұсынымдар беру. 7. Жүктердің ерекше және жаңа санаттары мен түрлерін тасымалдау шарттарын әзірлеуге қатысу 8. Кемелерді өртүрлі тексерулерге дайындауға және ұсынуға көмектесу 9. Кеме экипаждарының еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелерін сақтауын бақылау 10. Кеме жүргізушілерін инспекторлық тексеру, аттестаттау және білімін тексеру жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу 11. Жүзу қауіпсіздігіне және тасымалданатын жүктің сақталуына қауіп төндіретін кемшіліктер анықталған жағдайда кемелердің кетуін кідіртуге, сондай-ақ олардың технологиясы бұзылған, ережелер мен техникалық шарттар сақталмаған жағдайда жүк операцияларын тоқтатуға, бұл туралы компания басшылығына хабарлауға міндетті
Еңбек функциясы 1: Бекітілген кемелер тобында кеме және штурман қызметтерін ұйымдастыруды бақылау. Көлік қауіпсіздігін және кемелердің апатсыз жұмысын қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды әзірлеу	

және жүзеге асыру	Дағды 1: Кеме жұмысын басқару, кемедегі адамдарға қамқорлық жасау және көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Кеме және штурман қызметтерін ұйымдастыруға тиімді тексерулер жүргізу. 2. Компания – кеме қатынасы тұрғысынан қауіпсіздікті басқару жүйесінің тиімділігіне және керісінше тексерулер жүргізу. 3. Кеме иесіне қауіпсіздікті басқару жүйесінің кемшіліктері туралы хабарлама жіберіңіз. 4. STCW халықаралық конвенциясына сәйкес капитаннан талап етілетін барлық құзыреттерді орындай білу, кесте. А-II/2. 5. Кемені әртүрлі тексерулерге дайындау және ұсыну тәртібі.
		Білімдер: 1. STCW халықаралық конвенциялары, SOLAS, ДТАБЖ-72, MARPOL, LSA және т. 2. Кемелердің конвенциялық жабдықтары бойынша тіркелім ережесі 3. Өзен және теңіз регистрлерінің ережелері мен нормативтік құжаттары. 4. Жүзу қауіпсіздігі, кемелердің техникалық жай-күйі, жалпы кеме қызметін ұйымдастыру мәселелері бойынша қаулылар, бұйрықтар, өкімдер, нұсқаулықтар және басқа да басшылық құжаттар. 5. Көлік құқығы. 6. Экономика, еңбекті ұйымдастыру және басқару. 7. Еңбек заңнамасының негіздері. 8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы санитария ережелері. 9. Компания мен кеменің қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау саласындағы саясаты, оның ішінде есірткіге және алкогольге қарсы саясат. 10. Қауіпсіздікті басқару жүйесінің жұмыс процесінің тәртібі. 11. Ішкі және сыртқы тексеру процедуралары. Ресурстарды тиімді басқару әдістері және оларды қолдану.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Апат оқиғалар мен төтенше жағдайларды тергеуді ұйымдастыру, олардың алдын алу шараларын әзірлеу. Кемелердің өміршеңдігі үшін күресте және су ортасының ластануын болдырмау бойынша экипаждардың іс-қимылдарын ұйымдастыруды және қамтамасыз етуді бақылау	Дағды 1: Көлік оқиғалары мен апаттар кезінде кемелер экипажы мүшелерінің іс-қимылын ұйымдастыру және қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Көлік оқиғалары мен апаттар кезінде кемелердің бекітілген тобының экипаж мүшелерінің іс-қимылдарын ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 2. Көлік оқиғалары мен апаттар кезінде кемелердің бекітілген тобының экипаж мүшелерін оқытуды ұйымдастыру. 3. Көлік оқиғалары мен апаттардың салдарын жою.

		Білімдер: 1. Көлік оқиғалары мен апаттар кезіндегі іс-қимыл тәртібі. 2. Көлік оқиғалары мен апаттар кезіндегі хабарламаларды қалыптастыруға және беруге қойылатын талаптар. 3. Экипаж мүшелерінің кемені тастап кету кезіндегі әрекеттерін ұйымдастыру және қамтамасыз ету. 4. Іздестіру және құтқару кезіндегі іс-қимыл тәртібі. 5. Қоршаған ортаның ластануының алдын алу және болдырмау бойынша кеме экипажы мүшелерінің іс-қимылдарын ұйымдастыру және қамтамасыз ету.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 1: Компания мен кеменің қауіпсіздігін басқару жүйесінің талаптарына, тұрақ кезеңінде және рейстерде халықаралық және ұлттық нормативтік құжаттарға сәйкес кемелердің бекітілген тобында кеме және штурман қызметтерін ұйымдастыруды тұрақты тексеруді жүргізу	Дағды 1: -	Машықтар:
		-
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 2: Бірінші тәуелсіз саяхатты орындайтын капитанға практикалық көмек көрсету. Кеме жүргізушілерінің жұмысын тексеріп, кәсіби, іскерлік және адами қасиеттерін зерттеңіз. Кеме жүргізушілерінің кәсіби білімі мен тәжірибесін арттыру бойынша жұмыс жүргізу	Дағды 1: -	Машықтар:
		-
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Қосымша еңбек функциясы 3: Жүзу ауданының гидрометеорологиялық жағдайларын, жүзуге арналған нұсқаулықтар мен навигациялық құралдардың талаптарын ескере отырып, бекітілген кемелер тобының рейстерін жоспарлау мен орындауды бақылауды жүзеге асыру	Дағды 1: -	Машықтар:
		-
		Білімдер:
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Қосымша еңбек функциясы 4: Кеме капитандарымен бірлесіп жауапты рейстердің теңізде жүзу қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды әзірлеу. Егер кеме ауданға бірінші рет жөнелтілсе немесе жүзу кеме қатынасы қарқынды немесе жаңа режимі бар ауданда жүзеге асырылса, ерекше назар аудару қажет	Дағды 1: -	Машықтар: -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: -
		-
		-
Қосымша еңбек функциясы 5: Капитанға жаңа кемені қабылдау кезеңінде немесе осындай кеменің алғашқы пайдалану рейсі кезеңінде көмек көрсету	Дағды 1: -	Машықтар: -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: -
		-
		-
Қосымша еңбек функциясы 6: 6. Кемелердің, порттардың, айлақтардың, техникалық құрылыстардың, кеменің техникалық навигация құралдарының, навигациялық жабдық белгілерінің жобаларын қарауға қатысу, сондай-ақ кемелерді авариялық-құтқару және техникалық навигация құралдарымен қайта жабдықтау, қосымша жабдықтау және қамтамасыз ету бойынша ұсынымдар беру.	Дағды 1: -	Машықтар: -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: -
		-
		-
Қосымша еңбек функциясы 7: Жүктердің ерекше және жаңа санаттары мен түрлерін тасымалдау шарттарын әзірлеуге қатысу	Дағды 1: -	Машықтар: -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: -
		-
		-
Қосымша еңбек функциясы 8: Кемелерді өртүрлі тексерулерге дайындауға және ұсынуға көмектесу	Дағды 1: -	Машықтар: -
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер: -
		-
		-
Қосымша еңбек		

функциясы 9: Кеме экипаждарының еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өрттен қорғау ережелерін сақтауын бақылау	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер:
		-
Қосымша еңбек функциясы 10: Кеме жүргізушілерін инспекторлық тексеру, аттестаттау және білімін тексеру жөніндегі комиссиялардың жұмысына қатысу	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер:
		-
Қосымша еңбек функциясы 11: Жүзу қауіпсіздігіне және тасымалданатын жүктің сақталуына қауіп төндіретін кемшіліктер анықталған жағдайда кемелердің кетуін кідіртуге, сондай-ақ олардың технологиясы бұзылған, ережелер мен техникалық шарттар сақталмаған жағдайда жүк операцияларын тоқтатуға, бұл туралы компания басшылығына хабарлауға міндетті	Дағды 1:	Машықтар:
	-	-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Білімдер:
		-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қазақстан Республикасы азаматтығы Міндетті алдын ала (жұмысқа орналасу кезінде) және мерзімді медициналық тексерулерден (тексерулерден), сондай-ақ кезектен тыс медициналық тексерулерден (тексерулерден) тәртіппен өту Кемелер экипаждарының мүшелеріне диплом беру туралы ережеде белгіленген дипломның болуы Жұмысты орындаудың қауіпсіз әдістері мен тәсілдеріне оқыту, еңбекті қорғау жөніндегі нұсқаулық, жұмыс орнында тағылымдамадан өту және еңбекті қорғау талаптарын білуді тексеру Институционалдық құрылымдар деңгейінде стратегияны айқындау, процестер мен қызметті басқару, шешімдер қабылдау және жауапкершілік Ғылыми және практикалық салада көшбасшылық, дербестік, талдау, бағалау және күрделі инновациялық идеяларды іске асыру қабілеті Ғылыми және кәсіби қызметтің белгілі бір саласындағы құзыретті қарым-қатынас	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

25. Мемлекеттік органның атауы:
Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі

Орындаушы:

Омаров Б.Ж., +7 (717) 298 35 63, b.omarov@miid.gov.kz

26. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

27. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

28. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

29. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

30. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 2, 2023 ж.

31. Болжалды қайта қарау күні: 31.12.2026 ж.